

HELA LANDETS LIBERALA RÖST

- NYSTART FÖR ETT STARKARE CENTERPARTI

Eftervalsanalys 2022

Centerpartiet

Innehåll

Förord	6
SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER I SAMMANFATTNING.....	8
Valresultatet – en besvikelse	8
Vad förklarar valresultatet?	9
Det här gjorde vi bra – fortsatt så	10
Det här ska vi göra bättre	10
<i>Stad och land hand i hand – viktigare än någonsin.....</i>	<i>10</i>
<i>Utveckla våra målgrupper och vårda våra väljare.....</i>	<i>10</i>
<i>Ett starkare sakfrågeägarskap med berättelsen i centrum</i>	<i>11</i>
<i>En attraktivare politik för Sveriges landsbygdsbor.....</i>	<i>11</i>
<i>En effektivare kommunikation</i>	<i>11</i>
<i>Stärk den liberala sfären.....</i>	<i>11</i>
<i>En organisatorisk nystart.....</i>	<i>12</i>
<i>Öka förståelsen för mittens möjligheter till makt.....</i>	<i>12</i>
Inledning	13
Uppdraget och dess genomförande	14
VALRESULTATET.....	17
Sammanfattande slutsatser av valresultatet.....	17
Valresultatet 2022: Ett medelbra riksdagsresultat men inte bra nog	19
<i>Riksdagsvalet.....</i>	<i>19</i>
<i>Regionvalet.....</i>	<i>20</i>
<i>Kommunvalet.....</i>	<i>21</i>
<i>Centerpartiets egna mål.....</i>	<i>21</i>
Förändringar i Centerpartiets väljarstöd	22
<i>Riksdagsvalet.....</i>	<i>22</i>
Riksdagsresultatet i olika delar av landet	23
Områden där vi tappade minst	25
Områden där vi tappade mest	26
Mandatlösa riksdagsvalkretsar	27
Förändringar för samtliga partier.....	27
Riksdagsval i olika kommuntyper	28
<i>Regionvalet.....</i>	<i>32</i>
Valresultatet i olika regioner	32
Regionvalet i olika kommuntyper	35
Regionvalet – det bortglömda valet?.....	37
<i>Kommunvalet.....</i>	<i>37</i>
Starka och svaga kommuner	39
Kommunval i olika kommuntyper	44
Väljarflöden och röstsplittring	46
<i>Röstsplittring som hot och möjlighet.....</i>	<i>47</i>
<i>Allt färre taktikröster.....</i>	<i>48</i>
<i>Andra partier.....</i>	<i>49</i>
Centerväljare: Vilka är de, vilka är nya och vilka försvann?	49
<i>Den genomsnittlige centerväljaren.....</i>	<i>49</i>
<i>Äldre och yngre väljare.....</i>	<i>52</i>
<i>Utrikes födda och väljare med utländsk bakgrund.....</i>	<i>53</i>

Förtroende och sakfrågeägarskap	53
<i>Hur viktiga är sakfrågor för partival?</i>	54
Röda linjer och antipatier	59
<i>Vem ogillar vem?</i>	60
<i>Resan från allmänt omtyckt till ett parti som delar väljarkåren</i>	60
VÄGEN TILL VALRESULTATET	64
Mandatperioden 2018–2022	64
Sammanfattande analys: Vi fick mycket gjort men tappade bort väljarna	64
Valet 2018 och januarisamarbetet	65
<i>I vilken utsträckning fick vi igenom vår politik inom januarisamarbetet?</i>	67
<i>Hur påverkade vägvalet den politiska kartan?</i>	68
<i>Hur påverkade januarisamarbetet våra opinionssiffror?</i>	68
Valet till Europaparlamentet 2019	69
Coronapandemin	70
Regeringskrisen sommaren 2021	71
Vägvalen hösten 2021	73
Rysslands invasion av Ukraina	74
Så förändrades opinionen och potentialen	75
<i>En mer likartad men svagare opinion</i>	75
<i>Väljarpotentialen krympte och blev mer vänster</i>	76
Valförberedelser – 2019–2022	77
Sammanfattande analys: Bra förberedelser men allt användes inte	77
Valförberedande projekt	78
<i>Centerpartiets framtidsagenda för 2030</i>	78
<i>Så mycket bättre 2.0</i>	79
<i>Regionala strategier</i>	79
<i>Samtalsåret 2020</i>	80
Nomineringsprocessen	80
Utbildningar för kandidater och medlemmar	81
Mätningar och annat datadrivet arbete	81
Politikutveckling	83
Valplanen 2022	84
Valrörelsen 2022	85
Sammanfattande analys: Dåliga förutsättningar, olyckliga beslut och en imponerande vändning	85
Valrörelsens politiska kontext	86
Samarbete och mobilisering i organisationen	89
<i>Utvärdering av valorganisationen</i>	89
<i>Lokal och regional mobilisering</i>	91
Den nationella kampanjen: sakfrågor	93
Den nationella kampanjen: budskap och kampanjer	93
Den nationella kampanjen: annonsering, press och sociala medier	95
<i>Annonsering och andra köpta medier</i>	95

<i>Press</i>	95
<i>Sociala medier</i>	96
<i>Centerpartiets positiva ton</i>	98
Annie Lööfs stora betydelse.....	98
Utspel: Många och nyttiga men utan att de fäste i debatten	100
Regeringsfrågan	101
Varför tappade vi mot slutet?	103
SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER	104
Ett valresultat långt under våra ambitioner	104
Varför gick det inte som vi ville?.....	104
<i>En mandatperiod med toppar och dalar</i>	104
<i>En valrörelse vid sidan av verkligheten</i>	105
<i>En valrörelse som solitär</i>	106
<i>En valrörelse som hackade</i>	106
Framåtblick och rekommendationer	108
Det här gjorde vi bra – fortsatt så	109
Det här ska vi göra bättre	110
<i>Stad och land hand i hand – viktigare än någonsin</i>	110
<i>Utveckla våra målgrupper och vårda våra väljare</i>	111
<i>Bygg ett starkare sakfrågeägarskap med berättelsen i centrum</i>	112
<i>En attraktivare politik för Sveriges landsbygdsbor</i>	113
<i>En effektivare kommunikation</i>	114
<i>Stärk den liberala sfären</i>	114
<i>En organisatorisk nystart</i>	115
<i>Öka förståelsen för mittens möjligheter till makt</i>	116
Avslutning	118

Förord

Populism och utspel med bristande realism dominerade valrörelsen 2022. Centerpartiet ville inte och försökte inte heller konkurrera på denna spelplan. Partiet bedrev en valrörelse i motvind, utan vänner men med entusiasm och energi.

Tack vare engagerat lokalt valarbete, en populär och tydlig partiledare och ett värderingsdrivet budskap kunde vi, trots ett besvärligt utgångsläge, göra en stark valspurt. Tyvärr höll det inte hela vägen in i mål. Riksdagsvalresultatet på 6,7 procent är på ett sätt ett normalt resultat för 2000-talet, men de konsekvenser det fått över landet, med många tappade mandat i tidigare starka centerområden och uteblivet inflytande över regeringen, gör att det är långt under våra förväntningar och förhoppningar. Det är ett valresultat som kräver eftertanke och självrannsakan.

Denna eftervalsanalys är tänkt att hjälpa oss i Centerpartiet att förstå det som hände, dra lärdomar, ta tag i utmaningarna, bygga vidare på styrkorna och lägga grunden för mycket bättre resultat i framtiden.

Valanalysgruppen – nedan förkortad till Analysgruppen - tillsattes av partistyrelsen i september 2022 och har bestått av femton ledamöter med stöd av ett sekretariat om sex personer. Uppdraget har varit att heltäckande utvärdera valresultatet, valrörelsen och valförberedelserna samt lyfta fram vad som kan förbättras i arbetet framåt och presentera förslag på strategiska utvecklingsfrågor.

Vi har försökt bedriva arbetet med eftervalsanalysen så öppet och transparent som möjligt. Vi har eftersträvat en bred dialog med centerrörelsens alla delar. Intresset att bidra har varit överväldigande och vi är tacksamma över att så många centeraktiva har delat med sig av sina tankar och erfarenheter från valrörelsen. Ett 15-tal dialogmöten har samlat totalt runt 300 deltagare, ett webinarium för centermedlemmar samlade över 300 deltagare.

Analysgruppen har bjudits in till ett antal regionala eftervalsanalyser, genomfört en nationell eftervalskonferens och speglat interna erfarenheter mot externa perspektiv, samt fått en breddad förståelse via kompletterande undersökningar och analyser. Eftervalsenkäten, som riktades till en stor andel av dem som varit aktiva i valrörelsen, har bidragit med många insikter liksom utvärderingarna som genomförts tillsammans med partiets medarbetare.

Vi har därtill genomfört ett 40-tal intervjuer med nyckelpersoner nationellt, regionalt och lokalt. Utöver att bilda underlag för våra slutsatser återfinns några anonymiserade citat från dessa intervjuer i denna rapport. Samtliga medlemmar har också givits möjlighet att delge sina tankar och erfarenheter via mejl.

Analysgruppen vill rikta ett varmt och innerligt tack till alla som på olika sätt bidragit till eftervalsanalysen.

Rapportens disposition:

1. Slutsatser och rekommendationer i sammanfattning
2. Valresultatet – beskrivning och analys
3. Vägen till valresultatet – beskrivning och analys
4. Slutsatser och rekommendationer

Parallellt med vårt eftervalsanalysarbete pågår processen inför att välja en ny partiledare för Centerpartiet. Analysgruppen ser det som viktigt att en ny partiledning får bästa möjliga förutsättningar att formera sig, utveckla organisationen och dra upp riktlinjerna för partiets fortsatta utveckling. Därför är våra rekommendationer övergripande snarare än detaljerade.

Mycket gör vi redan bra – annat kan och ska vi tillsammans göra bättre framöver. Med hårt arbete och rätt beslut är framtiden ljus – Centerpartiet behövs för att utveckla hela Sverige!

Kyrkeby i januari 2023

Christer Jonsson

Analysgruppens ordförande

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER I SAMMANFATTNING

Analysgruppen har haft i uppdrag att heltäckande utvärdera valresultatet, valrörelsen och valförberedelserna, identifiera framgångsfaktorer och lyfta saker som kan förbättras. Här sammanfattas våra slutsatser och rekommendationer.

I rapporten används partiet, vi och oss som synonymier till Centerpartiet.

Valresultatet – en besvikelse

Analysgruppen konstaterar att valresultatet är en besvikelse, långt under förväntningarna och förhoppningarna, trots att 6,7 procent i riksdagsvalet är ett medelbra resultat sett över de senaste trettio åren. Centerpartiet nådde inte något av de mål vi satte upp för valet. Vi saknar inflytande över regeringspolitiken och är med och styr i väsentligt färre kommuner och regioner efter valet.

Vi ser samtidigt att det hade kunnat gå ännu sämre. Centerpartiet inledde valrörelsen med opinionssiffror som, så sent som i början av augusti, knappt översteg 5 procent. Vi gjorde därefter en stark valspurt tillsammans, med stigande opinionssiffror fram till de sista dagarna då uppgången bröts. Starka mediala insatser av Annie Lööf i utfrågningar och debatter, tillsammans med ett engagerat kampanjande och hårt arbete i hela landet, gjorde spurten möjlig.

Valresultatet innebär att Centerpartiets stöd jämnats ut över landet, genom stora förluster i traditionellt starka centerfästen inklusive en smärtsam förlust av sju riksdagsmandat. Tillbakagången kräver självrannsakan på alla nivåer i organisationen och ett målmedvetet arbete för att återta förlorade riksdagsmandat.

Centerpartiet minskade flest procentenheter i Jämtland och på Gotland men förlorade flest röster i Stockholms län, Dalarna och Halland. Befolkningsstorlek spelar roll: Vi förlorade nästan dubbelt så många väljare i våra 50 procentuellt sett bästa kommuner som i våra 50 procentuellt sett sämsta kommuner. Vi underpresterade särskilt i medelstora städer och deras angränsande kommuner.

I regionvalet ökade vi i Norrbotten men minskade i övriga regioner. Vi förlorade mer där vi tidigare var starka och mer på landsbygden än i städerna.

Även kommunvalet innebar betydande förluster för Centerpartiet. Vi backade i nästan alla kommuner, i alla delar av landet men särskilt i norra Sverige. Vi ökade i 26 kommuner och minskade i 264. I drygt 20 kommuner har vi ett resultat över 20 procent (jämfört med 52 kommuner 2018 och 46 kommuner 2014). Vi tappade mindre i mer tätbefolkade kommuner men skillnaderna var inte lika tydliga som i riksdagsvalet.

Centerpartiet tappade väljare åt både höger och vänster. Vi förlorade flest väljare till Social-demokraterna men förlorade sammantaget ungefär lika många till partierna till höger. För-lusten av väljare till Sverigedemokraterna är fortsatt marginell. Att så många valde bort Liberalerna i riksdagsvalet till förmån för oss visar på det utbredda motståndet mot samarbete med Sverigedemokraterna bland liberala väljare.

Centerpartiet var i detta val starkare bland kvinnor, höginkomsttagare, högutbildade och yngre. Eftersom många av dem som övervägde Centerpartiet, men till slut valde bort oss, också tillhörde nämnda grupper hade trenden sannolikt varit ännu starkare vid ett bättre valresultat.

Vad förklarar valresultatet?

Analysgruppen konstaterar att det inte var sakpolitiken utan värderingarna som gjorde att väljare röstade på Centerpartiet i detta val. Endast 4,6 procent av hela väljarkåren tyckte att Centerpartiet hade bäst politik i deras viktigaste fråga och bland centerväljarna är det anmärkningsvärt att blott 68 procent ansåg att vi hade bäst politik. Eftersom forskning visar att just sakfrågorna har stor inverkan på väljarnas slutgiltiga val av parti menar Analysgruppen att det låga sakfrågeägarskapet (vidare i detta dokument behandlar vi sakfrågeägarskap respektive sakägarskap som synonymer) sannolikt kan förklara en anseelig del av minskningen i väljarstöd mellan 2018 och 2022.

Mycket talar för att det dåliga opinionsmässiga utgångsläget inför valrörelsen kan förklaras av partiets vägval i samband med regeringskrisen sommaren 2021 och månaderna som följde. När högern och vänstern gick ihop för att förstöra det gynnsamma politiska spelfält som vi hade skapat genom januariavtalet, valde vi att lägga oss i stället för att syna. Det förändrade förutsättningarna för Centerpartiet att bedriva politik resten av mandatperioden. Våra ställningstaganden i statsministeromröstningarna och i budgetomröstningen i november 2021 skapade osäkerhet internt och otydlighet externt om Centerpartiets syn på regeringsfrågan och vilka trovärdiga regeringsalternativ som partiet skulle kunna tänkas ingå i. Partiledarbytet i Socialdemokraterna ledde dessutom till tuffare konkurrens; Magdalena-effekten spelade roll.

Från att ha varit det mest omtyckta partiet på valdagen 2018 delade Centerpartiet väljarkåren 2022. Alltsedan Centerpartiets och de andra borgerliga partiernas skilda vägval efter valet 2018 har vi blivit alltmer ogillade av högerpartiernas sympatisörer. Socialdemokraternas sympatisörer har däremot blivit mer positiva.

2022 års valrörelse var präglad av hårda ord och ilska men också av hat, hot och trakasserier. Den hårda tonen riktades mot många som kampanjade oavsett parti, men Centerpartiet och vår partiledare var särskilt utsatt. Ilska, hat och hot mötte företrädare på alla nivåer vilket tärde på våra partiaktiva och begränsade centerpartisternas aktivitet i sociala medier. Oron i samband med fysiska kampanjaktiviteter påverkade också kampviljan och sänkte självförtroendet.

Valrörelsen genomfördes i en dystopisk kontext som premierade enkla och populistiska lösningar. Det passade Centerpartiet utomordentligt illa. Även om våra svar, till skillnad från andra partiers, var effektiva och genomförbara blev de i många fall för tekniska och svåra. Våra svar blev inte heller del av en större berättelse om vart vi ville ta Sverige. När vi signalerade framtidsoptimism uppfattades det som tondövt. När väljare sökte förändring uppfattades vi försvara den inslagna vägen.

Centerpartiet bedrev delvis en egen valrörelse vid sidan av de frågor som diskuterades. Vi pratade värderingar när väljarna oroade sig för hur de skulle klara sin ekonomi och sina basala behov. Vi sågs inte som ett parti som lyssnade och förstod vanligt folk. Vi försökte sätta en annan agenda för valrörelsen men misslyckades. Centerpartiet var ett svårt parti att välja i detta val.

Det övergripande kampanjbudskapet "För Sveriges bästa" var tänkt att signalera ansvarsstagande och fungera som stöd för en sammanhållen valrörelse, men trots att kampanjen var snyggt utformad och användes i den lokala och regionala valrörelsen, väckte den varken känslor eller engagemang hos väljarna.

Betydande organisatoriska svagheter på nationell nivå gjorde att riksorganisationen inte på ett tillräckligt framgångsrikt sätt kunde stödja distrikt, kretsar och kandidater. Duktiga medarbetare och en känsla av gemenskap räckte inte.

Sammanfattningsvis bedrev Centerpartiet en valrörelse i motvind, utan vänner och med ett stukat självförtroende. Vi hade dåliga förutsättningar, svårt att formulera och föra ut politiska lösningar på valrörelsens viktiga frågor och det fanns en osäkerhet i vägval och beslut i regeringsfrågan. Trots detta vände vi opinionen under valrörelsen och vi har betydande styrkor med oss in i mandatperioden. Med hårt arbete och rätt beslut är framtiden ljus.

Det här gjorde vi bra – fortsatt så

- Valplaneringen fungerade väl. Organisationen agerade proaktivt och stod redo i god tid.
- Centerpartiet har på det hela taget väl fungerande kretsar och distrikt. Det är viktigt att de får möjlighet att fortsätta vara de strukturer som bär upp vår decentralistiska rörelse.
- Centerrörelsen bärs av starka gröna och liberala värderingar som är mycket tydliga för väljarna. Värderingarna bygger stolthet internt och utgör en stark lockelse att engagera sig i Centerrörelsen och rösta på oss.
- Vår positiva ton och optimistiska syn sprider hopp och framtidstro och bidrar till att öka stoltheten över Sverige och dess invånare.
- Vi hade i Annie Lööf en partiledare som personifierade centerrörelsen och som hade ett starkt mandat att leda partiet och vara dess ansikte utåt. Hon lyfte partiet. Vi måste hjälpas åt för att ge nästa partiledare samma förutsättningar.

Det här ska vi göra bättre

Stad och land hand i hand – viktigare än någonsin

Vi behöver en ny strategi för att bygga väljarbasen i hela landet. Vi ska återta positionen som förstahandsalternativet för mittenorienterade väljare på landsbygden och i mindre orter, samtidigt som vi arbetar för fortsatt tillväxt av väljare och medlemmar i storstadsområden och större städer.

- Genomför ett strukturerat arbete med anpassade regionala strategier.
- Analysera våra riksdagsmandat för att klarlägga var de är starka respektive svaga och genomför ett medvetet arbete i syfte att i första hand stärka svaga mandat och vidare där vi har ny potential.
- För en mer aktiv diskussion kring strategi och överväg riktade satsningar för att tillsammans med distrikten förstärka väljarbasen i områdena där vi tappat stöd, med särskilt fokus på att växa strategiskt för att vinna fasta mandat och återta förlorade mandat.
- Analysera hur partiet särskilt kan stödja de kretsar och personer som innehar posten som kommunstyrelsens ordförande.

Utveckla våra målgrupper och vårda våra väljare

Valet 2022 innebar att Centerpartiets väljarkoalition ännu tydligare breddades till att förenklat omfatta hoppfulla landsbygdsbor, progressiva högutbildade och borgerliga miljöväljare. Det är avgörande för Centerpartiets framgång i kommande val att kunna ena dessa grupper bakom det gemensamma politiska projektet.

Givet insikterna om Centerpartiets väljare och bristerna i vårt arbete med partiets målgrupper behövs ett omtag.

- Inled ett strategiskt utvecklingsarbete kring hur vi beskriver och bygger upp våra målgrupper, med utgångspunkt i hur Centerpartiets väljare och potentiella väljare ser ut. Våra målgrupper behöver kunna byggas samman och kopplas ihop med politiskt innehåll och politiska preferenser.
- Stödja kretsarna i syfte att vårda alla nya medlemmar som Centerpartiet fått under valrörelsen.

Ett starkare sakfrågeägarskap med berättelsen i centrum

Centerpartiets sakfrågeägarskap har försvagats rejält jämfört med valet 2018. För att vinna väljarnas förtroende behöver vi utveckla ny politik, men minst lika viktigt är att uthålligt bygga opinion genom att etablera vår problemformulering och kommunicera våra lösningar.

Fler centerväljare ska tycka att Centerpartiet har den bästa sakpolitiken och partiet ska kunna konkurrera med andra partier om att ha den bästa sakpolitiken på några av de områden som är viktigast för väljarna. Arbetet behöver växlas upp redan fram till parti-stämman 2023 och långsiktigt mot valet 2026.

- Förstärk insatserna för att bygga sakfrågeägarskap kommande år.
- Utveckla en reformagenda med utgångspunkt i en sammanhållen berättelse för Sverige.

En attraktivare politik för Sveriges landsbygdsbor

Landsbygdsperspektivet har blivit för fokuserat på traditionella jordbrukarfrågor trots att landsbygdsboende prioriterar i stort samma frågor som andra väljare. Liberala frihetsreformer är lika viktiga överallt men behöver tillämpas på olika sätt i olika delar av landet.

- Bredda och förändra landsbygdsperspektivet och ge tydlig plats för välfärdsfrågorna skola och sjukvård.
- Arbeta fram fler liberala frihets- och trygghetsreformer för landsbygden som utgår från de problem och möjligheter som de boende där, oavsett sysselsättning, identifierar.

En effektivare kommunikation

I detta val spenderade vi överlägset mest pengar på kommunikation per vunnen röst. Vi behöver skaffa oss fördjupad kunskap om hur långsiktig och effektiv politisk kommunikation byggs upp och drivs. Kommunikationsinsatser och politikutveckling måste integreras bättre. Kommunikationsinsatserna behöver knytas ihop bättre mellan partiets olika nivåer och med syskonorganisationerna.

- Genomför en översyn av Centerpartiets kommunikationsinsatser i syfte att förbättra utväxlingen och öka vårt genomslag.

Stärk den liberala sfären

Sverige behöver en bred kraftsamling för att försvara och vidareutveckla liberala värden och för att ta fram och driva igenom politiska reformer och liberala lösningar på Sveriges problem. Centerpartiet behöver axla rollen som en samlande kraft i detta arbete och ta ett ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för att förverkliga det.

- Ta initiativ som bygger en större och mer inflytelserik liberal sfär i Sverige.

- Fördjupa vårt engagemang på den europeiska arenan och öka erfarenhetsutbytet med liberala partier i andra länder.

En organisatorisk nystart

Organisationen är försvagad på många håll i landet. Med nio mandatlösa riksdagsvalkretsar skärps kravet på fungerande distrikt som kan driva riksdagskampanjen inför 2026.

Utvärderingen av riksorganisationens valorganisation visar på betydande problem. I sociala medier har Centerpartiet svårt att skapa interaktioner och intresse.

- Inled ett brett idéarbete tillsammans med distrikten kring hur vi kan stärka vårt parti i hela landet.
- Genomför en organisatorisk nystart med fokus på att utveckla riksorganisationens stöd till distrikt och kretsar, främja medarbetarnas arbetsmiljö och professionella utveckling, skapa ett kreativt arbetsklimat och öka kontaktytorna mellan politikutveckling, kommunikation och organisationsutveckling.
- Stärk förmågan att få genomslag för Centerpartiet i sociala medier på alla organisationsnivåer.
- Stärk det strategiska samarbetet med syskonorganisationerna i såväl valrörelsen som ordinarie organisation genom att skapa och utveckla forum för samordning, dialog, utbyte och förankring mellan partiet och syskonorganisationerna.

Öka förståelsen för mittens möjligheter till makt

När Liberalerna lämnade januariavtalet hade Centerpartiet betydande problem att skapa en gemensam intern förståelse för hur den politiska spelplanen såg ut och vad den skapade för möjligheter och begränsningar för oss. Det fanns ett mått av önsketänkande som gjorde det svårare att samlas bakom en realistisk bild av partiets möjliga vägval.

Centerpartiet behöver en rejäl diskussion kring vår identitet och en samlad strategisk idé för hur vi får mer inflytande och större möjlighet att genomföra våra idéer, inklusive i vilka konstellationer det kan ske.

Analysgruppen konstaterar att det finns en bred uppslutning hos Centerpartiets medlemmar, väljare och potentiella medlemmar bakom att inte samarbeta med Sverigedemokraterna.

- Utarbeta och förankra en strategi för hur Centerpartiet ska få ökat inflytande i svensk politik.

Inledning

Centerpartiet behövs i svensk politik, kanske nu mer än någonsin. Våra idéer behövs, för utan oss finns ingen genuint liberal och decentralistisk kraft kvar i politiken. Vår handlingskraft behövs, för vi levererar konkreta förbättringar i människors liv och håller våra vallöften. Vår kampvilja behövs, för få kommer att slåss som vi för humanismen, för att hela landet ska leva och för att alla ska kunna ha möjlighet att forma sina egna liv.

Det visar den förra mandatperioden, där vi var redo att ta ansvar i ett svårt parlamentariskt läge, välja samarbete i mitten framför ytterkanterna och sätta vår reformagenda i centrum.

Det visar också den högerkonservativa regering som tillträdde i oktober och det Tidöavtal som ligger till grund för dess samarbete med Sverigedemokraterna. Ulf Kristerssons regering kännetecknas hittills av brutna vallöften, attacker mot samhällets svagaste, en kapitulation i klimatkampen och en närmast total avsaknad av liberala ekonomiska reformer som skapar jobb, förbättrar integrationen och ger fler möjlighet till klassresor.

Valresultatet gjorde ont – på grund av allt vi gjort under mandatperioden, allt vi vill göra och allt som hänt efter valdagen. Valet gick dåligt i nästan hela landet och kanske mest i många traditionellt starka centerfästen på landsbygden. Vi tappade dessutom makten i många kommuner och regioner, och lyckades inte ingå i eller vinna inflytande över regeringen.

Vårt valresultat ger skäl till eftertanke och självrannsakan. Denna eftervalsanalys är tänkt att hjälpa oss i Centerpartiet att förstå det som hände, ta tag i utmaningar, bygga vidare på styrkor och lägga grunden för mycket bättre resultat i framtiden. Det här är utan tvekan ett självkritiskt dokument men det bygger på kärlek till centerrörelsen och drivs av revanschlusta.

Innan det är dags för självkritik är det värt att stanna upp en stund och reflektera över vilka svåra utmaningar centerrörelsen tagit sig igenom under valrörelsen och den gångna mandatperioden. För även om det inte finns utrymme för självömkan i politiken och även om det är vi som skapar våra egna möjligheter befinner vi oss i en kontext och den var inte enkel valåret 2022.

Centerpartiet klev in i valrörelsen efter en mandatperiod där de högerkonservativa partierna och deras allierade gjorde sitt bästa för att skjuta ner vår reformagenda. En trollarmé utsatte våra medlemmar och vår partiledare för en oupphörlig flod av hot, hat och hån.

Med fokus på maktspelet förenades den yttersta högern med vänstern för att stoppa borgerliga liberala reformer och de kunde lyckas när moderater och kristdemokrater spelade med och ibland drev på. Gemensamt bedrev de ett maktspel och brände broar i stället för att samverka och finna gemensamma lösningar för Sveriges bästa i en svår tid.

I allt detta stod vi ensamma, efter att de andra borgerliga partierna ändrat inställning till regeringssamarbete med Sverigedemokraterna och efter att våra egna vägval i samband med januarisamarbetets fall sommaren 2021 gjort oss mindre relevanta och inflytelserika.

Högerpartiernas narrativ och dystopiska beskrivning av Sverige tog över valrörelsen. Vi var ändå fast beslutna att fortsätta sprida ett optimistiskt budskap: Sverige har förvisso problem, och vi ser dem med öppna ögon, men vi är övertygade om att de kan lösas och att det här är världens bästa land.

Vi ville presentera lösningar som kunde ge resultat på riktigt men lyckades inte vara tillräckligt relevanta. Vi hade svårt att konkurrera mot populistiska förslag som dess avsändare antingen inte hade för avsikt att genomföra eller redan på förhand visste var ogenomförbara. Det blev inte mycket verkstad av överbud om "priset vid pump," och högkostnadsskyddet på el till den 1 november blev något mycket mindre, för färre personer och mycket senare. Genomförbara lösningar stod mot "falukorvar" - och falukorven vann.

Efter en vinter och vår med stadigt fallande opinionsstöd vände vi den nedåtgående trenden. Centerrörelsen mobiliserade under sommaren; medlemmar, kandidater och medarbetare kavlade upp ärmarna och vi började äntligen nå ut till väljarna. Annie Lööfs insats var avgörande för vändningen.

Valet gick inte som vi ville men det är samtidigt värt att påtala alla centerrörelsens styrkor. Vi kan bygga vidare på dem och vi ska lyckas bättre i framtiden. För Sverige behöver centerrörelsen, nu mer än någonsin.

Uppdraget och dess genomförande

Den 16 september tillsatte partistyrelsen Analysgruppen bestående av följande 15 personer:

Ordförande

Christer Jonsson, Emmaboda, partistyrelseledamot, f.d. regionråd Kalmar

Ledamöter

Annika Qarlsson, Alingsås, listetta kommunen, f.d. riksdagsledamot

Daniel Bäckström, Säffle, riksdagsledamot

Emma Wiesner, Fagersta, EU-parlamentariker

Emmyly Bönfors, Göteborg, kommunalråd, partistyrelseledamot

Hanna Wagenius, Östersund, partistyrelseledamot

Jenny Drugge, Falun, distriktsordförande Dalarna

Johan Andersson, Sollefteå, kommunstyrelseordförande

Leif Sandberg, Tomelilla, kommunstyrelseordförande, distriktsordförande Skåne

Madelaine Jakobsson, Nordmaling, kommunstyrelseordförande

Michaela Haga, Österåker, distriktsordförande Stockholms län

Kent Ivarsson, seniornätverket

Mari-Louise Wernersson, Centerkvinnorna

Caroline von Seth, Centerpartiets Ungdomsförbund

Rasmus Elfström, Centerstudenter

Till gruppen har ett sekretariat knutits bestående av:

Ingrid Eriksson

Magnus Wallerå

Adam Matheny

Andreas Eriksson

Lena Reyier

Veronica Kurkko

Analysgruppens uppdrag har varit att heltäckande utvärdera valresultatet, valrörelsen och planeringen inför den, identifiera framgångsfaktorer samt lyfta fram vad som kan förbättras i arbetet framåt. Vidare förväntades gruppen presentera förslag på strategiska utvecklings-

frågor för Centerpartiet inför den kommande mandatperioden. Uppdraget pekade vidare ut fyra områden som fokus för analysen:

- Valresultatet 2022
- Den politiska utvecklingen under mandatperioden
- Valrörelsen 2022
- Valförberedelser 2019 - 2022

En central utgångspunkt för gruppen har varit att lyssna in och ha en så bred dialog som möjligt med centerrörelsens alla delar. Gruppen har, både i denna ambition och i arbetet i övrigt, dragit nytta av den digitala utveckling som pandemin medfört. Analysgruppen har genomfört respektive medverkat på ett 15-tal digitala dialogmöten. Analysgruppen har på dessa dialogmöten samlat kunskap och erfarenheter från kretsordföranden, toppkandidater på samtliga tre nivåer, kampanjledare och valanställda samt seniornätverk. Under mötena har också deltagarna fått ta del av underlag som Analysgruppen haft vad gäller valresultatet, valrörelsen samt väljarna. De digitala dialogmötena har samlat totalt ca 300 deltagare.

I syfte att fånga erfarenheter, kunskap och bilder ur ett bredare omvärldsperspektiv arrangerades också en lunch med representanter från externa organisationer. Deltagarna fick där ge sin bild av vad valet och valrörelsen generellt handlade om, samt Centerpartiets del i den kontexten.

Under arbetet har gruppen även varit representerad vid flera fysiska eftervalsanalysmöten. Den mest omfattande var den nationella Eftervalskonferensen 21-22 oktober som samlade ca 150 deltagare från olika nivåer och delar inom centerrörelsen. En stor del av konferensen ägnades åt samtal i mindre grupper om valet, under ledning av Analysgruppen. Flera ledamöter har också medverkat på regionala sammankomster som haft eftervalsanalys i fokus. Vidare har dialogbaserade utvärderingar genomförts med samtliga delar av den centrala valorganisationen inom riksorganisationen.

En annan viktig del av underlaget för eftervalsanalysen är resultatet av den enkät som 700 respondenter (distriktsordförande, kretsordförande, kampanjledare, distriktsanställda och representanter för syskonorganisationerna) givits möjlighet att besvara. Enkäten omfattade bland annat följande områden; valförberedelser och planering, samtalsdriven kampanj, personval, målgrupper, röstsmål, politiskt innehåll och budskap och valmaterial.

Nära 40 semistrukturerade intervjuer har genomförts i syfte att ytterligare fördjupa perspektiv och erfarenheter kring främst den gångna mandatperioden, valförberedelser och valrörelsen. Intervjuobjekten återfinns inom följande målgrupper; centrala valledningen, nationella, regionala och lokala företrädare, medarbetare på nationell och regional nivå samt syskonorganisationerna och seniornätverket.

För att ge alla medlemmar möjlighet att komma in med sina tankar och erfarenheter skapades en särskild e-postadress, eftervalsanalys@centerpartiet.se. Denna adress marknadsfördes bland annat via Centerpartiets medlemstidning, intranät och vid dialogmöten. Ett 50-tal mejl har inkommit.

Eftervalsanalysens kvantitativa delar bygger på officiell statistik från Valmyndigheten och SCB, på undersökningar såsom SVT:s och TV4:s vallokalsundersökningar, SOM-institutet med flera samt egenbeställda undersökningar från bland andra Novus och SIFO Kantar. Vi har valt att ange siffrorna med den exakthet som återfinns i respektive mätning men det är fortfarande bara mätningar och opinionsyttringar.

Under arbetets gång har Analysgruppen identifierat behov av att komplettera med ytterligare underlag och studier, dels vad gäller digital kommunikation, dels genom en regional eftervalsmätning i sex riksdagsvalkretsar där Centerpartiet gick kraftigt bakåt.

Med anledning av ovan nämnda behov av komplettering, beställdes en omfattande omvärlds- och insiktsanalys av samtliga riksdagspartiers närvaro på sociala medier från Whispr Group. Whisprs rapport kartlade det digitala landskapet med fokus på sociala medier och granskade bland annat hur andra partiers kampanjande påverkat Centerpartiet, hur partier arbetar med talespersoner samt kanalval. En central del av Whisprs rapport handlade också om lärdomar och insikter att ta med inför framtida digitala kampanjer.

Vidare gjorde Ipsos en regional eftervalsmätning inom följande områden där Centerpartiet tappat kraftigt; Kalmar, Kronoberg, Gotland, Värmland, Dalarna och Jämtland. Mätningen omfattade bland annat väljarströmmar, prioriterade sakfrågor, sakfrågeägarskap samt inställning till olika partier.

Analysgruppen har totalt haft sex möten varav två digitala. Därutöver har ett webinarium arrangerats den 29 november, till vilket samtliga centermedlemmar inbjöds. Rubriken var "Halvvägs in i eftervalsanalysen" och webinariet samlade över 300 deltagare.

VALRESULTATET

Sammanfattande slutsatser av valresultatet

Valresultatet för Centerpartiet kan enligt Analysgruppen sammanfattas i följande punkter:

1. Valresultaten i de tre valen har lett till minskat inflytande i ett antal kommuner och regioner och till att vi fått sämre möjligheter att genomföra vår politik nationellt då vi inte sitter i eller samarbetar med regeringen.
2. Resultatet i riksdagsvalet på 6,7 procent är ett medelbra valresultat, sett i ett trettioårsperspektiv, men det är inte bra nog.
3. Centerpartiet ökade inte i någon enda riksdagsvalkrets och backade i riksdagsvalet i samtliga 290 kommuner. Vi tappade en större andel av rösterna i de riksdagsvalkretsar där vi traditionellt varit starka. De största procentuella tapparna gjorde vi i Jämtland och på Gotland medan de största tapparna i antalet röster skedde i Stockholms län, Dalarna och Halland.
4. Centerpartiet tappade ungefär lika många röster (drygt 130 000) i alla tre valen. I regionvalet ökade vi endast i Norrbotten.
5. I kommunvalet röstade en halv miljon väljare (499 666) på Centerpartiet. Vi ökade i 26 kommuner och minskade i 264. I drygt 20 kommuner har vi ett resultat över 20 procent medan vi i 50 kommuner inte når 5 procent.
6. Centerpartiet präglas av röstsplittning. Bland dem som röstade på oss i riksdagsvalet, men på ett annat parti i kommunvalet, röstade flest på Liberalerna. Av dem som röstade på Centerpartiet i kommunvalet men på ett annat parti i riksdagsvalet tappade vi flest till Socialdemokraterna.
7. Centerpartiet har allt färre kärnväljare.
8. Centerpartiet går plus minus noll när det gäller antalet taktikröster.
9. Partiets väljare är yngre, mer välavlönade, mer högutbildade samt oftare kvinnor än väljarkåren som helhet.
10. Centerpartiet gjorde sämre ifrån sig i gruppen förstagångsväljare jämfört med 2018.
11. De viktigaste skälen till att rösta på Centerpartiet var de värderingsbaserade röda linjerna mot andra partier, framför allt mot samarbete med Sverigedemokraterna.
12. En liten andel av väljarkåren ansåg att Centerpartiet hade den bästa politiken och även bland partiets väljare var det en anmärkningsvärt liten andel som ansåg att Centerpartiet hade den bästa politiken.

13. Bristande sakfrågeägarskap är en tydlig svaghet för Centerpartiet som sannolikt kan förklara en ansevärd del av tappet i väljarstöd mellan 2018 och 2022.

Analysgruppen konstaterar att valresultatet var långt under förväntningarna och är därför en klar besvikelse. Vi nådde inget av de mål som sattes upp i Framtidsagenda 2030. Vi ser en tillplattning av Centerpartiets resultat över landet. Att partiet i detta val förlorar riksdagsmandaten i Jämtland, Gotland, Kalmar, Kronoberg, Västra Götaland norra, Norrbotten samt Skåne norra och östra smärtar oss djupt. Det leder till att sydöstra Sverige, liksom klassiska centerbygder i väst och norr, helt saknar centerpartistiska riksdagsledamöter. Det var här Centerpartiet bildades och först växte sig starkt. I dessa och många andra valkretsar är de procentuella förlusterna stora bland landsbygdsboende, i områden där Centerpartiet utgjort en naturlig del av samhällsgemenskapen i byn och bygden. Tillbakagången i våra traditionella styrkeområden kräver såväl självrannsakan på alla nivåer som ett beslutsamt agerande som skapar förutsättningar för att återta förlorade riksdagsmandat.

Det är stor skillnad mellan var Centerpartiet tappar procentuellt respektive i antal röster. De största procentuella tapparna gjorde Centerpartiet i Jämtland och på Gotland medan de största tapparna i antal röster skedde i Stockholms län, Dalarna och Halland.

Tydligast syns detta i så kallade "täta blandade kommuner" – alltså medelstora städer och kommuner i nära anslutning till medelstora städer. Enligt Analysgruppen illustrerar detta hur viktigt det är att stad och land växer hand i hand. Det är en förutsättning för att Centerpartiet ska kunna vara ett parti med fler än 30 mandat i riksdagen.

I regionvalet gick det generellt bättre i regioner med färre invånare. När det gäller valet till kommunerna tappade Centerpartiet mindre i mer tätbefolkade kommuner, men skillnaderna är inte alls lika tydliga som i riksdagsvalet. Lokala omständigheter är ofta viktigare än rikstrenden. Analysgruppen vill uppmärksamma den oroande tendensen att Centerpartiet tappade markant mer i kommuner där vi innehade posten som kommunstyrelsens ordförande.

Röstsplittringen är en styrka för Centerpartiet då den ger oss möjlighet att i många kommuner vara med och leda utvecklingen, något som inget annat mindre parti lyckas med. En annan viktig förklaring till starkt inflytande lokalt är vår position i mitten som ger partiet större möjligheter att agera vågmästare och avgöra hur styren ska formas.

Vårt röstsplittringsmönster visar på en ny trend. Att så många valde bort Liberalerna i riksdagsvalet till förmån för oss visar på motståndet mot samarbete med Sverigedemokraterna bland liberala väljare. Analysgruppen kan samtidigt konstatera att vi inte klarade av att vinna över särskilt många forna alliansväljare med en skeptisk hållning till Sverigedemokraterna. Många av dessa väljare har i stället valt att rösta på Socialdemokraterna.

Att de som röstar på Centerpartiet lokalt väljer Socialdemokraterna i riksdagsvalet är en del av en övergripande trend där många valde mellan oss och Socialdemokraterna och valde det sistnämnda. De enskilt största förlusterna jämfört med 2018 skedde till Socialdemokraterna men sammantaget och generellt har partiet läckt ungefär lika mycket till vänster som till partierna till höger. Förlusten till Sverigedemokraterna fortsätter att vara marginell. Detta kan verka underligt eftersom Sverigedemokraterna ofta växer där vi krymper, men de tidigare centerväljarna går främst antingen till Socialdemokraterna eller Moderaterna. Den regionala opinionsmätning som genomförts i sex av de riksdagsvalkretsar där partiet förlorat en större andel av väljarna visar att vi i fyra av de regionerna tappar klart mest vänsterut medan vi i två regioner tappar klart mer till höger.

Andelen centerväljare som stannade kvar mellan 2018 och 2022 var, enligt SVT:s vallokalsundersökning, endast 41 procent och det är markant lägre än tidigare. Trenden med allt färre kärnväljare är illavarslande och vår förmåga att behålla väljare från val till val måste förbättras. Eftersom Centerpartiet inte längre tillhör ett politiskt block kan vi även anta att andelen vunna taktikröster fortsätter minska. Vi ser också att partiet i detta val förlorade taktikröster till andra partier i mitten som riskerade att ramla ur riksdagen.

Centerpartiet var i detta val starkare bland kvinnor oavsett utbildning och inkomst, bland höginkomsttagare oavsett kön och utbildning samt bland yngre oavsett kön. Högutbildade utgör nu en större andel av Centerpartiets väljare än vad den gruppen utgör av Liberalernas respektive Moderaternas väljare, vilket får ses som anmärkningsvärt, även om denna förskjutning syntes tydligt redan i valet 2018.

Eftersom de som övervägde Centerpartiet, men valde bort oss i detta val, i större utsträckning var kvinnor, välavlönade och högutbildade hade denna trend sannolikt varit ännu starkare vid ett bättre valresultat.

Analysgruppen ser det som bekymmersamt att stödet bland företagare försvagats kraftigt. Detta bör föranleda en fördjupad analys. När det gäller seniora väljare var de kraftigt underrepresenterade i valet 2018. Centerpartiet har förlorat många seniora väljare även detta val men partiet är trots det inte längre lika underrepresenterat i gruppen.

I gruppen förstagångsväljare är partiet endast lite starkare än i väljarkåren som helhet. Detta mönster har också setts i skolvalet. Däremot håller partiet ställningarna bättre bland andragångsväljarna och väljare upp till 29 år.

Analysgruppen kan konstatera att det inte var sakpolitiken utan värderingarna som gjorde att väljarna röstade på Centerpartiet i detta val. Att partiet markerat mot ett parti som väljaren ogillar, Centerpartiets ideologi och partiledaren lyftes som de viktigaste skälen, medan sakpolitiken bedömdes som mindre viktig.

Bristande sakfrågeägarskap är en tydlig svaghet för Centerpartiet. Endast 4,6 procent av hela väljarkåren tyckte att Centerpartiet hade bäst politik i deras viktigaste fråga och bland centerväljarna var det blott 68 procent som ansåg att partiet hade bäst politik. Detta kan jämföras med 2018 då 7,3 procent av alla väljare uppgav att Centerpartiet hade den bästa politiken i deras viktigaste fråga. Bland centerväljarna ansåg då 84 procent att Centerpartiet var bäst.

Centerpartiet har relativt lågt sakfrågeägarskap även bland landsbygdsväljarnas tre viktigaste frågor: sjukvård, lag och ordning och skola. Den fjärde viktigaste frågan var "landsbygdens villkor", som sannolikt utgörs av landsbygdsfärgade versioner av de tre frågorna ovan, samt andra frågor. Eftersom forskning visar att just sakfrågorna har stor inverkan på väljarnas slutgiltiga beslut menar Analysgruppen att det låga sakfrågeägarskapet sannolikt kan förklara en ansevärd del av vårt minskade väljarstöd mellan 2018 och 2022.

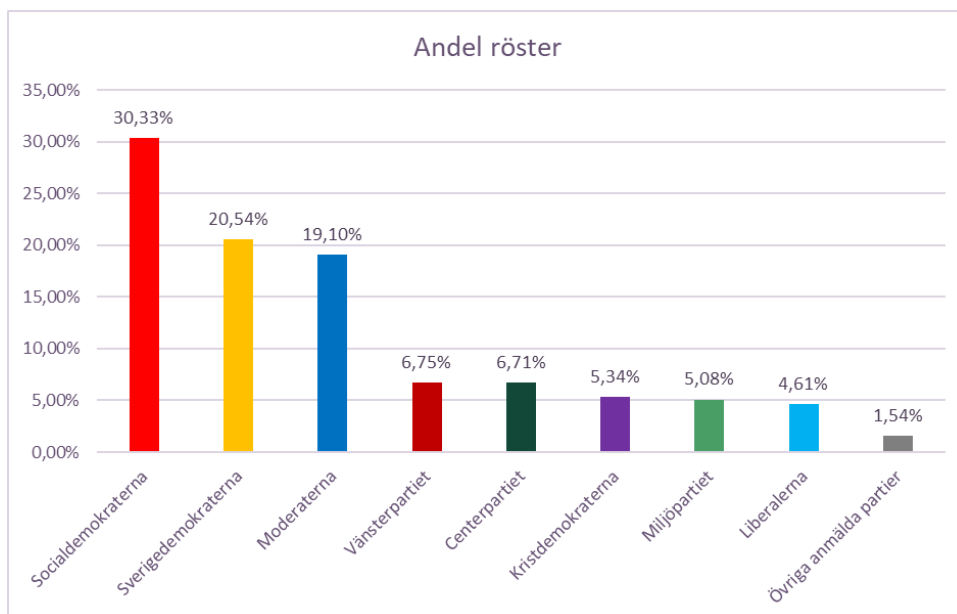
Valresultatet 2022: Ett medelbra riksdagsresultat men inte bra nog

Riksdagsvalet

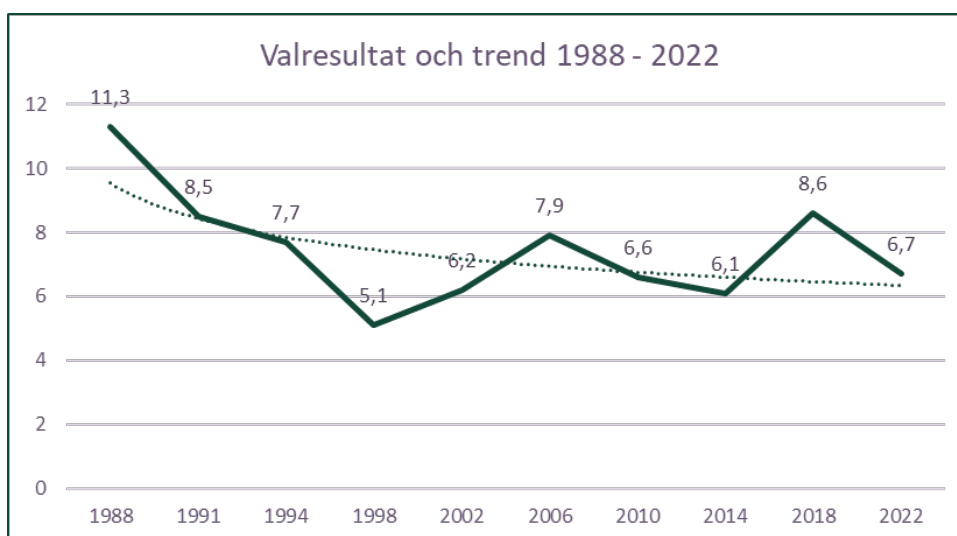
2022 års riksdagsval var för Centerpartiet ett genomsnittligt val sett över de senaste 30 åren. Vi fick 434 945 röster i riksdagsvalet, vilket innebar ett väljarstöd på 6,71 procent. Det motsvarade en minskning om 122 555 röster sedan valet 2018. Väljarstödet 2022 var alltså ungefär 75 procent så stort som riksdagsvalet innan.

Centerpartiets väljarstöd blev ungefär 0,6 procentenheter större än riksdagsvalet 2014 och 0,1 procentenheter större än 2010. Med 0,04 procentenheters skillnad mot Vänsterpartiet blev Centerpartiet riksdagens femte största parti 2022.

De olika partiernas resultat i riksdagsvalet.

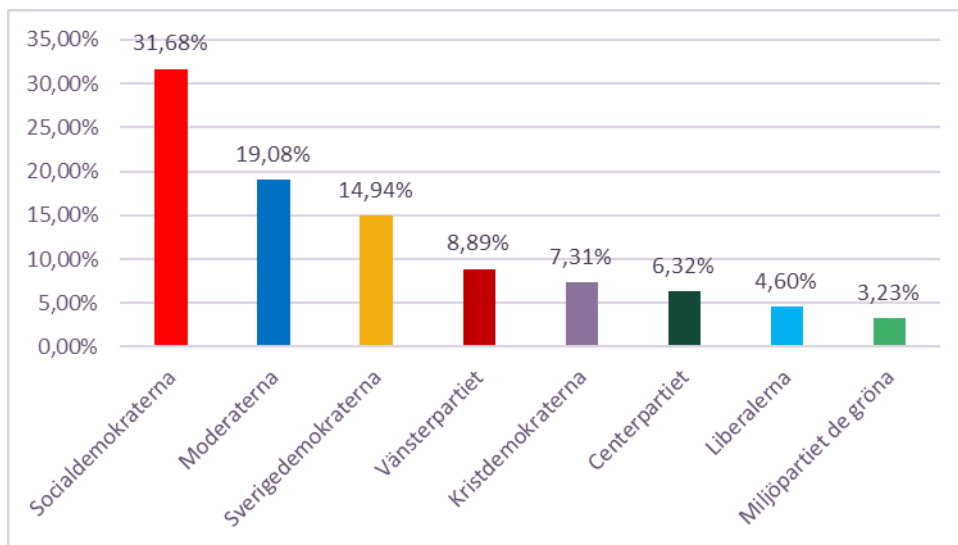
Centerpartiets historiska riksdagsresultat, inklusive en trendlinje för utvecklingen över tid.

En viktig utveckling jämfört med tidigare riksdagsval är att vi förlorade en större andel av rösterna i riksdagsvalkretsar där vi traditionellt varit starka. Det medför en utjämning av Centerpartiets resultat över landet.

Regionvalet

I regionvalet fick Centerpartiet 405 148 röster, vilket var 133 927 färre röster än i valet 2018. Med totalt 6,32 procent blev vi därmed Sveriges sjätte största regionparti.

De olika partiernas resultat i regionvalet.

Kommunvalet

I kommunvalet ökade Centerpartiet i 26 kommuner och minskade i 264. Eftersom valresultatet 2018 var högt bör resultatet också jämföras med valet 2014. Jämfört med 2014 ökade vi i 101 kommuner och minskade i 189.

Centerpartiet fick totalt 499 666 röster i kommunvalet 2022, vilket är 132 146 färre än 2018. Det motsvarade 7,69 procent av kommunrösterna 2022, jämfört med 9,67 procent 2018. Det gjorde Centerpartiet till Sveriges femte största kommunparti 2022.

Parti	C	M	L	KD	S	V	MP	SD
Antal röster 2022	499 666	1 332 813	340 251	348 420	1 904 957	535 882	248 448	945 258
Procent 2022	7,69	20,51	5,24	5,36	29,31	8,25	3,82	14,55
Procent 2018	9,67	20,06	6,81	5,2	27,58	7,69	4,62	12,74

De olika partiernas resultat i kommunvalen 2022 och 2018.

Centerpartiets egna mål

I Framtidsagenda 2030 som förtroenderådet antog i maj 2021 fastslogs konkreta mål för valet 2022:

- En valframgång som ger ökad kraft att genomföra vår politik.
- Ta fler riksdagsmandat i hela landet.
- Öka andelen röster och mandat sammantaget i kommunvalet.
- Öka andelen röster och mandat sammantaget i regionvalet.

- Öka representationen av kvinnor, unga, funktionsvarierade, seniorer och personer med utländsk bakgrund.

Analysgruppen kan konstatera att partiet inte uppnådde något av de uppsatta målen. Vi sitter i opposition i riksdagen med sannolikt sämre möjligheter att genomföra vår politik än föregående mandatperiod. Dessutom tappar vi sju riksdagsmandat. Till följd av mandatförluster minskar även vårt inflytande i kommuner och regioner. Som framgår längre fram svarade en majoritet i eftervalsenkäten "osäker/vet ej" på frågan om listorna reflekterade målen om en ökad representation av kvinnor, unga, funktionsvarierade, seniorer och personer med utländsk bakgrund. Det tyder på att målet inte uppnåtts.

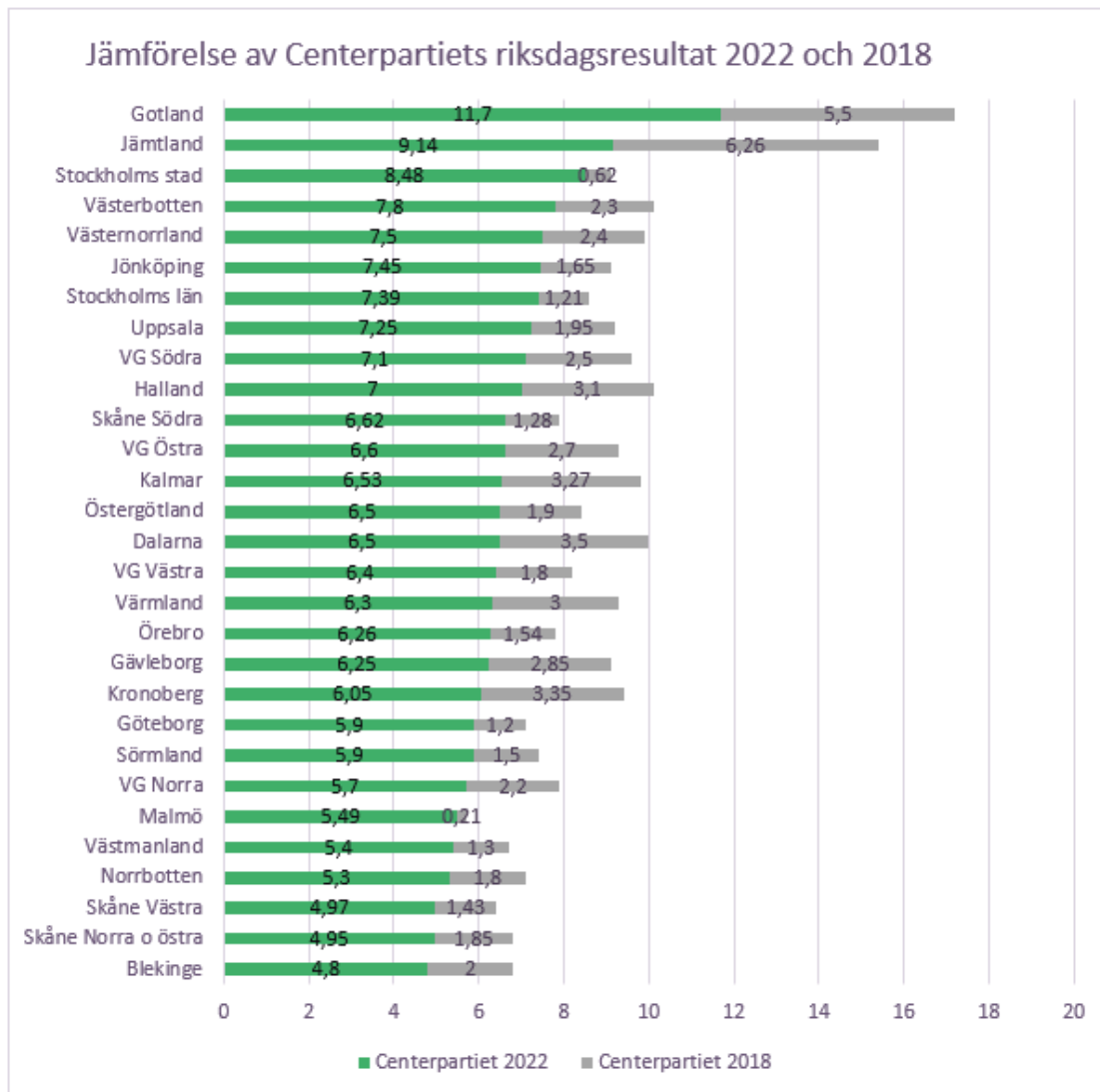
Förändringar i Centerpartiets väljarstöd

Riksdagsvalet

Centerpartiet förlorade väljare över hela landet men inte lika mycket överallt. De största procentuella minskningarna skedde i kommuner där vi var starkast 2018, särskilt på landsbygden. Om vi i stället för procent tittar på antal röster förlorade vi dock fler röster i storstäder, medelstora städer och kommuner som angränsar dessa städer. Då en så stor del av Sveriges befolkning bor i dessa områden innebär även en ganska liten procentuell förändring i väljarstöd där ofta fler röster än en stor procentuell förändring i landsbygdskommunerna. Det illustrerar vikten av att resultaten i stad och land måste växa hand i hand om Centerpartiet ska vara ett parti med fler än 30 mandat i riksdagen.

Valresultatet pekar också på en missad möjlighet: På pappret är det inte mycket som skiljer väljare i medelstora städer från dem i storstäder men trots det gör Centerpartiet mycket större förluster i de medelstora städerna, både i procent och i antal väljare, jämfört med i storstäderna och deras närområden. Procentuellt gick Centerpartiet bäst på Gotland, i Jämtland, Stockholms stad och i Västerbotten. Mätt i antal röster var partiet däremot starkast i Stockholms län, Stockholms stad, Göteborg och Östergötland.

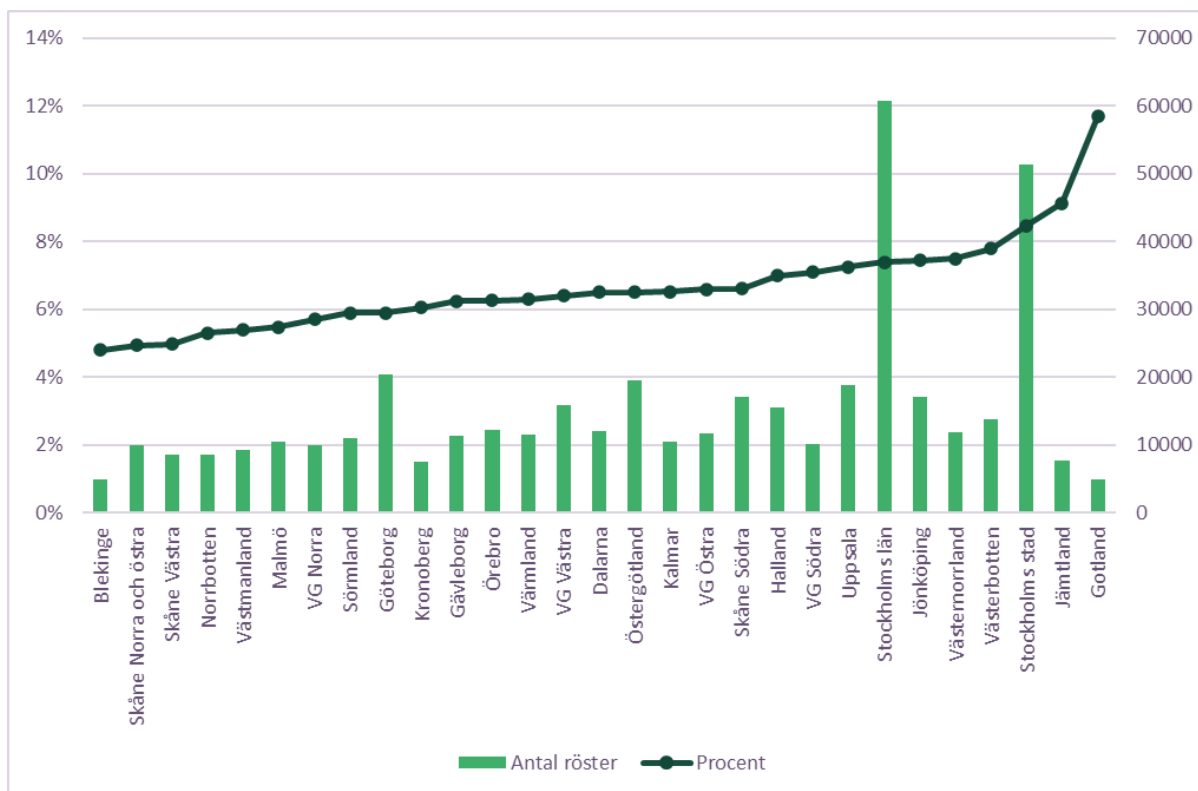

Centerpartiets riksdagsresultat 2022, samt skillnad i procentenheter mot resultatet 2018.

Riksdagsresultatet i olika delar av landet

Procentuellt gick det sämst i Blekinge, Skåne norra och östra, Skåne västra och Norrbotten. I antal röster blev det sämsta resultatet i stället på Gotland, i Blekinge, Kronoberg och Jämtland.

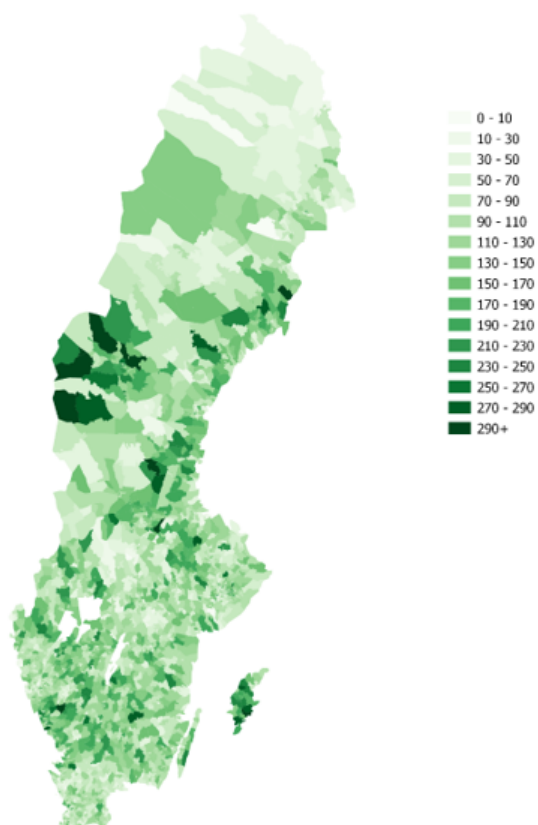

Centerpartiets riksdagsvalsresultat i procent (till vänster) respektive antal röster (till höger).

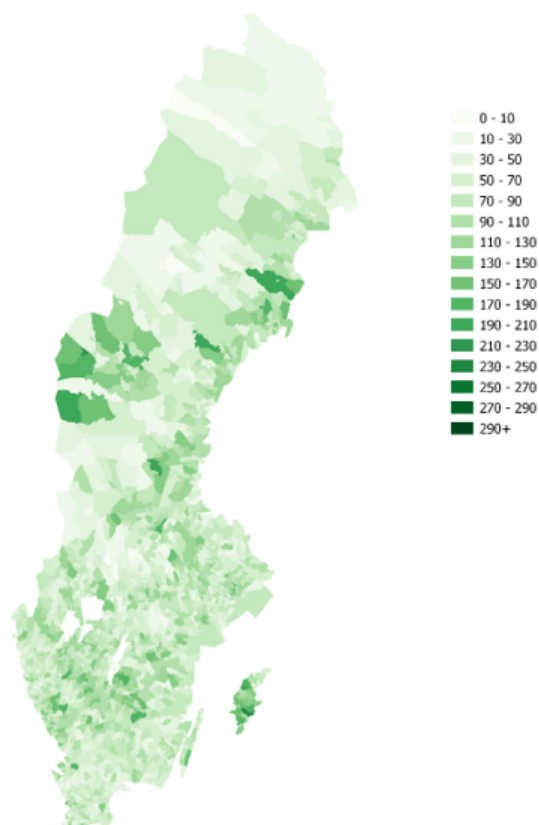
Vid nedbrytning av valresultatet på valdistriktsnivå (se kartor nedan) ser vi att Centerpartiet fortsätter ha sina bästa valresultat i de valdistrikt där vi var som starkast 2018, men jämfört med 2018 sticker resultaten inte ut alls lika mycket där.

Centerpartiet - röster per valdistrikt 2018 (riksdag)

Centerpartiet - röster per valdistrikt 2022 (riksdag)

Områden där vi tappade minst

Centerpartiet växte inte i någon valkrets i riksdagsvalet men tappade minst procentuellt i mer folktäta delar av Sverige. Vår förlust var minst i Malmö, följt av Stockholms stad, Göteborg och Stockholms län. Resultaten i Malmö och Göteborg är särskilt imponerande eftersom de städerna tidigare var bland våra svagare valkretsar, medan Stockholms stad och län var medelstarka 2018. En nedbrytning av riksdagsvalet på kommunnivå visar på två mönster. Det första är att alla tio kommuner där Centerpartiet tappade minst är storstadsnära kommuner, städer eller pendlarkommuner. Det andra mönstret är att vi tappade färre procent där det fanns mindre att förlora; förutom Solna och Sundbyberg låg samtliga kommuner där partiet gjorde små förluster markant under vårt genomsnittliga riksdagsresultat 2018.

Kommun	Riksdagsresultat 2022	Förändring sedan 2018
Burlöv	4,92	-0,11
Malmö	5,49	-0,19
Järfälla	6,10	-0,21
Upplands Väsby	5,91	-0,34
Solna	8,61	-0,41
Botkyrka	4,71	-0,48
Sundbyberg	7,54	-0,50
Västerås	5,81	-0,50
Öckerö	4,84	-0,55
Oxelösund	3,68	-0,56

De tio kommuner där Centerpartiet förlorade minst antal procentenheter i riksdagsvalet.

Områden där vi tappade mest

De största procentuella tappnen i riksdagsvalet gjorde Centerpartiet i Jämtland och på Gotland. De största procentuella förlusterna är dock, som påpekats tidigare, inte nödvändigtvis samma sak som att förlora flest röster.

“Det var mer positivt ju närmare valet vi kom. Fler som var på bettet jämfört med 2018. Fanns en stor förväntan att det skulle gå bra. Men vi nådde inte målen”.

I röstetal gjordes i stället de största förlusterna i Stockholms län, Dalarna och Halland. Eftersom ett partis totala andel av rösterna i hela landet påverkar antalet utjämningsmandat som fördelas hade ett något bättre resultat i Stockholms län, Halland och Dalarna kunnat leda till att Centerpartiet vann ett mandat i Kalmar län, samtidigt som ett lägre resultat på de tre platserna hade kunnat leda till att riksdagsmandatet i Skaraborg gick förlorat.

De tio kommuner där Centerpartiet minskade flest procentenheter i riksdagsvalet utmärker sig nästan lika tydligt som de kommuner där det fortsatte gå bra. Det rör sig om kommuner i norra Sverige och norra Mellansverige med relativt få invånare och där Centerpartiets resultat 2018 låg markant över riksnittet.

Kommun	Riksdagsresultat 2022	Förändring sedan 2018
Åre	11,79	-9,81
Krokom	10,70	-8,00
Vilhelmina	6,50	-7,73
Berg	9,55	-7,35
Dorotea	7,61	-7,27
Ovanåker	9,86	-7,11
Åsele	10,04	-6,64
Bjurholm	8,07	-6,60
Vansbro	8,19	-6,40
Ragunda	8,64	-6,16

De tio kommuner där Centerpartiet förlorade flest antal procentenheter i riksdagsvalet.

Mandatlösa riksdagsvalkretsar

I valet 2022 tappade Centerpartiet sina riksdagsmandat i flera valkretsar: Jämtland, Kalmar, Gotland, Kronoberg, Västra Götaland norra, Norrbotten och Skåne norra och östra. Sedan tidigare saknade vi dessutom riksdagsmandat i Blekinge och Västmanland.

Jämfört med tidigare val, särskilt före 2018, så är mandatfördelningssystemet mindre gynnsamt för Centerpartiet. Den jämkade uddatalsmetod som Sverige använder gynnar små partier i en enskild valkrets förutsatt att de är stora nog att få något mandat alls. I praktiken fördelas de första mandaten i varje riksdagsvalkrets till de största partierna, vilket förr i tiden innebar att minst ett mandat i många fall gick till Centerpartiet efter att Socialdemokraterna och Moderaterna vunnit två mandat vardera i en valkrets med totalt fem eller sex fasta mandat. Det berodde på att Centerpartiet vanligtvis var det tredje eller fjärde största partiet i valkretsen.

Sedan Sverigedemokraterna gick om Centerpartiet i riksdagsvalet 2014 har de i många fall vunnit det fasta mandatet i mindre valkretsar och om andra mindre partier har många av sina väljare i samma landsända, som Kristdemokraterna i Småland, kan även de lyckas gå förbi oss. Numera krävs i regel mellan sex och åtta fasta mandat i en valkrets för att Centerpartiet ska ha en god chans att tilldelas ett fast mandat.

Förändringar för samtliga partier

En översikt av samtliga riksdagspartiers resultat per riksdagsvalkrets visar att Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet minskade över så gott som hela landet 2022, samtidigt som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna ökade. Moderaterna ökade på några ställen men minskade på andra, med störst tapp i Skåne, Stockholm samt i och kring Göteborg.

	M	C	L	KD	S	V	MP	SD
Blekinge län	0,6%	-2,0%	-0,5%	-0,2%	-0,3%	-1,0%	0,0%	3,3%
Dalarnas län	-0,2%	-3,5%	-0,5%	-0,1%	0,9%	-1,9%	0,5%	4,9%
Gotlands län	0,2%	-5,5%	-0,9%	-0,2%	4,9%	-2,6%	1,5%	3,0%
Gävleborgs län	1,0%	-2,8%	-1,0%	-0,2%	0,6%	-2,4%	0,4%	4,5%
Göteborgs kommun	-1,4%	-1,3%	-1,4%	-1,2%	3,9%	-1,2%	1,0%	1,2%
Hallands län	-0,4%	-3,1%	-0,9%	-1,1%	2,5%	-0,8%	0,1%	4,0%
Jämtlands län	0,5%	-6,2%	-0,2%	0,6%	2,5%	-2,8%	1,4%	4,6%
Jönköpings län	1,1%	-2,6%	-0,3%	-2,6%	1,3%	-0,9%	0,0%	4,0%
Kalmar län	0,5%	-3,3%	-0,6%	-0,2%	0,6%	-1,5%	0,5%	3,9%
Kronobergs län	0,3%	-3,4%	-0,4%	-0,8%	1,4%	-1,0%	0,2%	3,3%
Malmö kommun	-1,6%	-0,2%	-1,1%	-0,8%	0,5%	0,6%	1,9%	-0,4%
Norrbottnens län	0,8%	-1,8%	-0,7%	0,5%	-0,1%	-3,7%	0,7%	4,5%
Skåne läns norra och östra	-0,7%	-1,9%	-0,7%	-0,3%	0,2%	-0,2%	0,1%	3,4%
Skåne läns södra	-1,9%	-1,3%	-0,9%	-0,6%	3,5%	-0,4%	0,6%	1,2%
Skåne läns västra	-1,2%	-1,5%	-0,7%	-0,6%	1,2%	-0,1%	0,0%	2,6%
Stockholms kommun	-2,8%	-0,6%	-1,0%	-1,7%	4,3%	-1,4%	2,3%	0,8%
Stockholms län	-2,0%	-1,2%	-1,0%	-2,1%	4,1%	-0,7%	0,4%	2,3%
Södermanlands län	-1,2%	-1,5%	-0,8%	-0,8%	1,5%	-1,4%	0,3%	3,7%
Uppsala län	-0,7%	-2,0%	-1,2%	-1,0%	2,1%	-0,9%	1,2%	2,7%
Värmlands län	0,6%	-2,9%	-0,7%	-0,5%	0,7%	-1,9%	0,3%	4,8%
Västerbottens län	0,6%	-2,3%	-0,8%	-0,5%	2,6%	-4,2%	1,6%	3,5%
Västernorrlands län	0,3%	-2,4%	-0,7%	0,0%	-0,4%	-2,4%	0,8%	5,1%
Västmanlands län	-0,1%	-1,3%	-1,3%	-0,8%	0,6%	-0,9%	0,2%	3,6%
Västra Götalands läns norra	-0,1%	-2,2%	-1,0%	-0,3%	0,7%	-1,2%	0,0%	4,0%
Västra Götalands läns södra	0,0%	-2,5%	-1,5%	-0,3%	1,1%	-1,1%	0,2%	3,9%
Västra Götalands läns västra	-1,3%	-1,8%	-1,5%	-1,4%	3,8%	-1,2%	0,2%	3,2%
Västra Götalands läns östra	0,2%	-2,7%	-1,0%	-0,9%	1,0%	-1,3%	0,2%	4,6%
Örebro län	0,1%	-1,6%	0,0%	-1,6%	0,1%	-1,5%	0,4%	3,9%
Östergötlands län	-0,6%	-1,9%	-0,9%	-0,7%	1,5%	-1,2%	0,4%	3,6%

Förändringar i partiernas riksdagsvalsresultat 2022 jämfört med 2018.

Riksdagsval i olika kommuntyper

Ett annat sätt att bena upp valresultatet bortom kommuner och valkretsar är att titta närmare på resultat och förändringar i olika kommunklasser. Följande beskrivningar av kommuntyper utgår från Tillväxtverkets indelning av Sverige.

Kommuntyp	Beskrivning	Exempel
Storstadskommuner	Mer än 80 procent av befolkningen bor i urbana områden och har tillsammans med angränsande kommuner en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.	Göteborg Haninge Lund Mölndal Nacka
Täta blandade kommuner	Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har kortare än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.	Falun Gävle Knivsta Umeå
Glesa blandade kommuner	Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har längre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.	Skövde Lysekil Arvika Karlshamn Olofström
Tätortsnära landsbygdskommuner	Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har kortare än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.	Krokom Färgelanda Gagnef Emmaboda Båstad
Glesa landsbygdskommuner	Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har längre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.	Götene Dals-Ed Gotland Orsa Sölvesborg
Mycket glesa landsbygdskommuner	Hela befolkningen bor i rurala områden. Hela befolkningen har längre än 90 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.	Storuman Malå Härjedalen Övertorneå Åsele

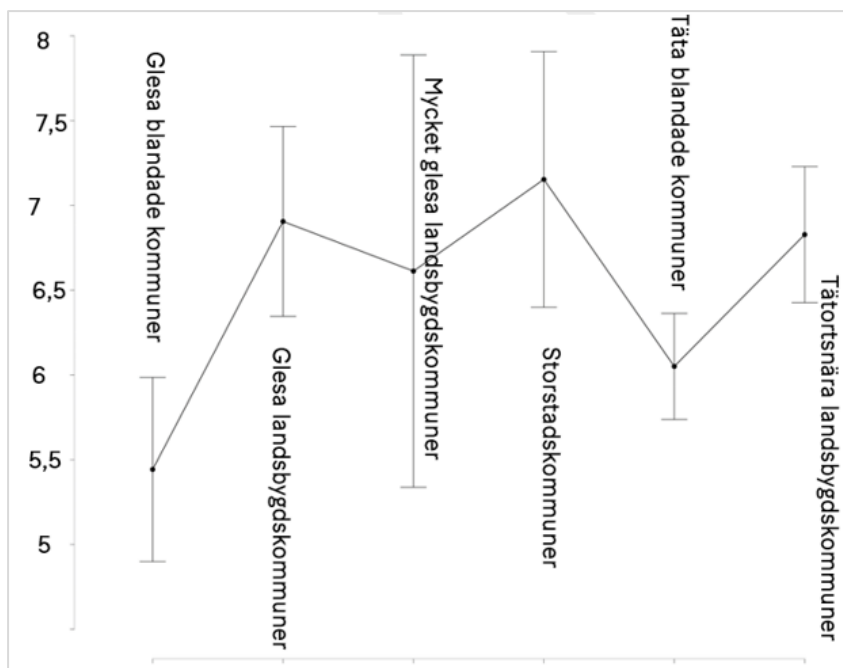
Indelningen i olika kommuntyper är hämtad från Tillväxtverket:

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomregionalutveckling/regionalaindelningar/staderochlandsbygder.1844.html> (Hitta din kommuns kategorisering här).

Diagrammet nedan visar Centerpartiets resultat i riksdagsval utifrån de olika kommuntyperna. Här ser vi att det går ungefär lika bra för Centerpartiet i storstadskommunerna och i landsbygdskommunerna, medan det går sämst för partiet i kategorin glesa blandade kommuner. Näst sämst går det i kategorin täta blandade kommuner.

Konfidensintervallet är markerade med streck. Inom detta intervall hamnar 95 procent av resultaten för kommunerna inom respektive kommuntyp. Fem procent av kommunerna ligger således över eller under detta intervall.

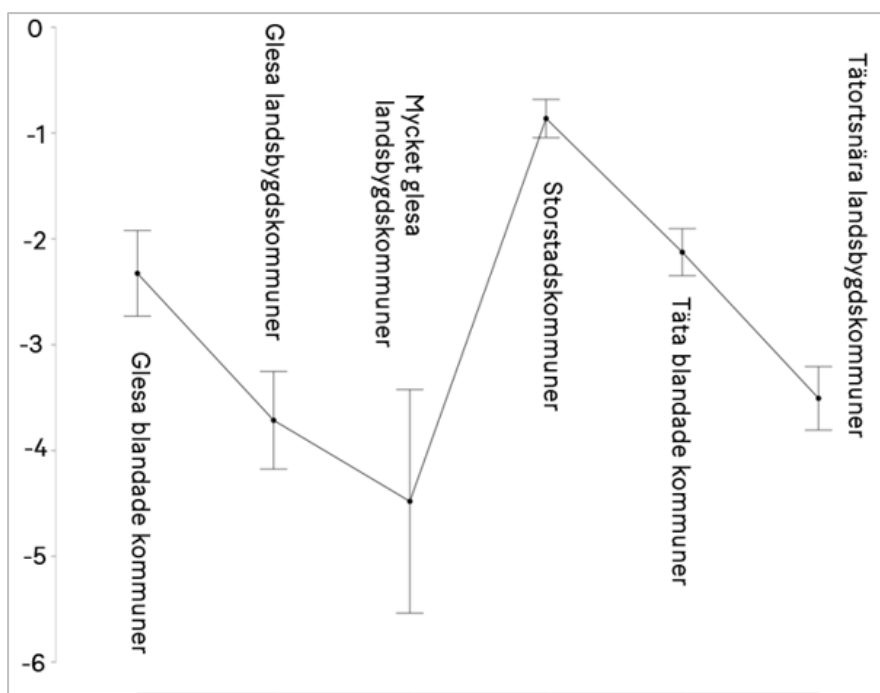

Diagrammet visar Centerpartiets valresultat i riksdagsvalet utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelresultatet i respektive kommuntyp och de vertikala strecken motsvarar 95 procent av valresultaten.

Traditionellt har Centerpartiet haft markant högre valresultat i landsbygdskommuner än i andra kommuner. I ett motsvarande diagram som visar hur Centerpartiets valresultat förändrats mellan 2018 och 2022 framgår att Centerpartiets resultat jämnats ut och att skillnaderna i våra resultat i olika kommunklasser blir mindre. Centerpartiet minskade 2022 procentuellt mest i landsbygdskommuner, minst i storstadskommuner och medelmycket i blandade kommuner.

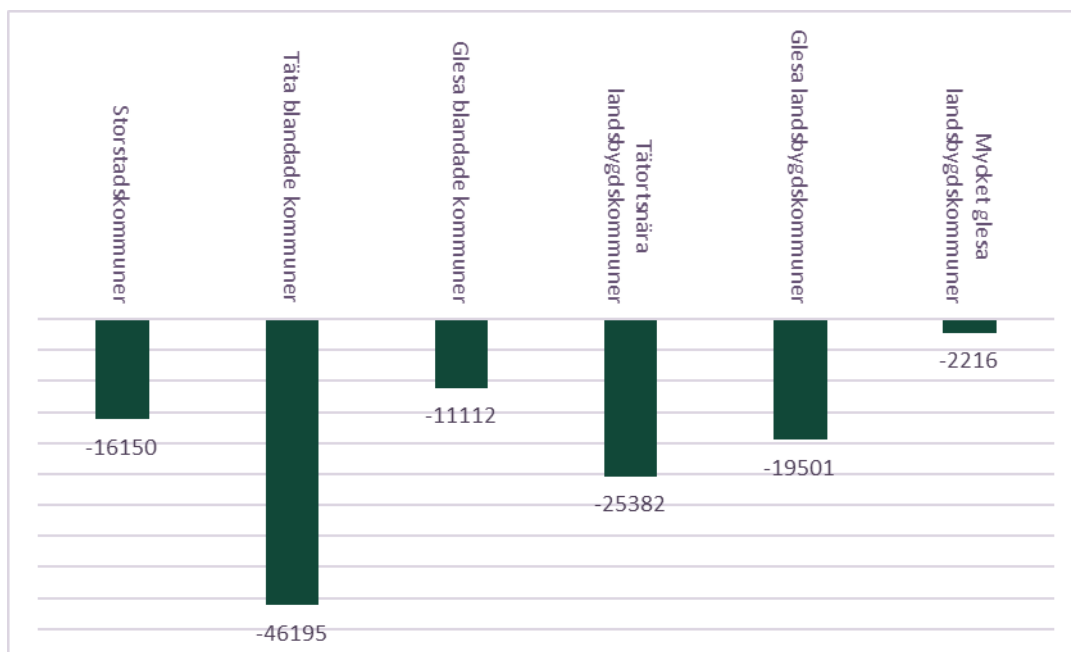

Diagrammet visar Centerpartiets förändring i valresultat utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelförändringen i respektive kommuntyp och de vertikala strecken fångar upp 95 procent av valresultaten.

Just i riksdagsvalet är det dock viktigt att inte bara titta på procenten. Vissa kommuner är avsevärt mer tätbefolkade än andra och en liten procentuell minskning där kan innebära större förluster i det sammanlagda antalet väljare än en stor procentuell minskning i ett glesbefolkat område.

Om vi tittar på antalet röster i stället för den procentuella förändringen framträder en något annorlunda bild än tidigare. Centerpartiets största minskning i antalet röster skedde i kategorin "täta blandade kommuner", som huvudsakligen består av medelstora städer och kommuner i nära anslutning till medelstora städer. Därefter skedde det näst största tappet i den tätortsnära landsbygden. I de mycket glesa landsbygdskommuner, där Centerpartiet minskade procentuellt mest i riksdagsvalet, skedde samtidigt vårt minsta tapp räknat i antalet röster. I ljuset av valresultatet, där Centerpartiet minskade med knappt 1,9 procentenheter, stod samtliga landsbygdskommuner för 0,88 procentenheter, medan storstäder och täta blandade kommuner stod för 0,98 procentenheter. Vi förlorade fler röster i de 50 kommuner där vi tappade minst procentuellt jämfört med i de 50 kommuner där vi minskade mest i procent.

Antal röster Centerpartiet tappade i riksdagsvalet fördelat på olika kommuntyper.

Regionvalet

Till skillnad från riksdagsvalet (och i någon grad kommunvalet) är det svårare att peka på övergripande trender för Centerpartiet i regionvalet, men det finns några intressanta förändringar. Vi minskade mer där vi tidigare var väldigt starka och mer på landsbygden än i städerna. Det fanns också ett märkbart samband mellan riksdagsvalsresultat och regionvalsresultat; där vi gick sämre i riksdagsvalet gick vi i regel även sämre i regionvalet.

Valresultatet i olika regioner

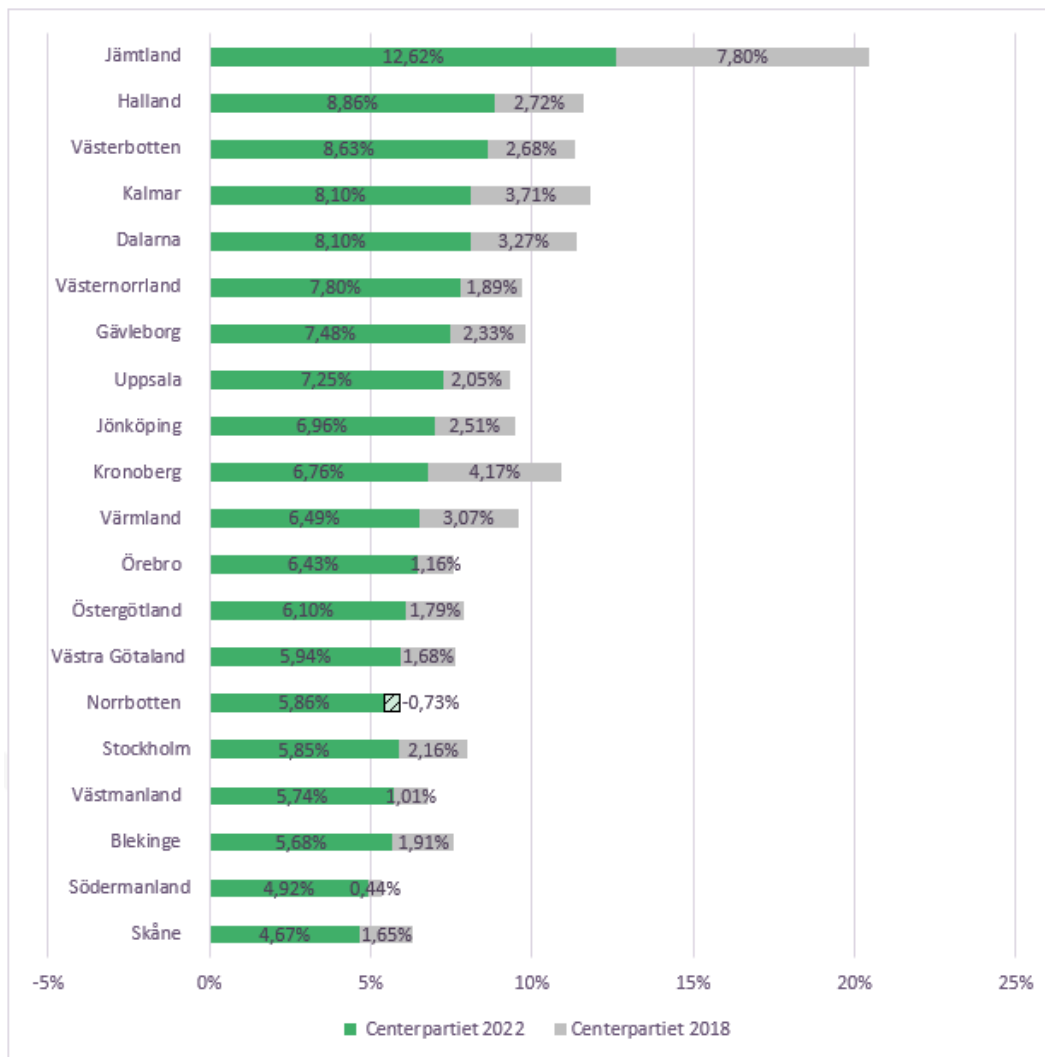
Precis som i riksdagsvalet blir det stor skillnad beroende på om regionresultatet bedöms utifrån procent eller antal röster men antalet röster i regionvalet är mindre viktigt eftersom varje regionfullmäktige utgör sin egen separata församling. I regionvalet ser vi samma mönster som i riksdagsvalet och kommunvalet: Centerpartiet minskade generellt fler procentenheter där vi gjorde bäst ifrån oss 2018. Förlusterna var som störst i Jämtland-Härjedalen, Kronoberg, Kalmar, Dalarna och Värmland.

Centerpartiet gjorde den enskilt största förlusten i sin starkaste region, Jämtland-Härjedalen. Precis som i varje region har minskningen i Jämtland sina unika delförklaringar, och en eftervalsanalys pågår där, men det är också del av en större trend som innebar att vi tappade mer där vi var större och tappade mindre där vi var mindre. Precis som i riksdagsvalet skedde därmed en utjämning av regionresultaten till en mer likartad nivå över hela riket.

Den största ökningen uppnåddes i Norrbotten – den enda regionen där vi växte - följt av jämförelsevis små procentuella förluster i Södermanland, Västmanland och Örebro.

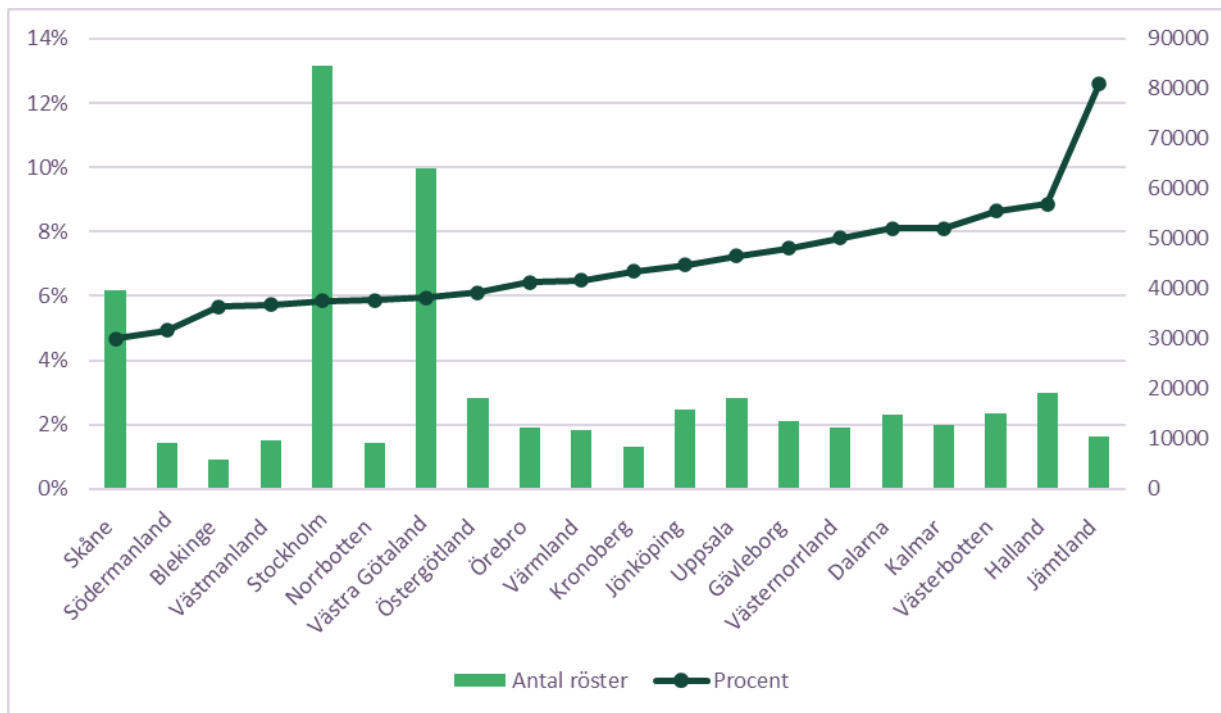

Jämförelse av Centerpartiets regionresultat 2022 och 2018

Centerpartiets regionresultat 2022, samt skillnaden i procentenheter mot resultatet 2018.

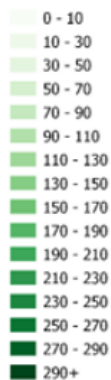

Centerpartiets regionvalsresultat i procent (till vänster) respektive antal röster (till höger).

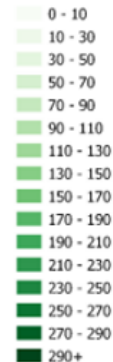
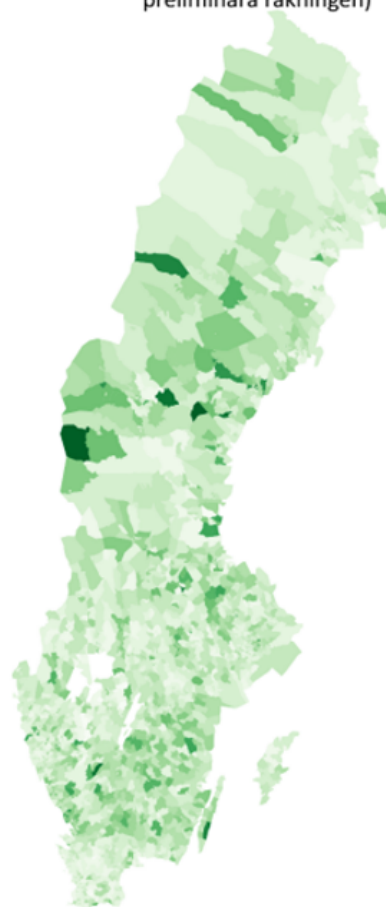
En karta över Centerpartiets regionresultat per valdistrikt visar att partiets starkaste bälten ligger i södra Norrland och i Smålandsområdet. Det är emellertid värt att notera att ett mycket stort antal röster kommer från Stockholmsområdet men de är svåra att se på en valdistriktskarta eftersom väljarna i Stockholmsområdet bor på en väldigt liten yta. Än mer framträdande är det stora antalet områden där Centerpartiet gick från att ha runt 100 röster per valdistrikt ner till att ha under 50 röster.

Centerpartiet - röster per valdistrikt 2018 (region)

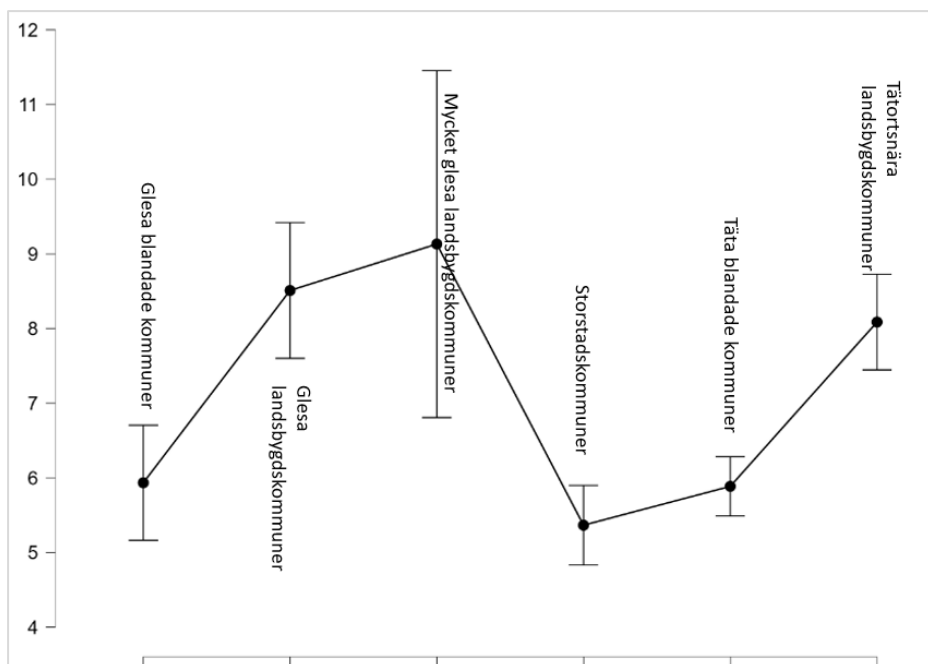
Centerpartiet - röster per valdistrikt 2022 (region - preliminära räkningen)

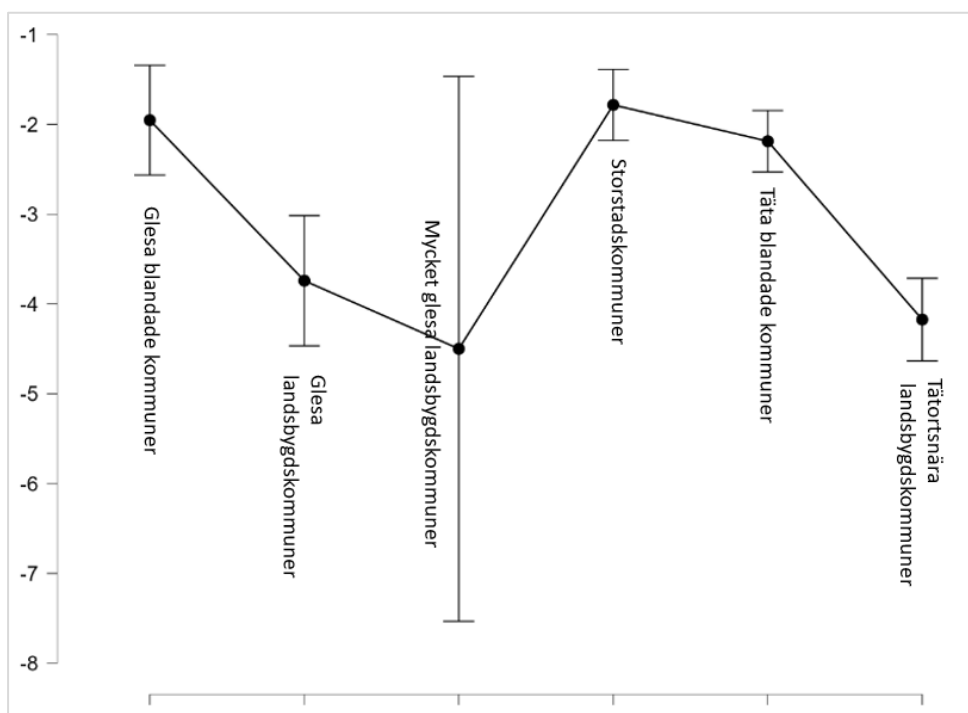
Regionvalet i olika kommuntyper

Vid en indelning av regionvalsresultatet utifrån Tillväxtverkets kommunklasser framgår två saker tydligt: att regionvalets största procentuella minskning skedde i landsbygds-kommunerna samt att Centerpartiet, i regionvalet, var starkare i landsbygdskommuner jämfört med i övriga kommuntyper. Spridningen är dock stor, särskilt i de mycket glesa landsbygdskommunerna, där både Centerpartiets starkaste (Robertsfors) och svagaste (Gällivare) regionresultat återfinns.

Diagrammet visar Centerpartiets valresultat i regionvalet utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelresultatet för Centerpartiet i respektive kommuntyp och de vertikala strecken fångar upp 95 procent av valresultaten.

Diagrammet visar Centerpartiets förändring i valresultat i regionvalet utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelförändringen för Centerpartiet i respektive kommuntyp och de vertikala strecken fångar upp 95 procent av valresultaten.

Regionvalet – det bortglömda valet?

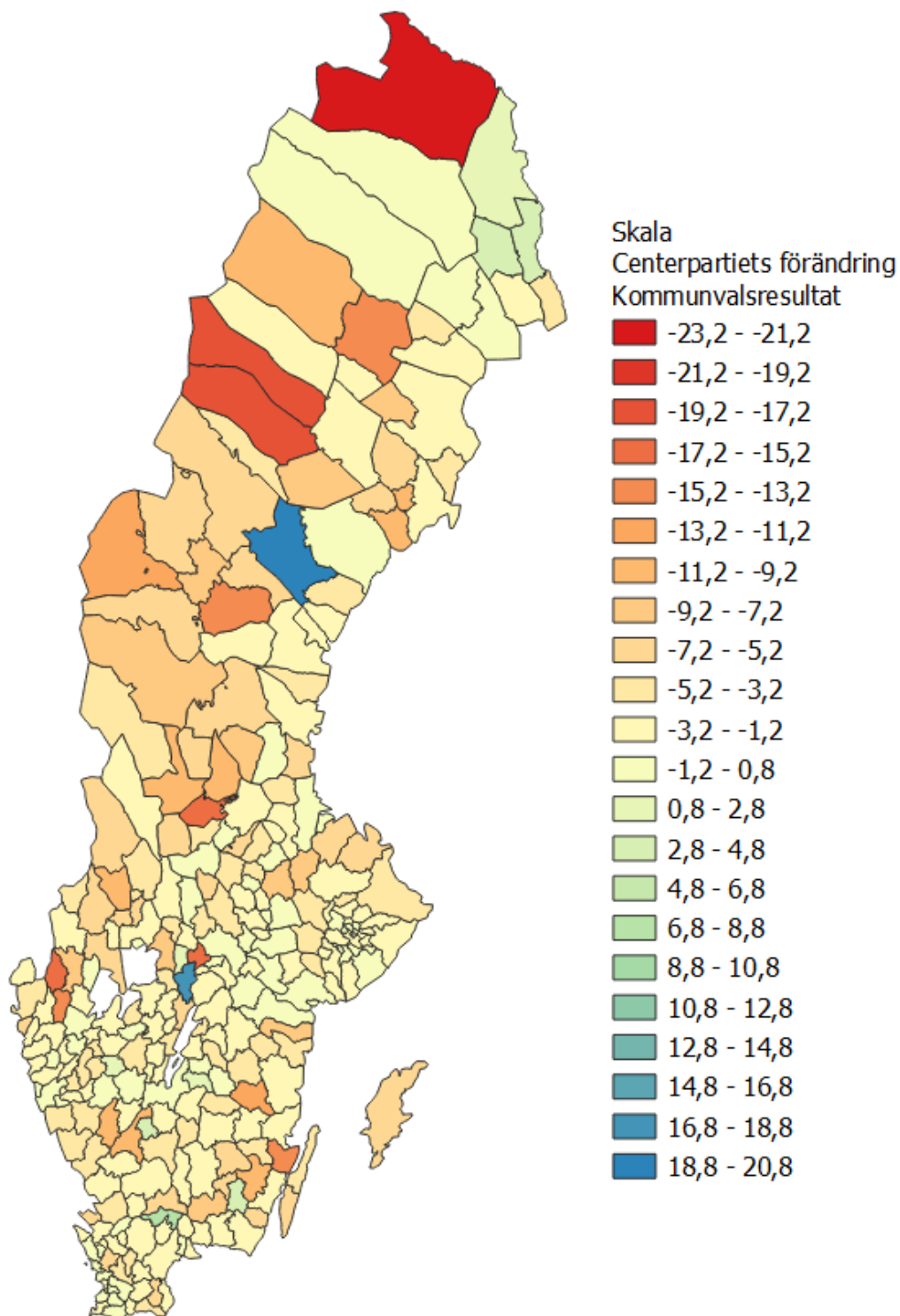
I en fördjupning av regionvalet är det värt att poängtera att väljare enligt statsvetenskaplig forskning ofta behandlar regionvalet som ett "andra rangens val". Trots att regionernas funktioner är lika omfattande som de är viktiga har väljare generellt mindre kunskap om och engagemang i regionvalet jämfört med valen till kommun och riksdag. Därför beror en persons röst i regionvalet i fler fall på hur de röstade i riksdagsvalet. Det mönstret återfinns också i valet 2022, det fanns ett starkare samband mellan en röst på Centerpartiet i riksdagsvalet respektive i regionvalet än i kommunvalet, och röstsplittringen var lägre i regionvalet.

"Många har hejat på utan att rösta på oss. Vi har upplevt medvinden och känner oss nu bedragna".

Kommunvalet

Även kommunvalet var en besvikelse för Centerpartiet. Vi backade i nästan alla kommuner och minskningen skedde i alla landsändar. Norra Sverige utmärker sig dels genom att ha ett antal av kommunerna där Centerpartiet växte mest, dels genom att ha den största andelen av de kommuner där vi gjorde stora förluster. Utöver den övergripande nedgången är det svårt att se några tydliga trender i kommunvalet. Precis som i riksdagsvalet förlorade Centerpartiet mindre i mer tätbebyggda kommuner men skillnaderna är inte lika uniforma. Det beror på att kommunvalen har lokala omständigheter som ofta trumfar riksövergripande trender. Det är viktigt att följa upp de omständigheterna i lokala eftervalsanalyser.

Karta över Centerpartiets minskningar och ökningar i kommunvalsresultat mellan 2018 och 2022. Kommunerna är färglagda enligt en skala där rödare färger avser större förluster och färger med mer blå inslag avser större vinster. Skalsteg mellan varje nyansskifte är 2 procentenheter.

Starka och svaga kommuner

I kommunvalet är avståndet mycket stort mellan Centerpartiets svagaste och starkaste kommuner; mellan den starkaste och den svagaste skiljer hela 38,93 procentenheter.

I de starkaste centerkommunerna låg det kommunala valresultatet 2022 långt över riksdagsresultatet. Det antyder att det är kommunspecifika förutsättningar och frågor som ligger bakom de höga resultaten snarare än demografi.

Kommun	Kommunresultat 2022	Kommunresultat 2018	Riksdag 2022
Sollefteå	39,29	19,60	8,82
Orsa	36,06	41,80	6,47
Hultsfred	31,95	33,47	7,33
Nordmaling	31,45	42,45	9,28
Ydre	30,47	31,57	11,25
Övertorneå	27,72	24,04	12,22
Robertsfors	26,98	30,55	13,02
Älvdalen	25,94	29,92	6,62
Laxå	25,92	8,17	5,07
Osby	25,08	16,52	4,76

Centerpartiets tio starkaste kommunvalsresultat 2022 i procent.

Även bland de svagaste kommunerna finns en tydlig skillnad mellan resultat i kommunvalet och i riksdagsvalet, om än inte lika stort som för de starkaste kommunerna, vilket tyder på att lokala förutsättningar hade stor inverkan även där. I de flesta av de svagaste kommunerna hade Centerpartiet inte någon större uppsättning kandidater eller valkampanj men det fanns riksdagskandidater att rösta på. Två av partiets svagaste kommuner, Ljusnarsberg och Norsjö, gjorde stora förluster jämfört med valet 2018 och i båda fallen var Centerpartiet utan kandidater till kommunfullmäktige 2022. Även i Gällivare, Jokkmokk, Malå och Norberg saknade partiet lista i kommunvalet.

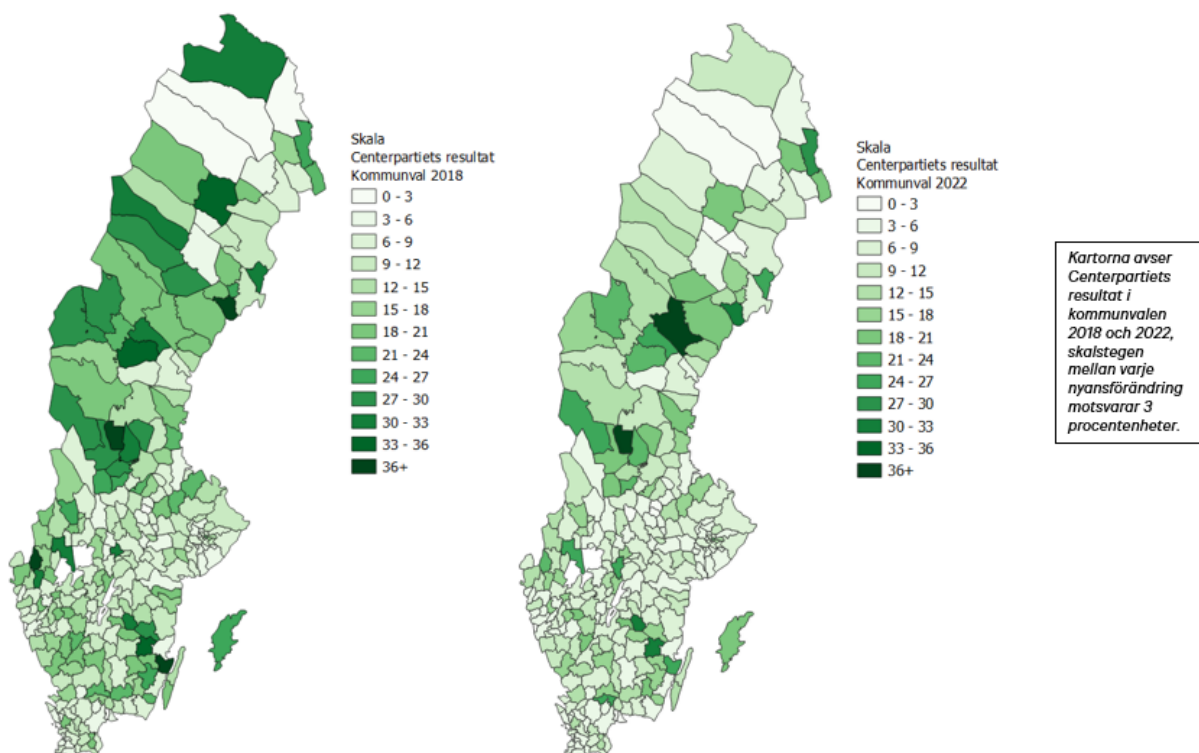

Kommun	Kommunresultat 2022	Kommunresultat 2018	Riksdag 2022
Jokkmokk	0,36	0,51	4,40
Gällivare	0,47	0,84	2,76
Norberg	0,85	4,72	2,99
Malå	0,89	3,74	4,43
Ljusnarsberg	0,94	7,03	3,03
Norsjö	1,11	9,21	6,18
Landskrona	1,80	2,18	3,77
Öckerö	1,84	1,96	4,84
Bromölla	2,15	2,69	2,4
Fagersta	2,33	1,53	3,27

Centerpartiets tio svagaste kommunvalsresultat 2022 i procent.

Kartor över kommunvalsresultaten 2018 och 2022 visar att det uppstått ett diagonalt bälte av relativt svaga kommunvalsresultat från Bohuslän i väster genom Värmland, Örebro, Västmanland upp till Gävle i öster med Laxå som det lysande undantaget.

I korthet var Centerpartiet framgångsrikt i kommuner där skickliga företrädare jobbade med ett välutvecklat politiskt manifest. Det är dock inte en tillräcklig förklaring. Framgången tog i regel fart när någon form av lokal kris eller uppmärksammas händelse inträffade som Centerpartiet tog vara på för att vinna väljarnas förtroende. I en sådan situation kunde Centerpartiet få ett snabbt uppsving och förbli starkt flera val i rad.

I intervjuer med kommuner där Centerpartiet minskat mycket i valet 2022 identifieras flera olika orsaker till att tappet skedde. Några av de orsaker som är gemensamma bland flera är att de gjorde ett riktigt bra val 2018 och att de nu är tillbaka på ungefär samma nivå som 2014, samt att kontexten i den nationella valrörelsen smittade av sig lokalt. Upplevelsen var en valrörelse i ensamhet som förstärktes av att vi saknade svar på väljarnas viktigaste frågor. Flera har i valrörelsen upplevt en känsla av att många "ville trycka till Centerpartiet".

"Det blev en nationell valkampanj även i kommunerna – oavsett om vi knackade dörr eller stod på torget. Vi agerade i en nationell kontext på alla nivåer".

I flera av kommunerna har Centerpartiet suttit i majoritet den gångna mandatperioden. Några beskriver att det funnits lokala frågor som varit svåra att hantera under perioden och det har påverkat såväl valrörelse som valresultat. Även där flera partier suttit tillsammans med Centerpartiet i majoriteten har vi varit de som främst fått stå till svars för de svåra men nödvändiga beslut som fattats i lokalt komplicerade frågor.

Andra centerkommunkretsar beskriver att den främsta orsaken till minskningen är att det har skett byte av förstanamn på listan och att den nya personen inte hade hunnit bli tillräckligt känd för väljarna till valdagen. Ett par kommunkretsar beskriver oförmågan att bedriva en sammanhållen valrörelse inom kretsen som ett viktigt skäl till förlusten.

Känslan i valrörelsen var, i de flesta berörda kretsar, att det var bra engagemang hos medlemmarna och att de genomförde flera kampanjaktiviteter. De flesta förstod att de inte skulle uppnå förra valets resultat men att förlusten blev så stor kom som en chock för några av dem.

En teori som testats är huruvida Centerpartiets resultat påverkats negativt av att vi har varit med och styrt i väldigt många kommuner. Ett statistiskt test (ANOVA) visar att Centerpartiet inte tappade mer i kommuner där vi var med och styrde jämfört med kommuner där vi satt i opposition. Däremot tappade Centerpartiet markant mer, i snitt 3 - 4 procentenheter, i kommuner där kommunstyrelsens ordförande (KSO) var centerpartist.

Statistiskt har Centerpartiet gjort större förluster i både kommunvalet och riksdagsvalet i kommuner där vi innehade posten som KSO än i kommuner där vi bara ingick i den styrande koalitionen. I fler än hälften av de kommuner där Centerpartiet minskade mest hade partiet också KSO-posten. Vid jämförelse med Socialdemokraterna och Moderaterna framgår att deras resultat också påverkats negativt, ungefär lika mycket som Centerpartiet, av att ha posten som KSO. Huruvida detta händer varje val eller om väljarna detta val hade särskilda skäl att söka syndabockar är svårt att svara på. Det stämmer emellertid väl med bilden att många väljare såg negativt på utvecklingen och röstade för förändring.

Det är tydligt att Centerpartiets framgångsval 2018 och den stora ökningen av antalet kommuner där vi hade posten som KSO försatte oss i en situation där vi på fler ställen kunde bli straffade av väljarna 2022.

På riksnivå brukar det hävdas att de mindre partierna i en styrande koalition gör större förluster än det större partiet som innehar statsministerposten och att förklaringen är att det stora partiet tillskrivs allt bra som beslutas medan de mindre partierna får bära ansvar för allt dåligt och för de kompromisser de tvingas acceptera. En möjlig förklaring till ett annorlunda mönster lokalt skulle kunna vara att det är i det närmaste okänt vilka partier som ingår i det lokala styret och att den enda kända politikern är kommunstyrelsens ordförande. Denne får då såväl äran för alla positiva reformer som ansvaret för alla impopulära beslut. Det faktum att fler väljare till höger nu ogillar Centerpartiet skulle också kunna få till följd att färre högerlutande väljare ser en centerpartist som en pragmatisk och samlande kraft i mitten av den lokala politiken.

Analysgruppen förordar att Centerpartiet fördjupar analysen kring hur partiet kan stödja de kretsar och personer som innehar uppdraget som kommunstyrelsens ordförande denna mandatperiod.

Roligast vinner!

Två centerkretsar sticker ut från mängden i valet 2022. De kan närmast liknas vid två framgångsraketer. Förutsättningarna såväl som tillvägagångssätten har i mångt och mycket varit olika, men två saker har de gemensamt: laganda och lokalt kända nyckelspelare.

Sollefteå – en Zlatan i vårt lag

Det är slående hur ett engagemang kan smitta av sig. När vi talar med Stina Eriksson, kretsordförande i Centerpartiet i Sollefteå, är det första hon säger "Det är ett härligt gäng!" Det är en grundförutsättning att det är roligt att vara med, fortsätter Stina, och att acceptera det faktum att alla har begränsat med tid.

Gör det enkelt – för när allt kommer omkring så är det angeläget att det händer saker och mindre viktigt att det blir perfekt. Vi behöver kunna släppa på allvaret. Politiken kan upplevas som skrämmande för många. Det måste vara okej att ställa frågor och inte utgå från att alla förstår hur saker och ting fungerar. Att säkerställa att alla känner sig delaktiga, hänger med och förstår ser Stina som en av de främsta uppgifterna hon har som kretsordförande.

I Sollefteåkretsen finns många eldsjälar. Steg för steg vände de en uppgivenhet i Sollefteå. Folk trodde inte på sin egen hembygd. Det var viktigt att visa att det går och att vi är en förändringskraft på riktigt. Vi vet vad vi vill, vi vågar tro på det och stå upp för vad vi tycker, oavsett sammanhang, berättar Stina. Vi arbetar för att Sollefteå är den bästa platsen att

bo på och därför är vi bygden trogen i allt vi gör.

Vi arbetade med strategisk rekrytering inför valet efter mantrat att "alla ska bo granne med en centerpartist".

Vi tog fram ett gediget valprogram som sammanfattade allt vi gjort och levererat under den gångna mandatperioden samt vad vi ville åstadkomma under kommande perioden. Vi var tydliga i våra prioriteringar, skola, företagsklimat och landsbygdsutveckling. Vi arbetade tydligt för decentralisering och tydligt emot Socialdemokraternas centraliseringspolitik som bland annat lett till nedlagda skolor, äldreomsorg och BB i Sollefteå.

Agerandet har näst intill varit organiskt genom att bära upp Centerpartiets politik och värderingar i så många vardagliga sammanhang som möjligt – på torget, i skidspåret, på fotbollsplanen, i föreningslokalen, i affären och på sociala medier. Till stor del handlar det om att känna till sin lokala kontext, göra sig tillgänglig och att lyssna. Att ta vara på de olika drivkrafter och kompetenser som finns i gruppen har också varit helt avgörande. "Vi har en Zlatan i vårt lag, Johan Andersson, men även en Zlatan behöver ett lag runt omkring sig".

Laxå – rita upp laguppställningen

När vi talar med Arne Augustsson, kretsordförande i Centerpartiet i Laxå, är det svårt att inte dras med i lyckoruset. Att Laxåkretsen lyckats med att gå från 8 procent till 24 procent är lite av en osannolik framgångssaga och man får nypa sig i armen för att se om det verkligen är sant - men det är det.

Laxåkretsen gjorde en nystart efter valet 2018 och satsade på strategisk rekrytering. "Vi handplockade personer som vi såg hade något unikt och specifikt att tillföra", berättar Arne. Sedan ritade vi upp vår kartbild med hela laguppställningen, med KSO och ordförande för alla nämnder och annonserade om det. Vi körde stenhårt "hela laget" och drev linjen "Det här är vår KSO-kandidat" och "Det här är våra nämndsordförandekandidater". Kretsen tryckte upp ett stort plakat med fotografier på hela laget och foldrar för respektive ort. Det gjorde att alla engagerade sig och ställde upp.

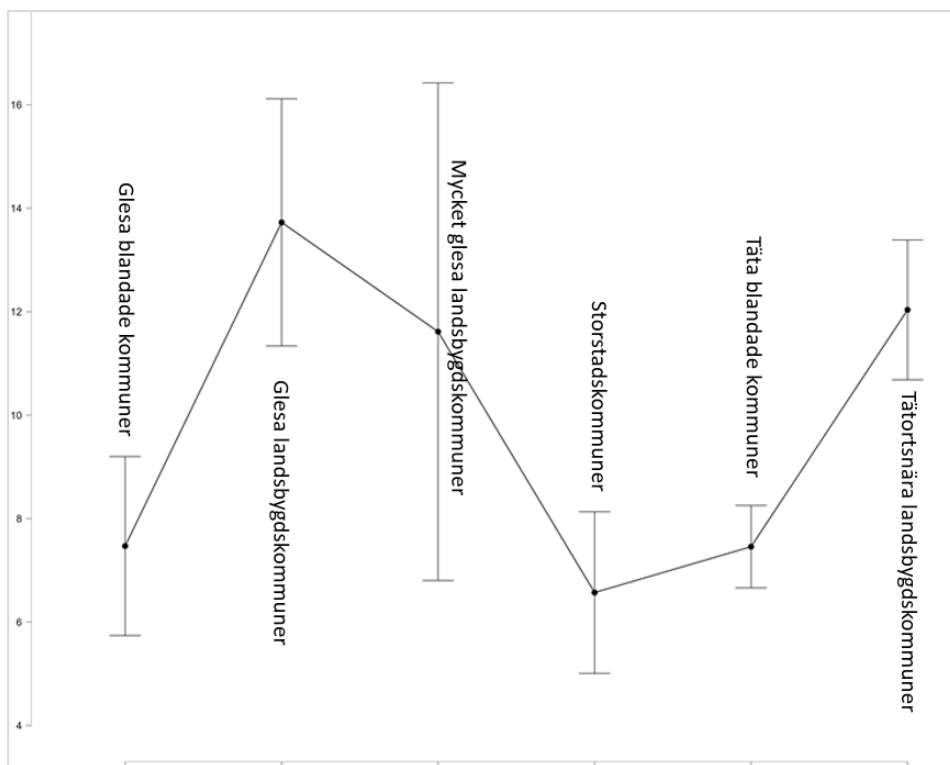
Centerpartiet i Laxå lovade inte någonting förutom att se till invånarnas bästa. Så vad var det som gjorde att valet gick så bra? Något kretsen lagt stort engagemang på är att ta hand om nya medlemmar. "Får man tag på en eldsjäl så drar de ofta till sig fler", skrattar Arne. Vi har en bra gemenskap och det är viktigt att skapa möjligheter för yngre förmågor. Vi har medvetet givit dem som vill plats och förtroende direkt och låtit dem växa in i sina roller.

På valvakan i Hasselfors började det gå upp för Laxåkretsen att det troligen gått ganska bra. Önskan om ett gott valresultat fanns redan innan så en limousin var bokad och hemlagade pizzor från byalaget var beställda. Valresultaten drog ut på tiden men rätt vad det var så hörde SVT Örebro av sig och ville göra ett reportage. Eftersom SVT inte riktigt hittade till Hasselfors fick de ta limousinen till centralare ort och möttes upp i rondellen i Laxå. Det blev ett TV-klipp – och det sägs att det även blev ett och annat dopp i den närliggande ån. Att ha roligast verkar faktiskt vara ett vinnande koncept!

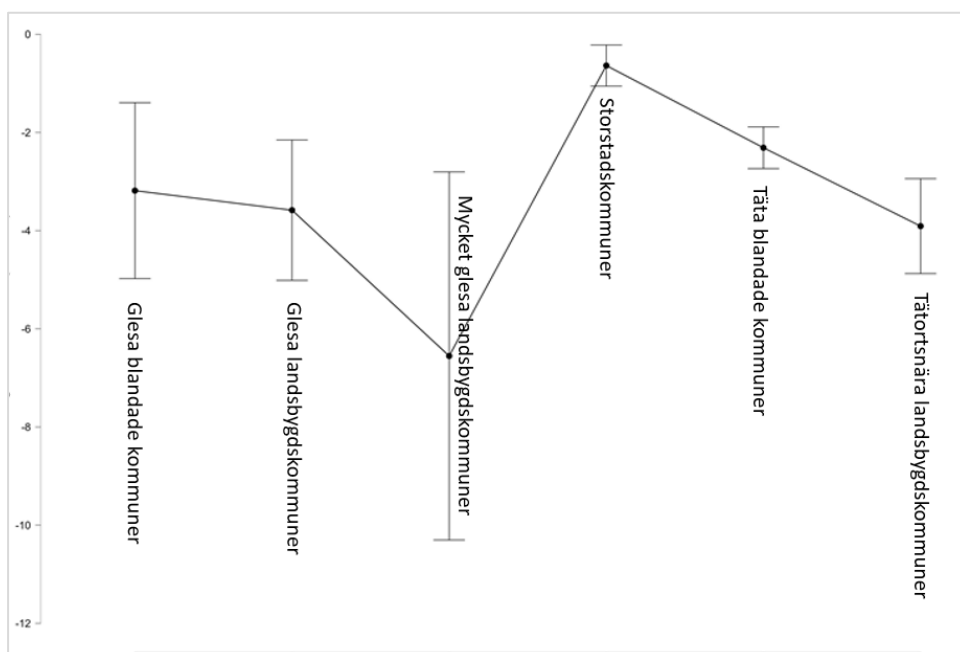
Kommunval i olika kommuntyper

I kommunvalet är Centerpartiet avsevärt starkare i landsbygdskommuner än i någon annan kommuntyp, men även i kommunvalet förlorade Centerpartiet mer procentuellt i de glesaste kommunerna och mindre i storstäderna, samtidigt som tappet i resterande kommuntyper ligger på en nivå däremellan.

Diagrammet visar Centerpartiets valresultat i kommunvalet utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelresultatet för Centerpartiet i respektive kommuntyp och de vertikala strecken fångar upp 95 procent av valresultaten.

Diagrammet visar Centerpartiets förändring i valresultat utifrån Tillväxtverkets olika kommunklasser. Punkterna i diagrammet visar medelförändringen för Centerpartiet i respektive kommuntyp och de vertikala strecken fångar upp 95 procent av valresultaten.

Väljarflöden och röstsplittring

Eftersom det saknas bra data avseende väljarflöden på kommun- och regionnivå visas här, med siffror från SVT:s vallokalsundersökning, enbart väljarflöden för riksdagsvalet.

Mellan riksdagsvalen 2010 och 2018 lyckades Centerpartiet behålla ungefär varannan väljare. Till och med i succévalet 2018 gick varannan centerväljare från 2014 till ett annat parti, särskilt till Moderaterna, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna och Liberalerna, men också några till Sverigedemokraterna.

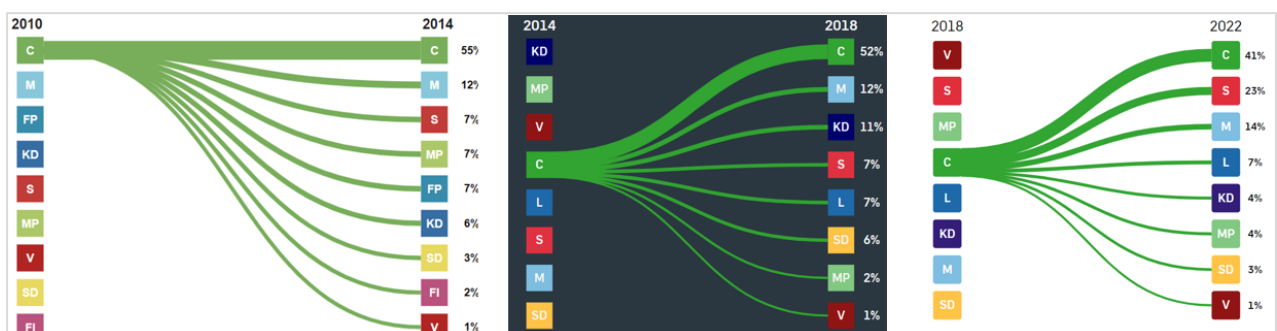
I och med att valet 2022 innebar en ganska omfattande minskning i väljarstöd var det naturligt att färre av dem som röstade på Centerpartiet 2018 stannade kvar 2022. Därmed är andelen som stannade kvar mellan 2018 och 2022 (41 procent) markant lägre än andelen som stannade kvar mellan 2014 och 2018 (52 procent).

Väljarflödena mellan 2018 och 2022 bör ses som en del av ett återkommande och oroväckande mönster där en relativt stor andel av de väljare som då och då röstar på Centerpartiet har flera andra partier de hoppar mellan. En delförklaring är att Centerpartiet befinner sig i skärningspunkten mellan en grupp väljare som från val till val skiftar mellan de fyra forna allianspartierna och en grupp som rör sig mellan Centerpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Det ger förutsättningar för stora vinster men också stora förluster från ett val till ett annat.

Mellan riksdagsvalen 2018 och 2022 gick flest förlorade centerväljare till Socialdemokraterna (23 procent av våra väljare 2018), följt av Moderaterna (14 procent) och Liberalerna (7 procent). Precis som föregående två val gick väldigt få centerväljare från 2018 till Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet 2022.

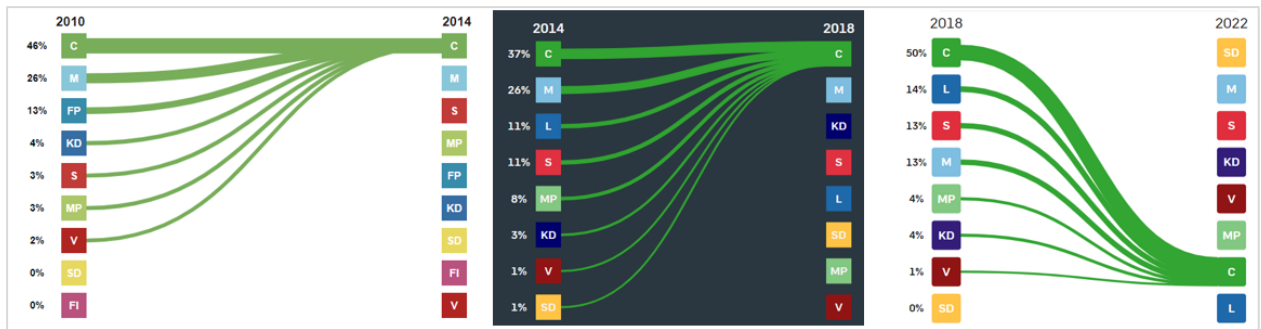
Av de väljare som röstade på ett annat parti 2018 och Centerpartiet 2022 kom de flesta från Liberalerna (14 procent), Socialdemokraterna (13 procent) och Moderaterna (13 procent).

För att fördjupa analysen av vad som hände i valet har Analysgruppen låtit Ipsos genomföra en regional opinionsmätning i sex av de riksdagsvalkretsar (Jämtland, Dalarna, Värmland, Kronoberg, Kalmar och Gotland) där partiet gjort stora förluster. Undersökningen visar på ett likartat mönster men också på vissa skillnader när det gäller väljarförluster. I Värmland och Kronoberg tappade vi klart mer till partierna till höger medan vi i de övriga fyra riksdagsvalkretsarna tappade mest till Socialdemokraterna. I alla valkretsarna utom Kronoberg vann vi väljare från Liberalerna i riksdagsvalet.

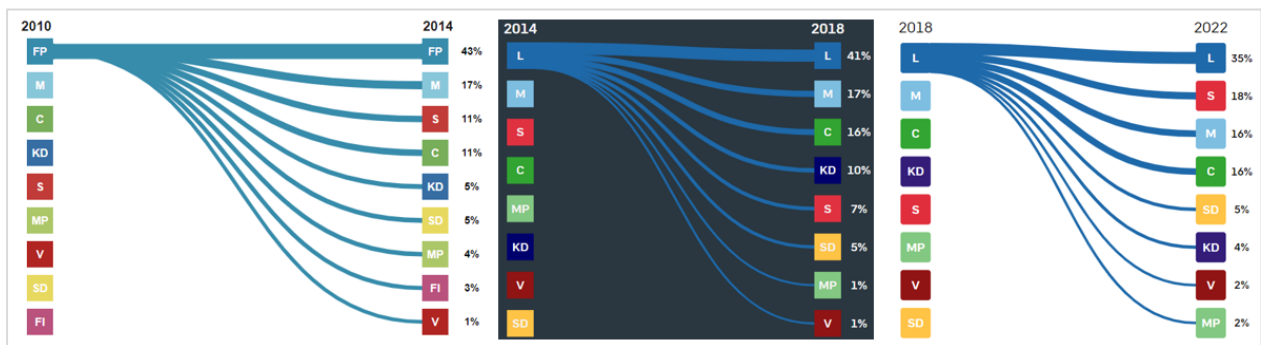
Grafiken är hämtad från SVT:s vallokalsundersökningar mellan 2010 och 2022 och visar vilka partier, de som röstade på Centerpartiet föregående val, sade sig ha gått till.

Grafiken är hämtad från SVT:s vallokalsundersökningar mellan 2010 och 2022 och visar vilka partier centerväljarna sade sig ha röstat på föregående val.

Utifrån de stora in- och utflödena från val till val är det svårt att tala om Centerpartiet som ett parti med särskilt många kärnväljare. För Folkpartiet/Liberalerna, som utnämns till politikens Hallsberg - ett parti som det strömmar partibytare genom i samma takt som tågbytare passerar knutpunkten Hallsberg - är den andel väljare de behållit från val till val bara marginellt lägre än Centerpartiet. Centerpartiet bör ta den utvecklingen på allvar och agera för att behålla en större andel väljare från val till val.

Grafiken är hämtad från SVT:s vallokalsundersökningar mellan 2010 och 2022 och visar vilka partier de som valde Folkpartiet/Liberalerna föregående val sade sig ha gått till.

Röstsplittring som hot och möjlighet

Centerpartiets valresultat präglas av röstsplittring, det vill säga att väljare röstat på olika partier i olika val, exempelvis riksdag och kommun. Det övergripande mönstret är att Centerpartiet, i kommuner med färre invånare, når ett högre kommunvalsresultat än riksdagsvalsresultat men i kommuner med fler invånare närmar sig kommunvalsresultatet riksdagsvalsresultatet.

Centerpartiets röstsplittring i både kommun- och regionval påminner om Centerpartiets väljarrörlighet. Den som röstar på Centerpartiet i ett val och ett annat parti i de andra valen väljer i regel Socialdemokraterna, Moderaterna eller Liberalerna.

Det finns ett intressant mönster kring röstsplittring som går att koppla till väljarflöden. De flesta som röstat på Centerpartiet i riksdagsvalet röstat också på oss i kommunvalet men 11,4 procent av centerväljarna i riksdagsvalet röstat på Liberalerna i kommunvalet, även i delar av Sverige där Liberalerna har en mycket svag lokal förankring. Det bör kunna

tolkas som att en signifikant del av Liberalernas väljare inte kände sig bekväma med Liberalernas vägval i rikspolitiken men att de fortfarande tyckte att Liberalerna behövdes i kommunpolitiken. Vi behöver anstränga oss för att välkomna dessa väljare till Centerpartiet på alla nivåer.

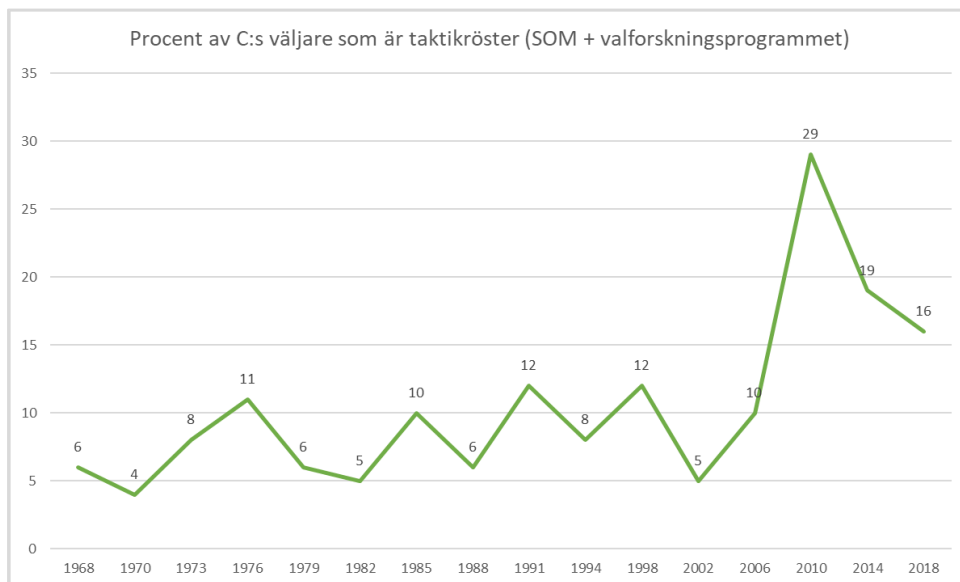
Sammantaget är röstsplittringen en styrka för Centerpartiet eftersom den skapar möjligheter att styra i flera kommuner – något som inget annat mindre parti riktigt lyckas med. Det finns dock en förlorad potential i och med att riksdagslistan inte lyckas låna den kommunala listans dragplåster.

Allt färre taktikröster

Det finns olika definitioner på taktikröstning men i korthet handlar det om väljare som lägger sin röst på ett annat parti än sitt favoritparti. I Sverige handlar det oftast om att personen i fråga röstar på ett mindre parti av oro för att det ska hamna utanför riksdagen, vilket exempelvis många moderater gjorde på Liberalerna i valet 2022.

I grafen nedan visas andelen av Centerpartiets väljare som röstade på oss av taktiskäl mellan 1968 och 2018. Den säger emellertid ingenting om hur många som egentligen föredrog Centerpartiet men taktikröstade på ett annat parti. Andelen taktikröster på Centerpartiet var som högst i valet 2010 och sjönk de två efterföljande valen.

Motsvarande mätningar för 2022 är inte publicerade när detta skrivs men eftervals-mätningar från opinionsinstitut antyder att jämförelsevis få taktikröster gick till Centerpartiet 2022. Från sådana mätningar går det också att uppskatta hur många som hade Centerpartiet som favoritparti men taktikröstade på ett annat. Det ser ut som att vi gick minus eller plus minus noll på taktikröster 2022, beroende på mätning, och att en stor del av utflödet gick till Liberalerna och Miljöpartiet.

Andel av Centerpartiets väljare som varit taktikröster i valen sedan 1968.

Så länge Centerpartiet inte uppfattas tillhöra ett politiskt block lär andelen som taktikröstar på oss att minska, och så länge Centerpartiet har ett återkommande väljarutbyte med två mycket små partier (Liberalerna och Miljöpartiet) finns en risk att vi fortsätter förlora taktikröster, som konstgjord andning till partier nära fyraprocentspärren. I

valrörelsen 2022 bedrev dessutom både Liberalerna och Miljöpartiet tydliga kampanjer för att vinna taktikröster.

Andra partier

Det finns mycket att säga om andra partier och deras väljarprofiler men här begränsar vi oss till ett par saker som är relevanta för Centerpartiets förståelse för svensk politik och vår plats i den. Centerpartiet har som sagt störst väljarutbyte med Socialdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna. När det kommer till Socialdemokraterna är det särskilt intressant att ungefär en femtedel av deras väljare definierar sig som ideologiskt i mitten eller till höger. Det är viktigt för att förstå hur vi kunde tappa röster till Socialdemokraterna. De som lämnade Centerpartiet var inte nödvändigtvis vänsterlutande, utan Socialdemokraterna tilltalade i valet 2022 väljare över den ideologiska höger-vänsterklyftan.

Vad gäller Liberalerna är ungefär var fjärde väljare en självidentifierad mittenväljare och en klar majoritet av deras röster kommer från väljare som säger sig stå "något till höger". Sakpolitiskt och livsstilmässigt ser Liberalernas väljare ganska mycket ut som Moderaternas väljare. Det beror sannolikt på att en stor del av Liberalernas röster var moderata stödröster. Det är relevant för Centerpartiet eftersom det innebär att bara vissa av Liberalernas väljare är sådana som också kan tänka sig att lägga en röst på oss medan många snarast är moderater som strategiskt ville öka chansen för Ulf Kristersson att forma en högerregering.

Centerväljare: Vilka är de, vilka är nya och vilka försvann?

Både den genomsnittlige centerväljaren 2022, och den som övervägde en röst på oss men till slut valde ett annat parti, var yngre, tjänade mer och hade högre utbildning än genomsnittsväljaren.

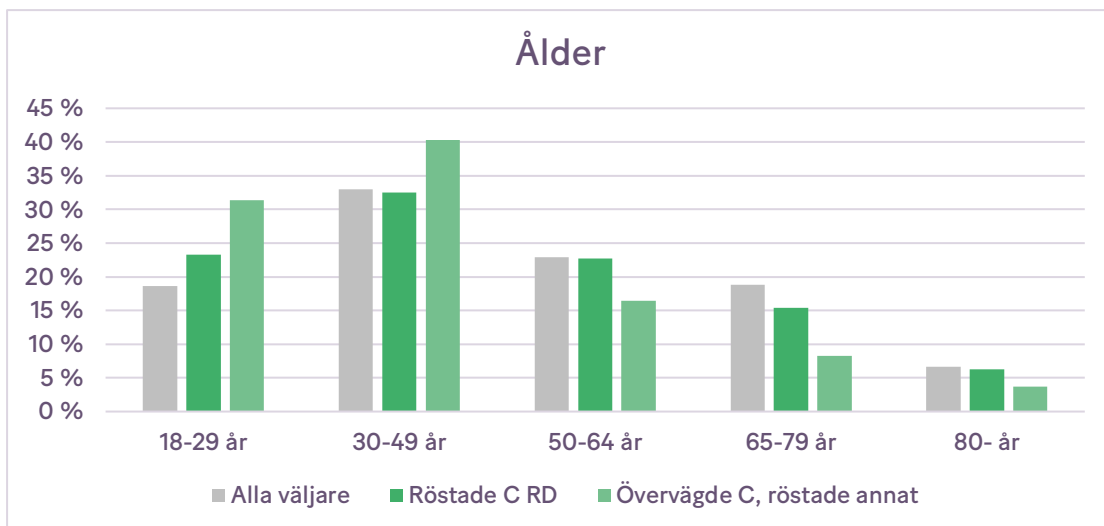
Den genomsnittlige centerväljaren

I 60 procent av fallen var hon också kvinna. Mönstren känns, på det stora hela, igen från 2018 men det finns skillnader. Centerpartiet förlorade även flest väljare som tillhörde grupperna där vi var starkast 2018 och 2022. De potentiella men förlorade centerväljarna liknar alltså snittcenterväljaren. Ett bättre valresultat hade alltså sannolikt förstärkt Centerpartiets överrepresentation i väljargrupperna där partiet är starkt.

Åldersmässigt var centerväljarna något yngre än väljarkåren som helhet. Som diagrammet nedan visar utgjorde personer mellan 18 och 29 år omkring 18 procent av väljarkåren samtidigt som omkring 23 procent av dem som röstade på Centerpartiet var i den åldern. Hos våra nya väljare är den gruppen också överrepresenterad. Vi kan dock konstatera att Centerpartiet gjorde ett sämre resultat i gruppen förstagångsväljare jämfört med 2018.

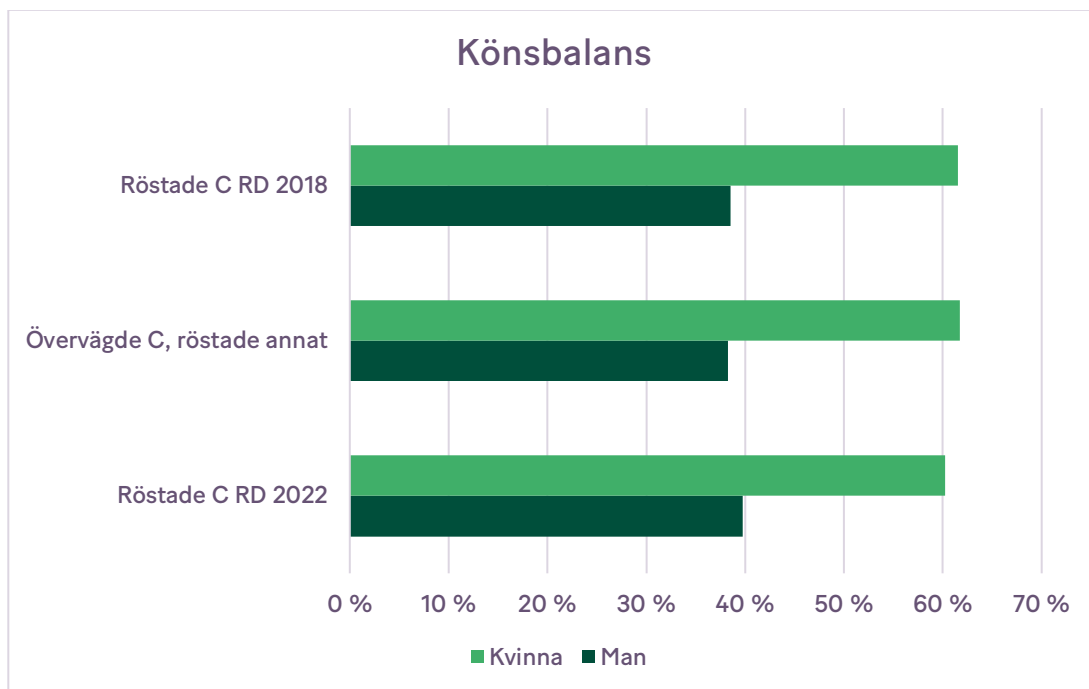
Centerpartiet underpresterade bland väljare mellan 65 och 79 år men i övriga grupper, utom de yngsta, var centerväljaren ganska typisk. Både i gruppen som övervägde Centerpartiet men till slut valde bort oss och i gruppen som röstade på oss 2018 men inte 2022 var åldersgruppen 30–49 år överrepresenterad.

Data hämtad från Novus eftervalsanalys. Siffrorna visar andel av respektive kategori som tillhör ett specifikt åldersintervall.

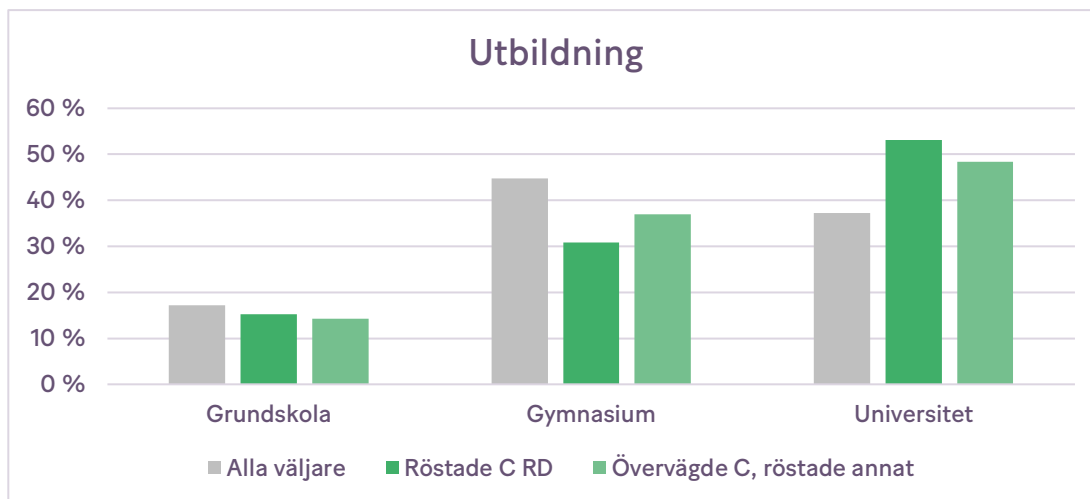
Det var som bekant fler kvinnor än män som lade sin röst på Centerpartiet 2022. Motsvarande mönster fanns bland dem som övervägde en röst på oss men till slut valde något annat. Det mönstret har inte förändrats sedan 2018.

Data hämtad från Novus eftervalsanalys.

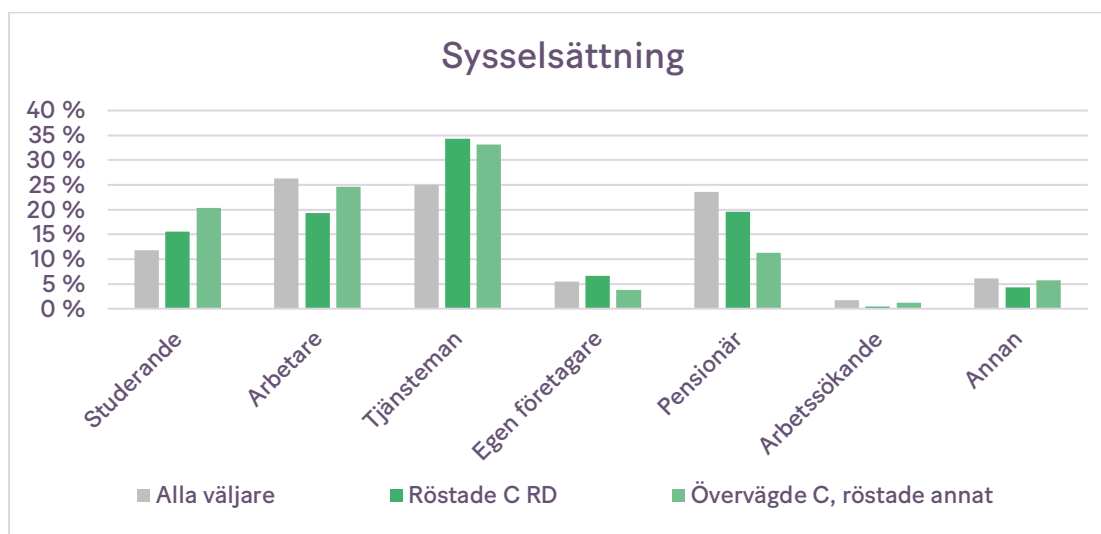
Även vad gäller utbildning syns ett liknande mönster som 2018. Centerväljarna är ofta högutbildade, och numera har en ännu högre andel av centerväljarna en högskoleutbildning, än motsvarande andel bland Liberalernas och Moderaternas väljare.

Data hämtad från Novus eftervalsanalys. Siffrorna visar andel inom respektive grupp som har grundskole-, gymnasie- och högskolestudier.

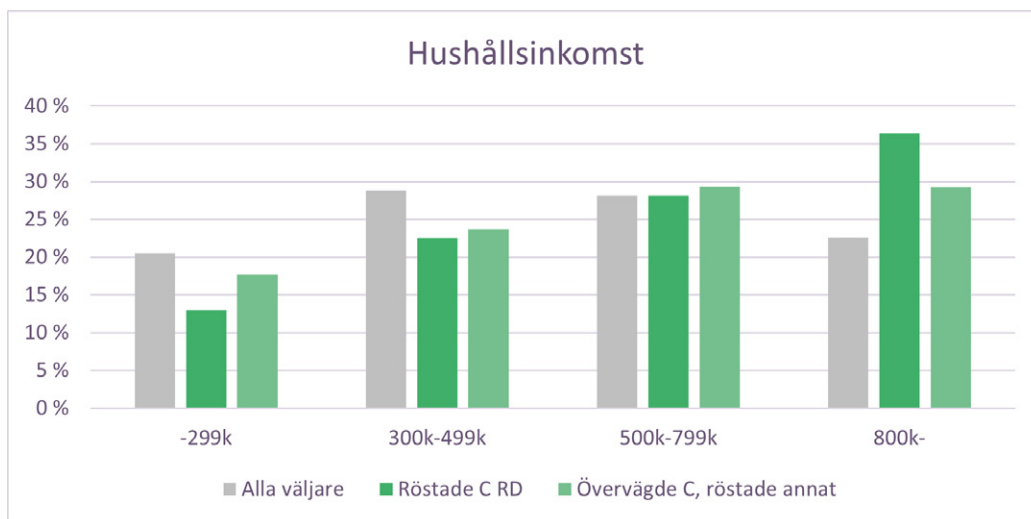
När det kommer till sysselsättning var Centerpartiet starkare bland studenter och tjänstemän 2022 än deras andel av väljarkåren som helhet, detta trots att vi förlorade många av de väljarna jämfört med 2018. Det beror på att det samtidigt fanns ett stort inflöde av andra studenter och tjänstemän.

Data hämtad från Novus eftervalsanalys.

I valet 2022 var Centerpartiet kraftigt överrepresenterat bland väljare med de högsta hushållsinkomsterna (över 800 000 kr om året), och stödet växte också mest inom den gruppen. Vi förlorade desto mer i de två grupperna i mitten av inkomstskalan. Bland dem som övervägde men till slut lät bli att rösta på Centerpartiet var personer med lägst hushållsinkomster överrepresenterade.

Data hämtad från Novus eftervalsanalys.

Äldre och yngre väljare

En övergripande slutsats är att seniorväljarna inte skiljer sig särskilt mycket från väljarkåren som helhet när det gäller prioriterade sakfrågor. Lag och ordning, energipolitik och migrationsfrågor är viktiga frågor också för seniorväljarna. Pensions- och äldrevårdsfrågor är dock klart viktigare för seniorväljarna än för väljarkåren som helhet, vilket är naturligt eftersom de i högre utsträckning är direkt beroende av de politiska beslut som fattas på dessa områden.

Vad gäller ideologi är de äldre väljarna mindre benägna att definiera sig som långt till vänster men de är i gengäld mer benägna att rösta på Socialdemokraterna än snittväljaren.

Seniorerna skiljer sig marginellt från väljarkåren som helhet, i hur de tar till sig information. De är generellt lite mindre benägna att ta till sig politisk kommunikation än andra väljargrupper men något mer benägna att uppmärksamma politiska tidningsannonser. Seniorerna är inte lika ofta på internet men vid en rangordning av vilka kommunikationskanaler som är viktigast i olika åldersgrupper kommer internetkällorna på ungefär samma plats i rangordningen för seniorer som för väljarkåren i helhet.

De seniora väljarna utmärker sig genom att ha ett annorlunda rörelsemönster jämfört med arbetande. Det medför att kampanjinsatser och annonsering på allmänna platser oftare missar seniorer. Särskilt väljare över 80 år uppger att de i mycket mindre utsträckning än andra ser valaffischer. Det är även troligt att personer som gått i pension inte nås, i samma utsträckning som andra, av aktiviteter såsom pendlarkampanjer. Seniorernas möjligheter att ta till sig information är sannolikt, i betydligt större utsträckning, individuellt beroende på var och ens kunskap och förmåga att behärska digitala verktyg.

När det gäller könsbalansen bland dem som röstar på Centerpartiet är den jämnare bland seniorerna än bland yngre väljare. Vad gäller stöd hamnar Centerpartiet ungefär en procentenhet under valresultatet i så gott som samtliga eftervalsmätningar om vi enbart tittar på väljare över 65 år. I valet 2018 hade Centerpartiet ungefär två procentenheter lägre stöd bland seniorer än i väljarkåren som helhet, vilket innebär att vi i 2022 års val förlorade mindre hos den äldre gruppen än hos andra åldersgrupper. Även om Centerpartiet inte kraftigt underpresterade bland seniorer i just valet 2022 är det värt att

påpeka att det är del av en längre nedåtgående trend bland de seniora väljarna som måste tas på allvar.

De unga väljarna sticker ut åt andra hållet. Jämfört med resten av väljarkåren avviker de yngres sakpolitiska agenda på flera sätt, med ett mycket större intresse för miljö- och klimatfrågor, jämställdhet och antirasism.

På det stora hela har unga väljare en sakpolitisk agenda som ligger närmare den Centerpartiet drev i valet, jämfört med flera av de andra partierna. Trots det lyckades vi inte vinna i närheten av lika många förstagångsväljare som i valet 2018 (vi gick från 11 till 6 procent enligt SVT:s vallokalsundersökning). Centerpartiets Ungdomsförbund och Centerstudenter kampanjade aktivt för att nå förstagångsväljarna men riksorganisationen genomförde inga större projekt under mandatperioden eller kampanjer under valrörelsen för att nå dem.

Inför nästa val finns det skäl att titta närmare på sätt att nå förstagångsväljare, och ett förbättrat och fördjupat samarbete med CUF och Centerstudenter bör vara givna delar av ett sådant utvecklingsarbete.

Vad gäller ideologi är unga väljare mindre benägna att definiera sig som mittenväljare men har åsikter inom det gröna, alternativa och liberala åsiktsklustret. De unga väljarna är, slutligen, väldigt aktiva konsumenter av politisk information och lägger mycket mer tid än andra grupper på att aktivt söka information och sälla bort mindre trovärdiga källor till politisk information, inklusive så kallade influencers.

Utrikes födda och väljare med utländsk bakgrund

Att skatta ungefär hur många utrikes födda väljare och väljare med utländsk bakgrund som röstade på Centerpartiet är fortfarande svårt i väntan på ytterligare data från Göteborgs universitet och SOM-institutets mätningar.

Vad vi vet är dels att Centerpartiet 2018 hamnade långt under sitt valresultat bland utrikes födda (3,9 procent jämfört med 8,6 procent) och en bit under valresultatet bland inrikes födda personer med två utrikes födda föräldrar (7,4 procent).

I SCB:s partisympatiundersökning 2022 framkommer att Centerpartiet har ungefär två och en halv procentenheter lägre stöd bland kvinnor med utländsk bakgrund än bland kvinnor med svensk bakgrund, motsvarande skillnad gäller även utrikes födda kvinnor jämfört med inrikes födda kvinnor. Bland män hade Centerpartiet två procentenheter lägre stöd hos väljare med utländsk bakgrund jämfört med väljare med svensk bakgrund, motsvarande skillnad gäller även utrikes födda män jämfört med inrikes födda män.

Vi kan dra slutsatsen att valet 2022 inte innebar någon större förändring i Centerpartiets underprestation i väljarstöd bland utrikesfödda eller personer med utländsk bakgrund. Detta får ses som ett misslyckande för ett parti som vill minska tudelningen av Sverige och som strävar efter att vara ett inkluderande parti med närvaro och politiska förebilder i hela Sverige.

Förtroende och sakfrågeägarskap

Sakfrågeägarskapet var en tydlig svaghet för Centerpartiet 2022. I valet 2018 uppgav 7,3 procent i Novus eftervalsmätning att Centerpartiet hade den bästa politiken i deras viktigaste fråga och bland dem som röstade på Centerpartiet ansåg 84 procent att Centerpartiet var bäst. I valet 2022 ansåg bara 4,6 procent att Centerpartiet hade bäst politik i deras viktigaste fråga och bland Centerväljare var det bara 68 procent som ansåg

att partiet hade bäst politik. I den kompletterande regionala opinionsmätningen framgår att få väljare ansåg att Centerpartiet hade den bästa politiken i de sakfrågor som var viktigast för väljarna i länet och detta gällde, med få undantag, oberoende av vilka frågor som bedömdes som viktigast regionalt.

Ungefär varannan väljare i Sverige uppger sig rösta utifrån sakfrågor och väljarstudier visar att det är just sakfrågorna som har störst inverkan på väljarnas slutgiltiga beslut om hur de ska rösta, efter att ha sorterat bort partier som står långt ifrån dem ideologiskt. Med det i åtanke räcker Centerpartiets låga sakfrågeägarskap sannolikt till att förklara en ansevärd del av minskningen i väljarstöd mellan 2018 och 2022.

Centerpartiet tog ytterligare skada av att personer som övervägde att rösta på partiet, och som stödde partiet då och då i mätningar under mandatperioden, i många fall prioriterade andra frågor än Centerpartiet lyfte i sin nationella kommunikation under valrörelsen.

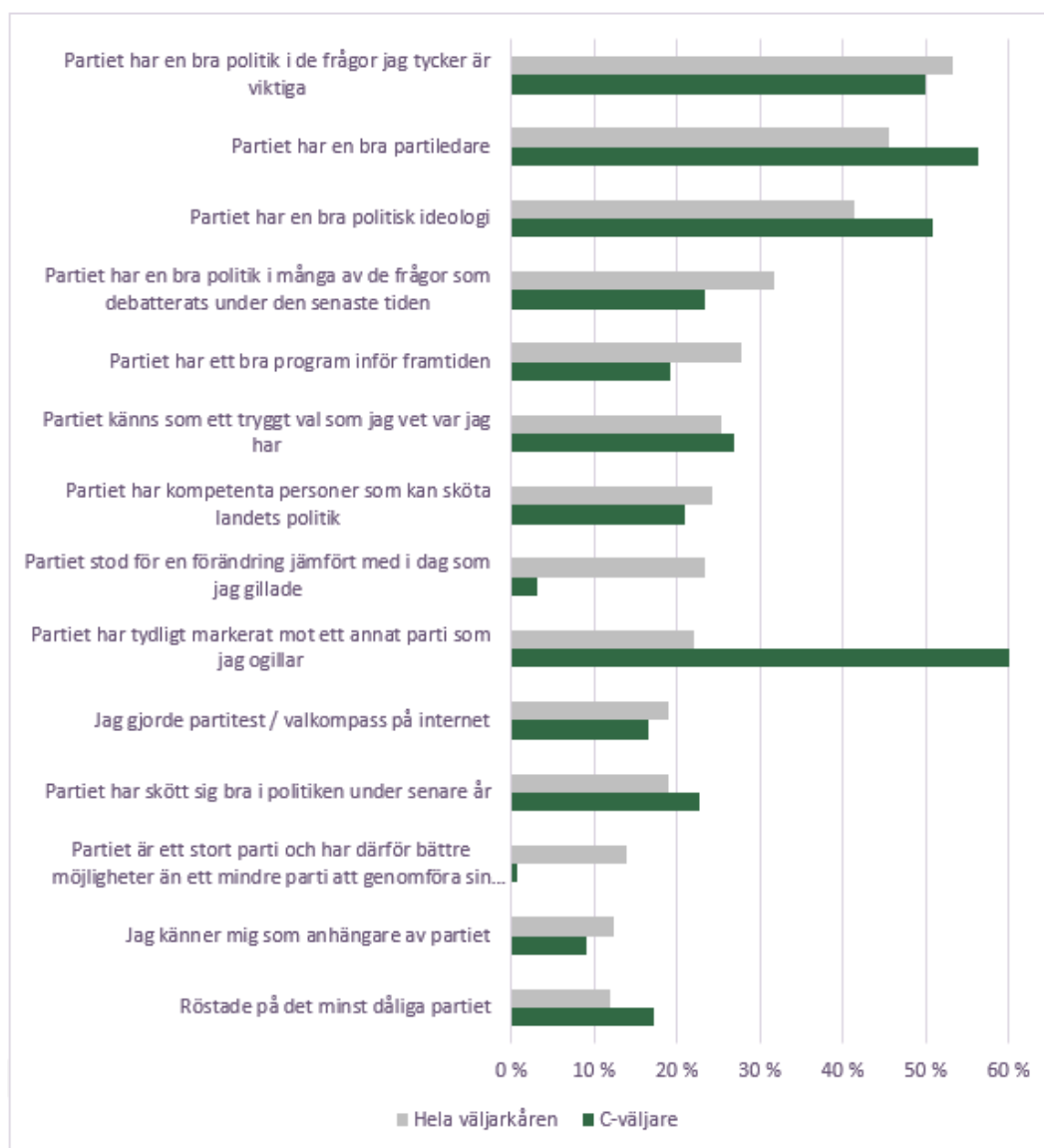
Personer som övervägde Centerpartiet och lutade höger rangordnade till exempel lag och ordning samt energifrågor högt – frågor där Moderaterna hade avsevärt högre förtroende än Centerpartiet. Vänsterlutande potentiella centerväljare värderade sjukvård och skola högt – frågor där Socialdemokraterna hade högre förtroende. Vänsterlutande väljare som övervägde Centerpartiet värderade också miljöfrågor högt, och även om Centerpartiet hade ett högre förtroende där, övertrumpades vi av både Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Hur viktiga är sakfrågor för partival?

Bland väljarna som uppgav att sakfrågor var ett av de viktigaste skälen för deras partival var centerväljarna något underrepresenterade. I stället var några av de viktigaste röstskälen för Centerpartiet mer kopplade till röda linjer mot andra partier. Med det sagt är den svenska väljaren i hög grad en sakfrågeväljare, och ungefär 50 procent av centerväljarna sade att sakpolitik var ett viktigt skäl att rösta på oss.

Centerväljarnas röstkäl i jämförelse med väljarkåren som helhet

Diagrammet är hämtat från Novus eftervalsundersökning.

En av de mest långlivade och flitigt använda modellerna för att förklara hur människor väljer att rösta är den så kallade "kauslighetstratten" (Funnel of causality). Enligt den formen formas människors partival genom en process där breda bakgrundsegenskaper hos väljaren – som kön, ålder, etnicitet, uppväxtort, med mera – tidigt medför en högre sannolikhet att utveckla vissa uppsättningar av värderingar och en lägre sannolikhet att utveckla andra.

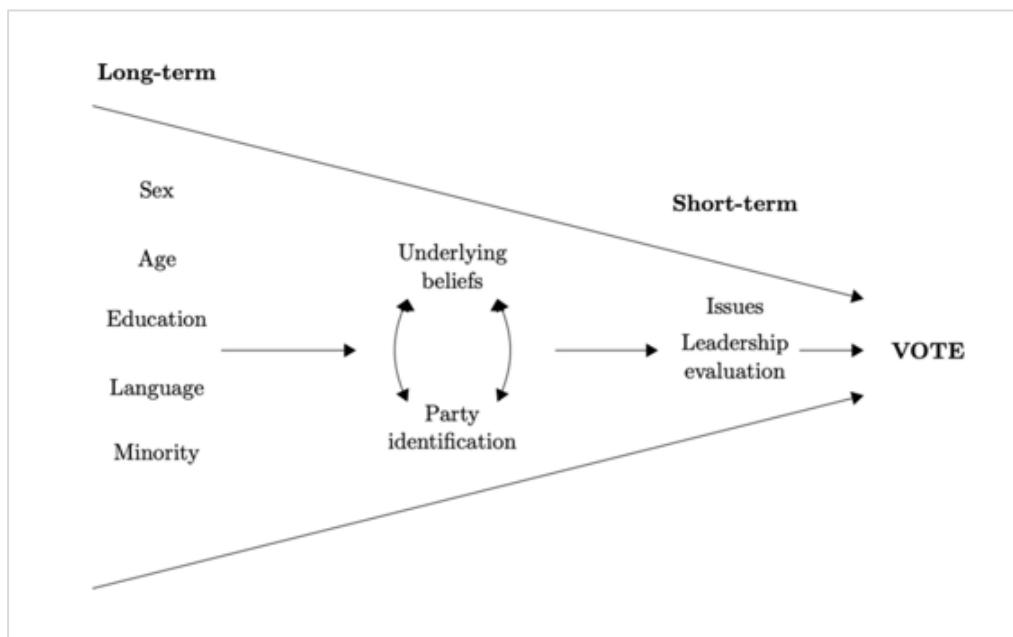
Genom livet interagerar dessa bakgrundsvariabler med allt från utbildning och livserfarenheter till vilka argument och samhällsproblem människor stöter på, för att till slut forma något slags ideologi, värdering eller bakomliggande föreställning om samhället och de politiska partierna som styr det.

Det är i ljuset av dessa erfarenheter, värderingar och partiloyaliteter som väljarna till slut fattar ett medvetet beslut om hur de ska rösta. För ett parti är det viktigt

att dels ha en bred öppning i sin tratt, så att tillräckligt många väljare över huvud taget överväger partiet. Att Centerpartiet de senaste valen setts som ett starkt värderingsparti har sannolikt bidragit till att bredda urvalet av väljare som ideologiskt identifierar sig med Centerpartiet och överväger att rösta på oss. Ungefär hälften av våra väljare uppgav att partiets ideologi var ett viktigt skäl att rösta på oss; utan värderingsväljarna är det tveksamt om Centerpartiet hade klarat fyraprocentsspärren. För att få mesta möjliga genomslag bland dessa väljare är det dock viktigt att kunna behålla dem ända ner i slutet av tratten, där särskilt taktik, partiledareffekter och sakfrågeförtroende säkerställer att de som delar våra värderingar också anser att vi är det parti som har bäst förmåga att göra verklighet av dessa värderingar.

Utifrån kausalitetstratten framkommer också att värderingar och sakfrågeägarskap inte tävlar med varandra – det är snarast så att om ett partis värderingar inte matchar väljarnas, kommer de aldrig ens att överväga att rösta på partiet.

Källa: Funnel of causality, Daoust & Jabbour "An extraordinary election? A longitudinal perspective of the Québec 2018 election".

I en något förenklad modell för hur en sakfrågeröst läggs, är startpunkten de samhällsproblem eller sakfrågor som väljaren anser är viktiga. Därefter prövas hur väl väljarens åsikt om hur detta problem bör lösas överensstämmer med ett partis förslag. Slutligen bedöms förtroendet för att partiet faktiskt kommer lösa problemet på det sätt som väljaren önskar. Det kan också formuleras som:

(viktigaste frågor) * (parti med rätt lösning) * (förtroende för partiet) = partival

Det är de två sista parenteserna som också utgör det som kallas sakfrågeägarskap och som oftast mäts genom att fråga väljarna vilket parti som har bäst lösningar på olika samhällsproblem. Därmed kan modellen för sakfrågeröstande förenklas till en smidig tumregel vid läsning av mätningar. Den lyder: (viktigaste frågor) * (sakfrågeägarskap) = partival.

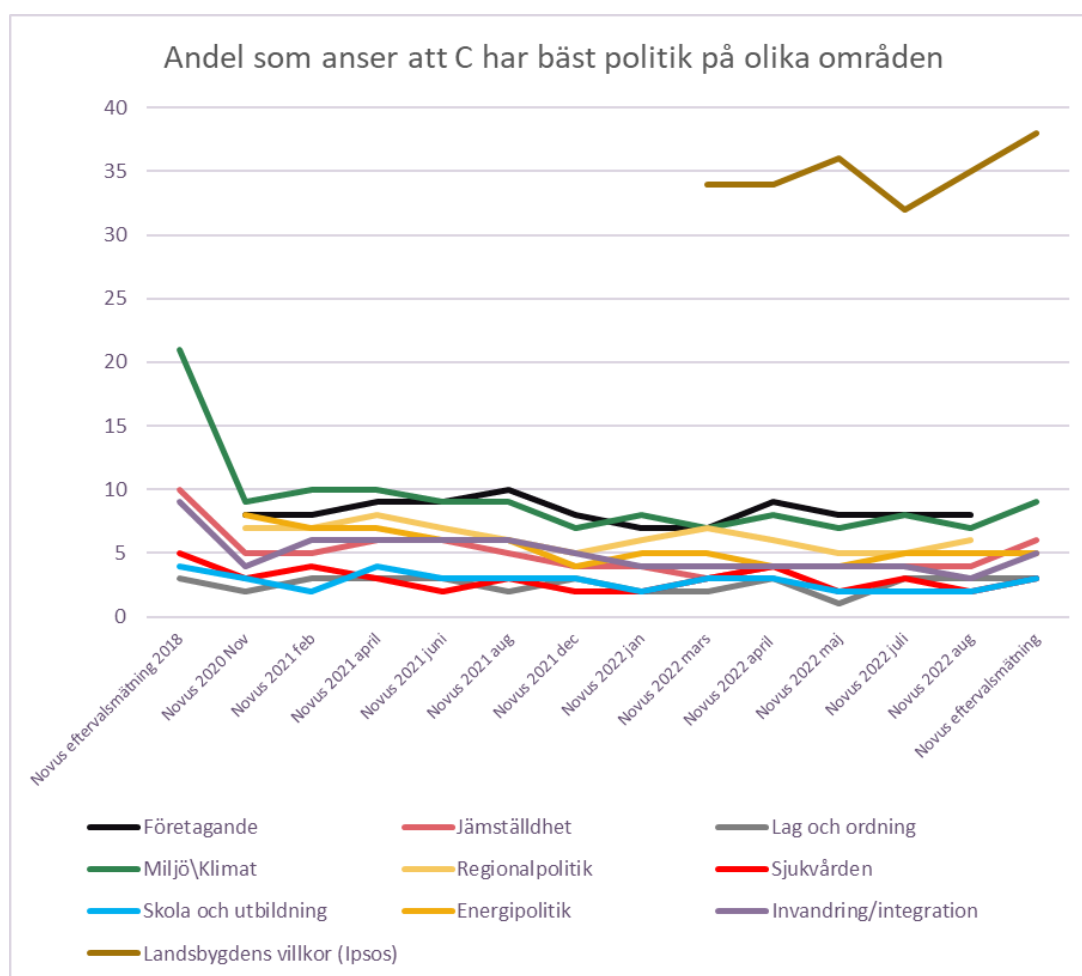
Den här modellen är ett verktyg, men långt ifrån det enda, för att förstå varför de, ungefär 50 procent av centerväljarna, som röstade av sakfrågeskäl valde oss. Det kan också vara en

delförklaring till varför en grupp väljare som generellt hade högre partiidentifikation och värdegemenskap med Centerpartiet verkar ha valt bort oss i valrörelsens absoluta slutskede.

Centerpartiets sakfrågeägarskap, i några av partiets och väljarkårens viktigaste frågor, redovisas nedan. Utöver frågorna "Landsbygdens villkor" och "Miljö/Klimat" var andelen väljare som ansåg att Centerpartiet hade bäst politik på respektive område **lägre** än andelen som faktiskt valde partiet.

Därmed utgjorde det låga sakfrågeägarskapet sannolikt en sil i trattens slut, vilket ledde till att färre väljare strömmade hela vägen fram till Centerpartiet. Centerpartiet har haft såväl ett lågt sakfrågeägarskap som ett sjunkande sakfrågeägarskap i flertalet frågor under de två år som Novus publicerat mätningar av detta.

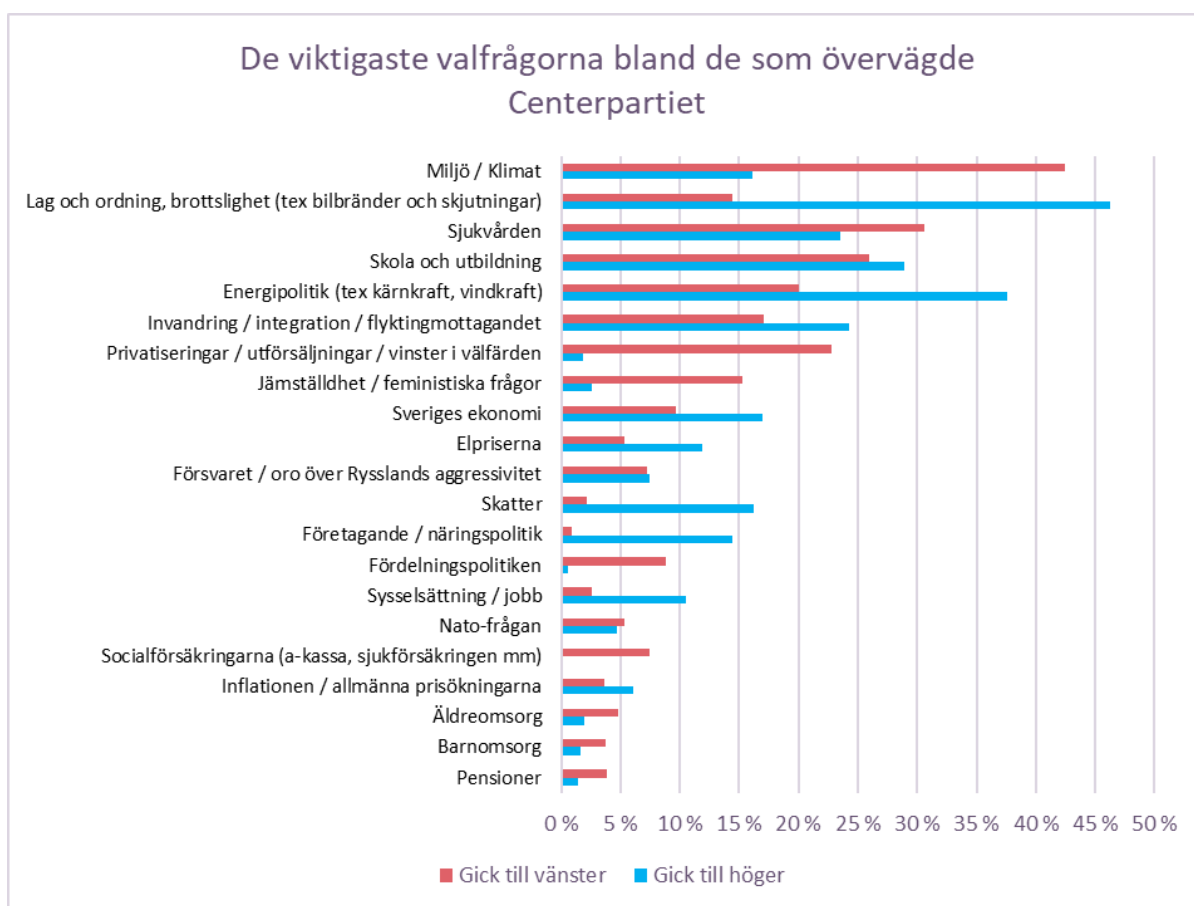
Grafen visar andel av den sammanlagda väljarkåren som anser att Centerpartiet har bäst politik på ett urval av sakfrågeområden. Samtliga frågor kommer från Novus, förutom "Landsbygdens villkor" som hämtats från Ipsos. Landsbygdens villkor mättes därmed bara fram till veckan före valdagen, medan flertalet andra frågor mättes fram till valet. Undantagen är företagande och "regionalpolitik" som Novus frågar om i sina ordinarie mätningar men inte i eftervals-mätningen.

I stapeldiagrammet nedan framgår att många väljare som valde bort Centerpartiet hade ett större intresse för sakfrågor där vi var svaga och där något annat parti hade ett högre förtroende.

Andelen som övervägde Centerpartiet men gick vänsterut var till exempel särskilt hög bland personer som prioriterade miljöfrågor, och partierna med högst sakfrågeägarskap på miljöområdet var mycket riktigt Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Till höger dominerade i stället lag och ordning samt energipolitik. På båda dessa områden hade Centerpartiet ett relativt lågt sakfrågeägarskap samtidigt som ett eller flera högerpartier hade ett högre sakfrågeägarskap.

Diagrammet bygger på data från Novus eftervalsanalys och visar vilka sakfrågor som var viktigast för de väljare som övervägde Centerpartiet men som till slut valde partier till höger respektive vänster.

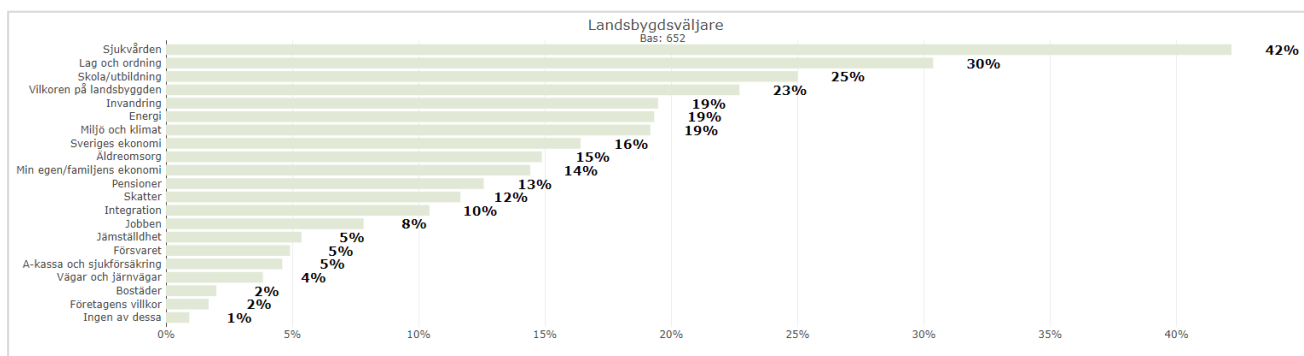
Även vad gäller landsbygdsväljarnas viktigaste frågor, under månaderna som ledde fram till valdagen, så framkommer att de tre frågorna i topp var sådana där Centerpartiet hade relativt lågt sakfrågeägarskap: sjukvård, lag och ordning samt skolan. Även i den uppföljande regionala opinionsmätningen, som Analysgruppen låtit göra, låg dessa tre frågeområden sammantaget i topp fastän rangordningen skilde sig något åt mellan de viktigaste frågorna i de sex länen.

Den fjärde viktigaste frågan för landsbygdsväljarna var i dessa mätningar "landsbygdens villkor". Vid en fördjupning i vad "landsbygdens villkor" faktiskt innebär – dvs. vilka politiska

utmaningar som påverkar förutsättningarna för den som bor i Sveriges landsbygder – ser det dock ut att mestadels handla om just frågor kring hur den lokala välfärden fungerar eller tillgången till jobb och infrastruktur. Det är därmed rimligt att anta att landsbygdens villkor avser just frågor som den lokala skolan, vården eller infrastrukturen.

Exakt hur många väljare Centerpartiet hade kunnat vinna med ett starkare sakfrågeägarskap är svårt att beräkna. Utifrån resonemangen om kausalitetstratten, att det ofta är sakpolitiken som omvandlar ett partis "övervägare" till väljare, samt att fler väljare övervägde men valde bort partiet än som valde oss, är det rimligt att anta att om Centerpartiet hade bevarat 2018 års starka sakfrågeägarskap hade partiet kunnat göra ett lika bra val som 2018.

Diagrammet kommer från IPSOS sammanvägda valbarometrar under sommaren 2022. De svarande bodde i renodlade landsbygdskommuner.

Vidare framgår att Centerpartiets egna väljare inte upplevde att partiet hade en särskilt bra sakpolitik. Enbart Liberalernas väljare var mindre entusiastiska över det egna partiets politik.

Röda linjer och antipatier

Diagrammet över centerväljarnas röstskäl visar att Centerpartiets markeringar mot partier de ogillade var ett viktigt skäl att rösta på oss. Bland dem som övervägde en röst på Centerpartiet ser våra gränsdragningar mot Vänsterpartiet, och framför allt mot Sverigedemokraterna, ut att ha varit viktiga anledningar till att de till sist valde att rösta på oss.

Som framgår i genomgången av sakfrågeägarskap ansåg en stor del, nästan 67 procent, av centerväljarna att ett av de viktigaste skälen att rösta på Centerpartiet var att partiet markerat mot ett parti väljaren ogillade, och i de flesta fall handlade det om Sverigedemokraterna.

En stor andel, 48 procent, av Centerpartiets väljare angav också i Novus eftervalsmätning att motståndet mot Sverigedemokraterna specifikt var ett av de viktigaste skälen till att de lade sin röst på partiet. Det kan jämföras med att 17 procent av dem som övervägde Centerpartiet, men till slut valde bort oss, uppgav det stora fokuset på Sverigedemokraterna som ett skäl att inte rösta på oss. Å andra sidan uppgav 8 procent att de valde

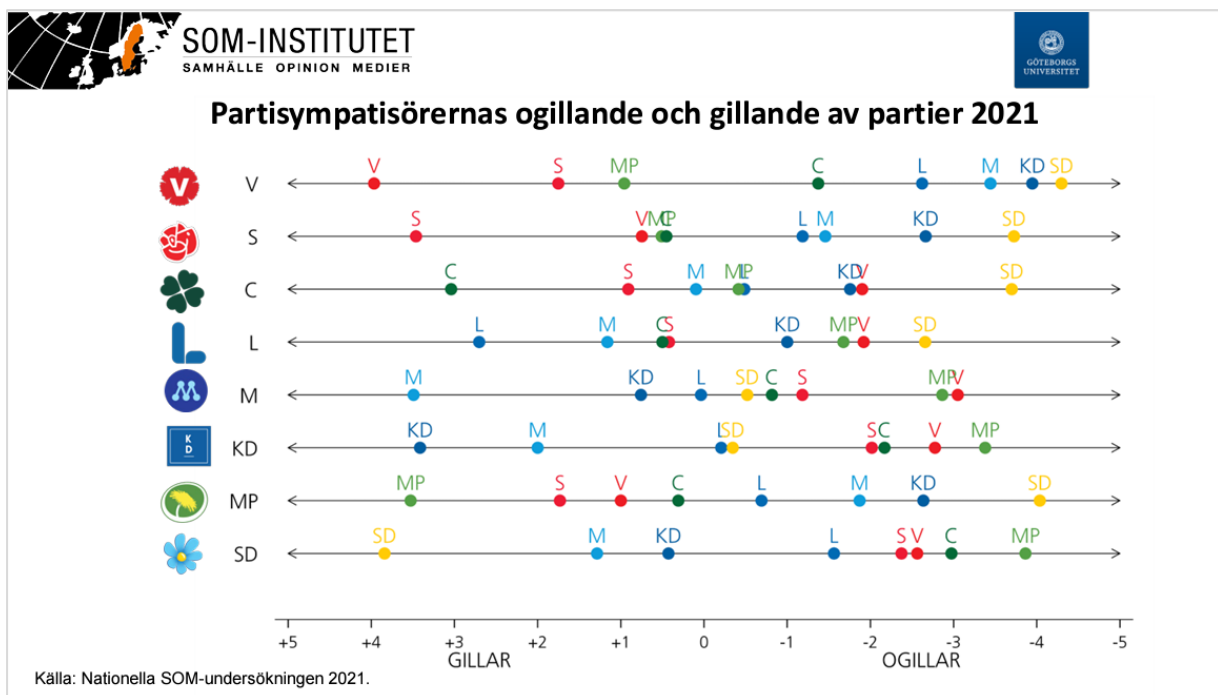

bort Centerpartiet eftersom de var oroliga att partiet trots allt skulle släppa fram Sverigedemokraterna.

Vem ogillar vem?

Centerpartiets väljare var inte superförtjusta i flera av de andra partierna. Störst var antipatin mot Sverigedemokraterna, därefter Kristdemokraterna och Vänsterpartiet. Ett år före valet var inställningen bland centerväljare ljummen till både Liberalerna och Miljöpartiet, och ett antal mätningar visar att ogillandet av Miljöpartiet växte sig större under valåret.

Grafen nedan visar vad partisympatisörerna 2021 tyckte om andra partier och där framgår centersympatisörernas antipatier gentemot Sverigedemokraterna. Andra mätningar som Centerpartiet lät göra visade hur dem som övervägde Centerpartiet såg på de andra partierna. Centerövervägarna, både högerlutande och vänsterlutande, ogillade Sverigedemokraterna. De väljare som övervägde Centerpartiet, men till slut röstade på ett parti till höger, ogillade Miljöpartiet och Vänsterpartiet ungefär lika mycket. Bland dem som övervägde Centerpartiet men gick vänsterut var det andra mest ogillade partiet Kristdemokraterna och därefter Moderaterna. Sammantaget var Socialdemokraterna det parti som såväl centerväljarna som övervägarna tyckte minst illa om.

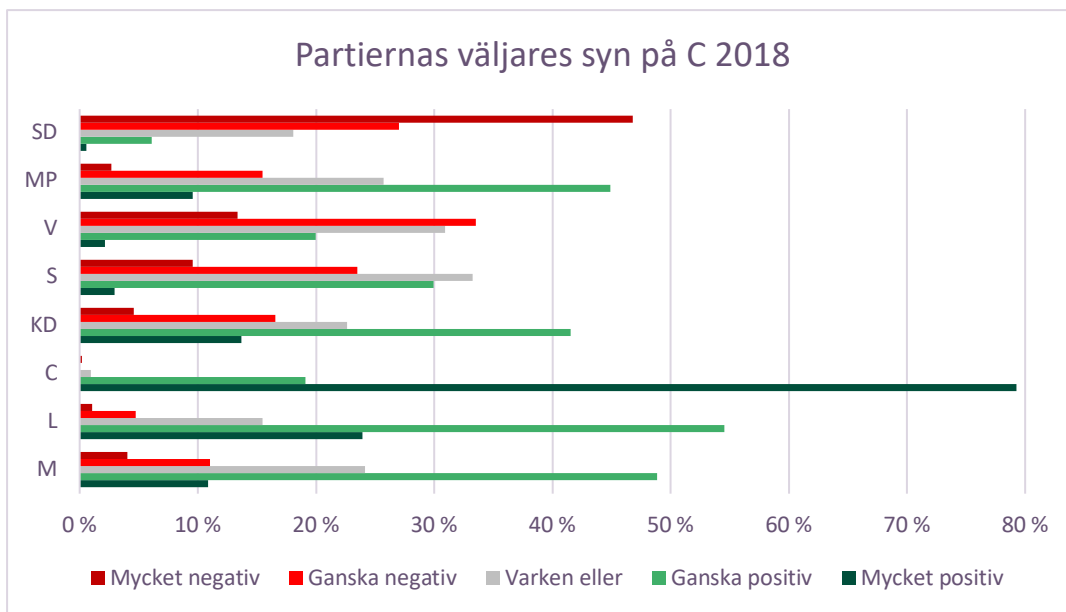
Utdrag från presentationen "Spelplanen inför riksdagsvalet 2022"

https://www.gu.se/sites/default/files/2022-04/spelplanen_infor_riksdagsvalet_2022.pdf

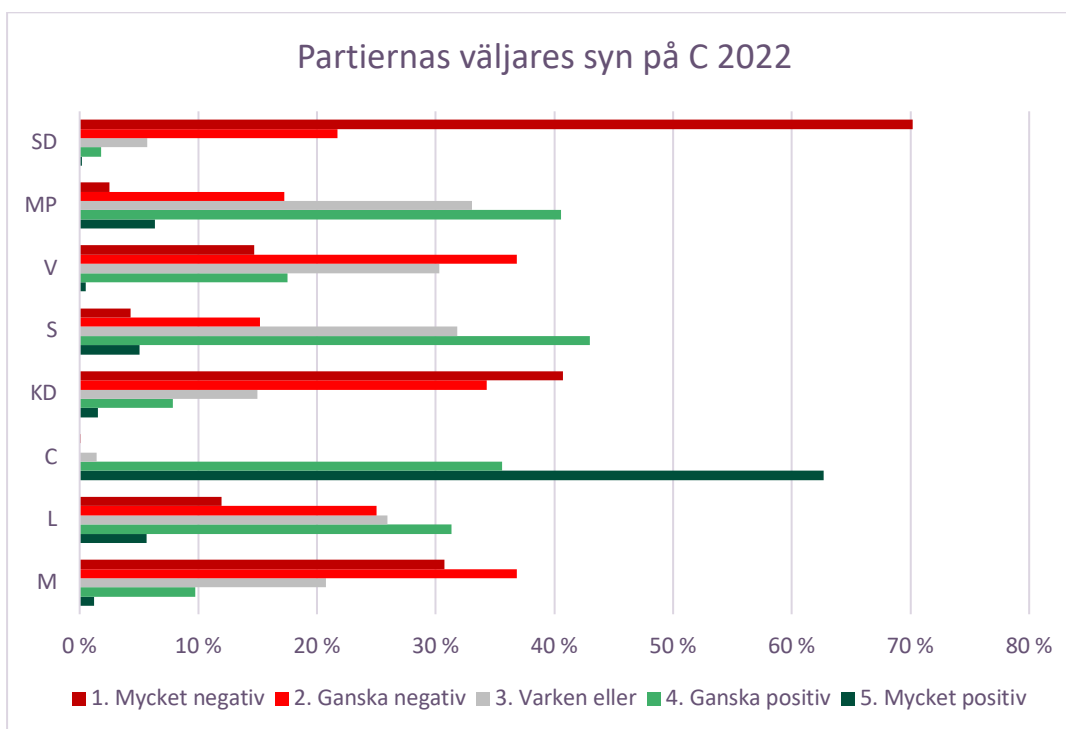
Resan från allmänt omtyckt till ett parti som delar väljarkåren

Flera partiers väljare hade en i huvudsak negativ syn på Centerpartiet i valet 2022. Det är en tydlig skillnad mot 2018 då så gott som alla partiers väljare, förutom de som röstade på Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, hade en positiv bild av oss.

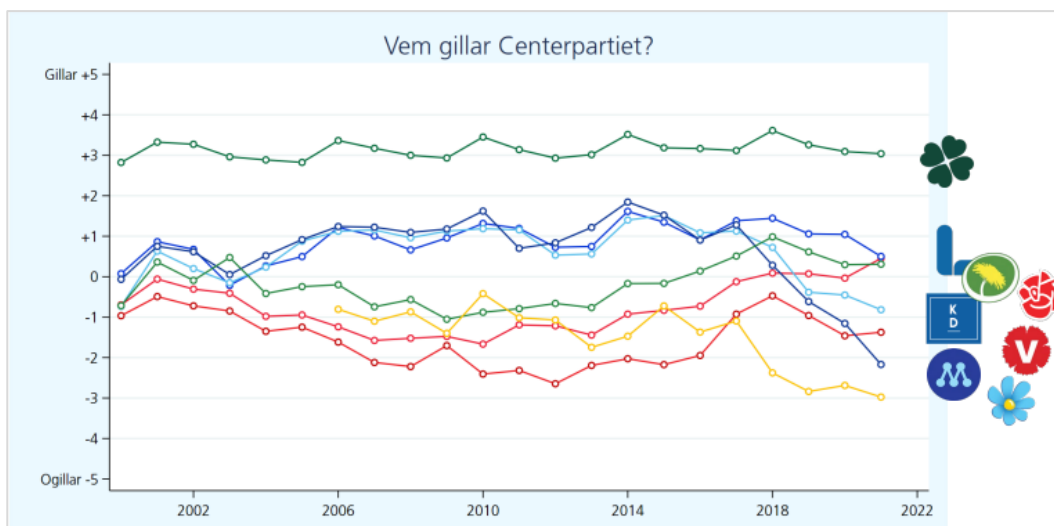
Data från Novus eftervalsmätning 2018.

Data från Novus eftervalsmätning 2022.

Förändringen från ett i allmänhet mycket omtyckt till ett i allmänhet illa omtyckt parti skedde inte över en natt. Undersökningar från SOM-institutet vid Göteborgs Universitet (nedan) visar att Centerpartiets popularitet började sjunka kraftigt bland sverigedemokrater och moderater redan under 2018.

Utdrag från presentationen "Spelplanen inför riksdagsvalet 2022"
https://www.gu.se/sites/default/files/2022-04/spelplanen_infor_riksdagsvalet_2022.pdf

Även om opinionsstödet förblev förhållandevis jämnt under perioden 2018–2022 blev många väljare, särskilt till höger, mer och mer kritiska mot Centerpartiet under perioden.

Centerpartiet förlorade en ansevärd mängd sympatisörer till Moderaterna, framför allt tidigt under den gångna mandatperioden. Vid en närmare granskning av den moderata väljarkåren framkommer att de i hög grad motiverades av frågor som rörde lag och ordning, energi och därefter migrationsfrågor, det vill säga frågor där Centerpartiet och Moderaterna står ganska långt från varandra.

Det är rimligt att anta att många väljare som prioriterade dessa samhällsutmaningar valde bort Centerpartiet till förmån för Moderaterna på grund av vårt låga sakfrågeägarskap, samtidigt som många av de högerväljare som prioriterade frågor som rörde miljö eller som hade svårare för Sverigedemokraterna valde Centerpartiet eller Socialdemokraterna.

Det bör nämnas att tappet bland moderata sympatisörer började redan efter valet 2014 och att flera av partiets företrädare redan innan valet 2018 hade börjat kritisera Centerpartiet, särskilt kopplat till migrationsfrågan. Moderaternas eftervalsanalys 2018 pekade också ut Centerpartiets agerande i migrationsfrågan som en anledning till Alliansens dåliga valresultat. Moderaterna började alltså glida bort från Centerpartiet redan innan januarisamarbetet inleddes, även om det var hos moderata sympatisörer som uppskattningen för Centerpartiet minskade mest efter valet 2018.

En vanlig förklaring inom statsvetenskapen till förändringar i vilka som gillar ett parti går ut på att väljare tycker om partier som ingår något slags samverkan med deras favoritparti. Det skulle kunna förklara att många moderater och kristdemokrater slutade tycka om och till och med började ogilla Centerpartiet 2018–2022. Det är dock inte en tillräcklig förklaring eftersom Centerpartiet redan under perioden 2014–2018 ökade i gillande bland sympatisörer till Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – trots att partierna befann sig på olika sidor av blockpolitiken.

Mellan 2018 och 2022 minskade Centerpartiet dessutom i gillande hos både vänsterpartister och miljöpartister, men inte hos socialdemokrater. Slutligen minskade

Centerpartiet i gillande bland Liberalernas sympatisörer, trots att båda partierna var på samma sida.

Det skedde alltså en förändring i väljarnas uppskattning av Centerpartiet fram till 2018 som verkar ha påverkats av, men gått bortom, regeringsfrågan och som efter 2018 inte bara går att förklara med januariavtalet.

Att Centerpartiet gått från att vara ett allmänt omtyckt parti till ett mindre omtyckt parti hos delar av väljarkåren gör att vi befinner oss i ett nytt strategiskt läge i relation till väljarna som vi behöver ta i beaktande framöver.

VÄGEN TILL VALRESULTATET

Mandatperioden 2018–2022

Sammanfattande analys: Vi fick mycket gjort men tappade bort väljarna

Mandatperioden var utmanande för Sverige. Coronapandemin var på många sätt den största krisen på generationer – medicinskt, ekonomiskt och socialt. Sedan snart ett år tillbaka pågår ett fullskaligt krig i Sveriges närområde och säkerhetsläget är allvarigare än på mycket länge. En annalkande klimatkatastrof, gängkriminalitet och andra samhällsproblem har prövat det svenska samhället ytterligare. Genom allt detta styrdes Sverige av en minoritetsregering.

Även om Centerpartiet hade stora utmaningar under mandatperioden var den på många sätt också en framgång. Efter en lång och svår regeringsförhandling slöts januariavtalet. Hur det blev till, genomfördes och föll är viktiga pusselbitar för att förstå den valrörelse som vi bedrev 2022.

Efter en omfattande förankringsprocess, som pågick parallellt med förhandlingarna hösten 2018, fattade Centerpartiets förtroenderåd, med stöd av samtliga partidistrikt, beslut om att ingå samarbetet. Inom ramen för januariavtalet genomförde vi därefter mycket av vår politik, och genom framför allt budgetsamarbetet lyckades vi påverka styret av Sverige till det bättre. Under tiden för samarbetet befann sig Centerpartiets opinionsstöd på nationell nivå omkring det goda valresultatet 2018, mellan 7,5 och 9,5 procent.

En slutsats är att väljarna uppskattar när Centerpartiet lyckas genomföra sin politik och tar ansvar för Sveriges styre. De två faktorerna är också avgörande för att Centerpartiet, som ett något mindre men desto mer resultatorienterat parti, ska synas och vara relevant i samhällsdebatten. En annan slutsats är att partiets medlemmar och väljare uppskattade vårt principfasta nej till samarbete med Sverigedemokraterna, då och nu, men att vi haft problem att kommunicera tydligt internt och externt kring vilka realistiska regeringsalternativ vi kan tänkas ingå i.

Centerpartiet begick emellertid också misstag i anslutning till januarisamarbetet. Vi lyckades inte kommunicera till väljarna vilka reformer avtalet ledde till, vilka samhällsutmaningar de skulle lösa, varför de var bra för Sverige samt, i efterhand, att det var Centerpartiet som drivit igenom dem. Mätningar visar att de flesta av reformerna i avtalet var populära bland väljarna men att de helt enkelt inte visste att de ingick i januarisamarbetets 73-punktsprogram.

***”Vi behärskade spelplanen helt fram till regeringskrisen.
Därefter stod vi ensamma i spillrorna”.***

Varken Centerpartiet eller de andra tre partierna i samarbetet hade någon egentlig ambition att bygga en berättelse om januarisamarbetet som ett gemensamt projekt som tog itu med Sveriges samhällsutmaningar. Det underlättade för oppositionen att sätta bilden av ett motvilligt och något riktningsslöst samarbete, uppbyggt kring separata sakfrågor. Det är också tveksamt om vi i väljarnas ögon lyckades kombinera rollen som

samarbetsparti i vissa frågor med att agera oppositionsparti i andra. Här finns det utan tvivel lärdomar att dra inför framtida regeringsförhandlingar.

Andra lärdomar rör Centerpartiets förhållande till oppositionen och vår oförmåga att hantera ett nytt läge. När Moderaterna visade sig villiga att fälla delar av sin egen reformagenda för att försvaga regeringen, och Vänsterpartiet var villiga att samarbeta med och ge inflytande till Sverigedemokraterna, lyckades vi inte anpassa oss till den nya verkligheten. Det finns dock inte utrymme för självömkan i politiken; Centerpartiet måste se den politiska verkligheten som den är.

Centerpartiet var också ensamt under mandatperioden, vilket var helt nytt för oss. Vi gick från att vara ett av Sveriges mest omtyckta partier till ett parti som många, främst till höger, ogillade. Centerpartister blev kritiserade och ibland hånade av forna alliansvänner, såväl hemma i kvarteret, som på opinionssidor och av tankesmedjor. Tillsammans med Sverigedemokraternas aggressiva hatkampanj var detta en utmaning för våra medlemmar i deras vardag och för partiets förmåga att övertyga i samhällsdebatten.

Bristfällig information och felbedömningar ledde till ett avgörande händelseförlopp för Centerpartiet under mandatperioden: januarisamarbetets fall och de beslut som fattades därefter. Vi och Socialdemokraterna missbedömde situationen som ledde fram till regeringskrisen sommaren 2021 och Centerpartiet straffades hårdast i opinionen efter den. Efter att Centerpartiet ingick en ny typ av samarbete med regeringen, med en ytterst begränsad reformagenda och utan budgetsamarbete, blev vi alltmer irrelevanta i väljarnas ögon och opinionssiffrorna dalade.

Partiledningen förstod att vi skulle kunna förlora i relevans, synlighet och väljarstöd när vi släppte fram regeringen med ett mer begränsat inflytande men för att hålla ihop partiet fattade de ändå de beslut de gjorde. Det känns för många centerpartister fel att samarbeta med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och ännu mer att riskera bli föremål för utpressning ännu längre vänster ifrån. Det handlar inte bara om politik, det är också en del av många centerpartisters borgerliga identitet och självbild.

Centerpartiets agerande kort innan, under och efter regeringskrisen – inte minst vid statsministeromröstningarna och budgetomröstningen i november 2021 – förklarar sannolikt en stor del av de opinionsförluster som följde. Det formade även förutsättningarna för den valrörelse som slutade i besvikelse. En annan central faktor var Magdalena Anderssons tillträde som partiledare och statsminister, vars popularitet drev en stor del av Centerpartiets tapp till Socialdemokraterna. Allt detta måste vi lära oss av inför framtiden.

Valet 2018 och januarisamarbetet

De allmänna valen 2018 var en framgång för Centerpartiet. Vi ökade vårt väljarstöd på alla nivåer till 8,61 procent i riksdagsvalet, 8,37 procent i landstingsvalet och 9,67 procent i kommunvalet. Riksdagsvalet var Centerpartiets bästa sedan 1988. Tack vare ett ökat väljarstöd kunde vi stärka vårt politiska inflytande i hela landet, och under mandatperioden var Centerpartiet med och styrde i 201 av 290 kommuner samt i 19 av 21 regioner.

Centerpartiet gick 2018 till val tillsammans med Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna som tillsammans utgjorde den koalition, Alliansen, som styrde Sverige 2006–2014. Även om de fyra partierna fortfarande var ett uttalat regeringsalternativ är det värt att minnas att partierna saknade gemensamt valmanifest och gjorde få utspel tillsammans i valrörelsen. Den forna glöden hade falnat och partierna hade börjat glida från varandra,

både i sakpolitiken och i frågan om samarbete med Sverigedemokraterna. Den oenigheten blev än tydligare under regeringsförhandlingarna som följde efter valet 2018.

I riksdagen fick Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet (de rödgröna) totalt 144 av 349 mandat och de fyra allianspartierna fick 143. Sverigedemokraterna fick 62 mandat.

Valresultatet gjorde det i praktiken omöjligt för både de rödgröna och för Alliansen att bilda en regering som kunde få igenom sin budget eftersom Sverigedemokraterna under föregående mandatperiod visat sig villiga att rösta på oppositionens budget. En rekordlång regeringsbildning följde.

I det läget försökte Centerpartiet få till stånd en blocköverskridande regering utan samarbete med vare sig Sverigedemokraterna eller Vänsterpartiet. Med den målsättningen förhandlade Centerpartiet både med övriga allianspartier och med Socialdemokraterna, och vi röstade nej till både Stefan Löfven och Ulf Kristersson som statsminister när inget parti var villigt att bryta låsningen till förmån för en majoritetsregering över blockgränsen. Kristersson övergav snabbt sina tidigare löften om att inte samarbeta med Sverigedemokraterna.

Centerpartiets förhandlingar sköttes, på uppdrag av verkställande utskottet, av en grupp tjänstemän och ledande förtroendevalda, inklusive partiledaren. Process och beslut förankrades löpande med verkställande utskottet, partistyrelsen och riksdagsgruppen. Tjänstemannaledningen höll regelbundna möten med distriktsordföranden som i sin tur lyssnade in partiet på regional nivå. Ett stort antal telefonmöten anordnades med olika delar av centerrörelsen.

Partiets högsta beslutande organ mellan partistämmorna, förtroenderådet, fattade i januari 2019 till sist beslut om att ingå samarbetet, detta med stöd av samtliga partidistrikt.

Den 11 januari 2019 presenterade Centerpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna vad som kom att kallas januariavtalet – en reformagenda och en plan för bland annat budgetsamarbete. Den 18 januari accepterade riksdagen Stefan Löfven som statsminister efter att även Vänsterpartiet släppt fram den nya regeringen.

Januariavtalet utgjorde kärnan i de fyra partiernas samarbete. Avtalet bestod av 73 punkter som i sin tur beskrev mångdubbelt fler, mer eller mindre konkreta, reformförslag som skulle genomföras under mandatperioden. Centerpartiet var inte initiativtagare till varje punkt men avtalet aviserade många reformförslag som var viktiga för partiet, bland annat sådana med syfte att minska utsläppen, skapa bättre villkor för småföretagen, liberalisera arbetsmarknaden och förbättra infrastruktur, offentlig service och ekonomiska möjligheter i hela landet.

Utöver de 73 punkterna beslutade de fyra partierna att samarbeta kring budgetar och att Centerpartiet och Liberalerna fullt ut skulle medverka i beredningar av relevanta utredningsdirektiv, propositioner, förordningsändringar samt uppdrag och regleringsbrev till myndigheter.

Partiledningen, riksdagsledamöter och tjänstemän lade en stor del av sin tid och kraft på arbete som vanligtvis utförs av departement med mycket större resurser, detta som en konsekvens av bland annat beslutet att, till skillnad från Liberalerna, inte inrätta ett samordningskansli på Regeringskansliet.

Även om riksdagskansliet lyckades väldigt väl med att förhandla, bereda och genomföra många viktiga centerreformer var det en ansträngning. Utöver tids- och

energiåtgången finns tecken på att samarbetsformen hämmade partiets förmåga att ta fram och kommunicera nya, spetsiga förslag på grund av en oro att det skulle påverka reformer under beredning. Beslutet att inte ha ett samordningskansli i Regeringskansliet kostade också pengar eftersom vi med egna medel behövde finansiera en stab av förhandlare.

Centerpartiet försökte genom dessa arrangemang skapa en ny typ av samarbetsform som skulle balansera ett djupt samarbete med regeringen i specifika sakfrågor och budgetprocessen, med en oppositionsroll i andra sammanhang. Det var påfrestande för organisationen och det är tveksamt om Centerpartiet i väljarnas ögon lyckades sitta på dessa två stolar samtidigt.

En utvärdering av januarisamarbetets effekter för Centerpartiet kan konkretiseras i tre frågor: I vilken utsträckning fick vi igenom vår politik, hur påverkade vägvalet den politiska kartan och hur påverkade samarbetet våra opinionssiffror?

I vilken utsträckning fick vi igenom vår politik inom januarisamarbetet?

Inom januarisamarbetet genomfördes en lång rad reformer, varav de flesta antingen härstammade direkt från Centerpartiets stämmoprogram eller var sådana som andra partier tog initiativ till och som vi uppskattade. Alla reformer i januariavtalet var självklart inte sådana som Centerpartiet helst ville se, ett exempel är den dyra och i vår mening felprioriterade familjeveckan. I det fallet, såväl som i andra, hade vi ändå möjlighet att förbättra även de reformer som vi hade betänkligheter kring. I eftervalsanalysen finns inte utrymme att beskriva alla reformer som genomfördes men i augusti 2022 presenterade Centerpartiet ett urval av de 45 viktigaste centervinsterna i januarisamarbetet, däribland:

- En historisk reform av arbetsmarknaden.
- Ett sänkt skattetryck och en grön skatteväxling.
- Stärkt äganderätt för skogen.
- Flera reformer för att bekämpa hedersförtryck.
- Nya insatser för att stoppa mäns våld mot kvinnor.
- Ett grönt avdrag för privatpersoner som vill minska sina utsläpp och stöd för att snabba på industrins gröna omställning.
- Stora infrastruktursatsningar på väg, järnväg och bredband.
- Första stegen i en primärvårdsreform.

Alla reformer som var viktiga för Centerpartiet i januariavtalet genomfördes emellertid inte. Det beror på att Moderaterna och Kristdemokraterna gjorde gemensam sak med Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna för att stoppa tre av dem.

Den första reformen som fälldes i riksdagen var en sänkning av arbetsgivaravgifter för den som befinner sig långt från arbetsmarknaden (ingångsavgiften) och den andra var en reform för att stimulera bostadsbyggande med hjälp av friare hyressättning i nyproducerade lägenheter. Vid ett tredje tillfälle, i juni 2022, stoppade samma partier, denna gång tillsammans med Liberalerna, en reform av strandskyddet som hade gjort det lättare att bo och driva företag på landsbygden. I alla tre fallen sänkte Moderaterna reformer som, i allt väsentligt, var sådana som de inför valet 2018 lovat väljarna att genomföra.

Utöver den reformagenda som beskrevs i januariavtalet hade Centerpartiet stort inflytande över Sveriges styre eftersom vi deltog i beredningsprocesser, framtagande av regleringsbrev och, framför allt, genom budgetsamarbetet. I det ordinarie budgetsamarbetet drev vi bland annat igenom mer pengar till totalförsvaret och stöd till

Sveriges bönder, och under pandemin tog Centerpartiet ansvar för 20 extra ändringsbudgetar.

Hur påverkade vägvalet den politiska kartan?

Det bör lyftas att januariavtalet inte slöts i ett vakuum; om möjligt bör ett vägval utvärderas i relation till de alternativ som valdes bort. Centerpartiet hade åtminstone i teorin flera valmöjligheter efter riksdagsvalet 2018. Vi hade kunnat välja att sitta i en regering ledd av Socialdemokraterna eller släppa fram en rödgrön regering, men utan ett lika omfattande samarbete som januariavtalet. Vi kunde också ha tvingat fram ett extra val. Dessa alternativ belyses inte ytterligare i denna analys då det under förankringsprocesserna inte växte fram något internt stöd för något av alternativen.

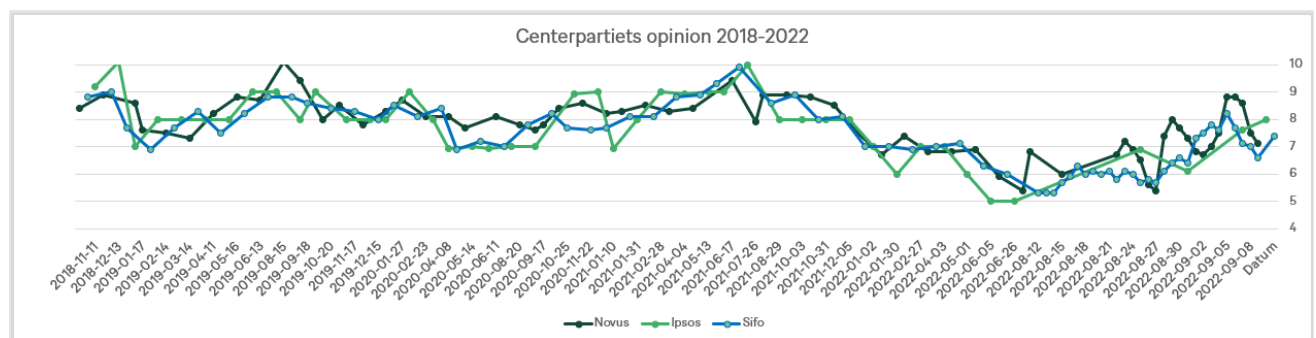
Ett annat alternativ hade varit att bilda en regering ledd av Moderaterna eller ingå i ett samarbete, liknande januariavtalet, med en sådan regering. Det är dock omöjligt att i efterhand veta huruvida den typen av samarbete hade resulterat i att mer centerpolitik genomförts. Därtill hade Centerpartiet ytterligare ett uttalat mål: att i ett svårt parlamentariskt läge få till stånd en regering som inte samarbetade med vare sig Sverigedemokraterna eller Vänsterpartiet.

Ett samarbete med en moderatledd regering hade medfört ett omfattande samarbete med, och inflytande för, Sverigedemokraterna. Det blev uppenbart för alla att Moderaterna hade valt denna väg och stängt dörren för samtal med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet om att få till stånd ett bredare samarbete lutat mot mitten.

Från ovan nämnda erfarenheter finns ett par lärdomar att dra. Januarisamarbetet lyckades till en början med målet att isolera ytterkantspartierna från inflytande, men som de tre stoppade centerreformerna ovan visar kunde Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ändå utöva inflytande eftersom Moderaterna var villiga att sälja ut delar av sin egen reformagenda för att med deras hjälp försvaga och till sist fälla regeringen.

Det är också tydligt att det vägval som Moderaterna, Kristdemokraterna, och senare även Liberalerna, gjort gäller för en överskådlig tid framåt. De är upptagna av att få till stånd ett högerkonservativt paradigmskifte inom ett antal politikområden. Det är ett faktum Centerpartiet måste förhålla sig till i framtiden.

Hur påverkade januarisamarbetet våra opinionssiffror?

Grafen utgörs av tabeller för Centerpartiets opinionsmättningsresultat hos tre stora mätinstitut: Sifo, Novus och Ipsos.

Under den långa regeringsbildningen hösten 2018 sjönk Centerpartiets väljarstöd i nationella opinionsmätningar, från valresultatet på 8,6 procent till strax över 7 procent när

januariavtalet slöts. Därefter pendlade opinionsmätningarna mellan 7 och 9,5 procent under tiden för januarisamarbetet, med toppar i juni-juli 2019 samt maj-juni 2021 och en nedgång däremellan.

Efter att januariavtalet föll i juni 2021 och Centerpartiet släppte fram Stefan Löfven som statsminister igen i en ny samarbetsform den 7 juli sjönk partiets siffror det kommande året, till en bottennotering under 6 procent i juni 2022.

En mätning från mars 2019 visade att väljarkåren redan från början var negativt inställd, men också splittrad, i sin inställning till januariavtalet. På frågan om avtalet var bra för Sverige svarade 30 procent av alla respondenter ja och 48 procent nej. Centerpartiets väljare var däremot mycket mer positiva, med 71 procent ja-svar och endast 5 procent nej. Liknande siffror återfanns bland de rödgröna väljare som kunde överväga en röst på Centerpartiet. Hos Centerpartiets moderata och kristdemokratiska väljarpotential svarade däremot 50 procent nej och endast 7 procent ja.

Väljarna uppfattade dessutom, enligt samma mätning, att avtalet mest handlade om regeringsfrågan. Hela 80 procent av väljarna och 73 procent av centerväljarna ansåg att regeringsbildningen och januariavtalet främst handlade om vilka partier som skulle samarbeta och vem som skulle vara statsminister. Endast 13 procent av väljarna och 23 procent av centerväljarna ansåg att regeringsbildningen främst handlade om sakfrågor. Samtidigt var Centerpartiets väljare, och även dess höger- och vänsterpotential, starkt emot att släppa fram en regering som förhandlade med Sverigedemokraterna.

Tio månader senare, i januari 2020, ansåg ännu färre att januariavtalet var bra för Sverige: 18 procent av väljarna svarade ja och 51 procent nej. Bland centerväljare hade stödet sjunkit till 56 procent ja och 10 procent nej, och i den rödgröna potentialen svarade 44 procent ja och 10 procent nej. Fokusgrupper som Centerpartiet genomförde i november–december 2019 visade på en känsla av att innehållet i januariavtalet inte var bra, även om deltagarna ändå var positiva till att det slöts.

När väljare i en annan mätning fick läsa beskrivningar av ett antal specifika reformförslag var merparten positiva. Särskilt Liberalernas (66 procent), Centerpartiets (62 procent), Kristdemokraternas (61 procent) och Moderaternas (59 procent) väljare var positivt inställda till sakpolitiken i januariavtalet. De minst populära reformförslagen bland alla väljare i mätningen handlade om att införa en familjevecka (24 procent), införa friare hyressättning i nyproduktion av lägenheter (26 procent) och reformera strandskyddet (30 procent).

Valet till Europaparlamentet 2019

Europaparlamentsvalet den 26 maj 2019 var Centerpartiets bästa någonsin. Väljarstödet ökade med 4,3 procentenheter till 10,8 procent, vilket resulterade i att vi gick från ett till två mandat i Europaparlamentet.

Centerpartiet, och toppkandidaterna tillsammans med sina kampanjteam, bedrev en framgångsrik valkampanj som stärkte vårt väljarstöd inför Europaparlamentsvalet, från omkring 8 procent i opinionsmätningar i februari–mars till tvåsiffriga mätresultat de sista dagarna innan valet och ett tvåsiffrigt valresultat.

Valplattformen och kampanjen innehöll tre övergripande mål för Centerpartiets EU-politik:

- Ett grönare EU – med krafttag mot utsläpp, bättre villkor för hållbara och konkurrenskraftiga gröna näringar och bättre miljövård på land och till havs.

- Ett EU som värnar demokratin – med fördjupat samarbete för att bekämpa brottslighet och yttre hot, samt en ordnad, rättssäker och human migrationspolitik.
- Ett friare EU – med mer frihandel, ökat forskningssamarbete, mindre regelkrångel för företag och krafttag mot medlemsstater som exempelvis begränsar rättssäkerheten.

Utöver det höga valresultatet i Europaparlamentsvalet sammanföll valkampanjen med ett ökat stöd för Centerpartiet även i nationella mätningar, från omkring 7,5 procent till strax över 9 procent. Det är möjligt att en ökad synlighet under kampanjen, i kombination med att ledande företrädare förvaltade den synligheten väl, ökade partiets dragningskraft även i den nationella politiken.

Coronapandemin

Coronapandemin drabbade Sverige och världen hårt, och dess effekter kommer att finnas med oss lång tid framöver. I september 2022 var minst 6,5 miljoner människor bekräftat döda i covid-19 världen över och det verkliga antalet är sannolikt långt större. I Sverige hade vid samma tidpunkt över 17 000 personer dött i sjukdomen, 9 600 fått intensivvård och miljontals blivit sjuka. Många förlorade nära och kära.

Utöver de direkta folkhälsoeffekterna drabbade sjukdomen även det svenska samhället hårt. Att så många människor blev allvarligt sjuka, i kombination med nya smittskyddsåtgärder, satte stor press på personalen inom vård och omsorg. Övrig offentlig verksamhet och offentliga finanser, inte minst inom kommuner och regioner, påverkades också negativt på flera olika sätt.

Restriktioner för att minska smittspridningen i Sverige tillsammans med minskad efterfrågan på svenska produkter och tjänster i andra länder drabbade näringslivet, med uppsägningar och konkurser som följd. Mångas liv påverkades också på andra sätt, när äldre inte kunde träffa sina barnbarn, gymnasister inte springa ut med sina klasskamrater och bröllop fick skjutas upp eller ställas in.

I regioner och kommuner kämpade centerpartister outtröttligt under pandemin. De arbetade hårt och professionellt för att ge medarbetare inom vård, skola och omsorg bättre förutsättningar att genomföra sitt arbete i en mycket svår tid. De genomförde insatser för att bekämpa smittspridning inom offentliga verksamheter och såg till att lokala företag och personer som förlorade jobbet fick det stöd de behövde. Eftersom Centerpartiet ingick i en överväldigande majoritet av landets alla styren bär vi ett ansvar för såväl framgångar som motgångar.

På nationell nivå tog Centerpartiet tillsammans med regeringen fram 20 extra ändringsbudgetar som gjorde att regioner, kommuner, myndigheter och företag fick förutsättningar att kunna hantera pandemins effekter, som att anställa mer personal, köpa skyddsutrustning och genomföra vaccinationsprogram.

Centerpartiets medverkan var avgörande för att staten i detta krisläge skulle kunna använda sin fulla kraft för att värna jobb och företag. Nära 100 miljarder kronor slussades ut i form av sänkta arbetsgivaravgifter, omställningsstöd och stöd till de företag och arbetstagare som genom korttidsarbete gick ner i arbetstid. Flera utvärderingar av pandemistöden pågår men en statlig kommitté (SOU 2022:30) konstaterade att bara omställningsstödet nådde över en halv miljon människor och var viktigt för att bevara jobb och återstarta ekonomin. Finanspolitiska rådet konstaterade att den svenska ekonomin klarade sig väl i jämförelse med euroområdet samt att agerandet varit snabbt och kraftfullt.

Centerpartiet beslutade tidigt i pandemin att försöka förmå regeringen att fatta de beslut som partiet ansåg bäst gynnade Sverige. Vi bedömde också att sådana påtryckningar huvudsakligen skulle ske i diskussioner och förhandlingar snarare än i offentligheten. Centerpartiet ville med andra ord undvika att politisera pandemin. Det gällde både frågor som vi hade inflytande över – som pengar till regioner, kommuner, företag och privatpersoner som behövde stöd – och sådana där vi hade mindre inflytande, som införandet av smittskyddsåtgärder.

Även om Centerpartiets opinionssiffror är mindre viktiga i sammanhanget följde de följande utveckling: Under de första tre månaderna efter att WHO klassificerade covid-19 som en pandemi och Sverige noterade sitt första dödsfall, den 11 mars 2020, ökade Socialdemokraternas väljarstöd. De tog väljare från nästan alla andra partier, inklusive Centerpartiet, som tappade mer än en procentenhet. Därefter steg Centerpartiets opinionsstöd stadigt under pandemin fram till toppnoteringen på omkring 9,5 procent i maj-juni 2021, strax innan regeringskrisen.

Regeringskrisen sommaren 2021

En majoritet av riksdagens ledamöter röstade den 21 juni 2021 för en misstroendeförklaring mot Stefan Löfven, som avgick som statsminister. Centerpartiet röstade inte för misstroendeförklaringen.

Vänsterpartiet var den drivande kraften bakom regeringskrisen. Den 15 juni gav Nooshi Dadgostar regeringen ett ultimatum om att inte gå vidare med förslagen i utredningen (SOU 2021:50) Fri hyressättning i nyproduktion, annars skulle Vänsterpartiet göra gemensam sak med den konservativa oppositionen för att fälla regeringen. Det hade Vänsterpartiets dåvarande ledare Jonas Sjöstedt hotat med även när regeringen tillträdde i januari 2019.

Regeringen, Centerpartiet och Liberalerna gick inte med på Vänsterpartiets krav men presenterade en alternativ lösning i form av samtal mellan bostadsmarknadens parter. Vänsterpartiet avvisade förslaget och valde i stället att stödja ett misstroendeyrkande från Sverigedemokraterna som, tillsammans med Moderaternas och Kristdemokraternas stöd, samlade en majoritet i riksdagen. De tre partierna som gjorde gemensam sak med Vänsterpartiet gjorde det uttryckligen för att fälla regeringen, inte på grund av att de ville stoppa friare hyressättning i nyproduktion.

Efter att regeringen föll meddelade Nyamko Sabuni att Liberalerna övergav januari-samarbetet. Därmed försvann den tidigare fyrpartikoalitionens möjlighet att på egen hand få igenom en budget.

Under de två veckorna som följde efter misstroendeförklaringen fokuserade media mycket på Centerpartiet, särskilt efter att Stefan Löfven valde att inte utlysa extra val och ännu mer efter att talman Andreas Norlén valde att inte pröva riksdagens stöd för Ulf Kristersson.

Till följd av Liberalernas avhopp, och att Centerpartiet sedan tidigare uteslutit parlamentära lösningar som gav Sverigedemokraterna inflytande, hade vi i praktiken tre alternativ:

1. att rösta nej i fyra statsministeromröstningar och därmed tvinga fram ett extra val eller en alternativ regeringsbildning utan Centerpartiets medverkan,
2. att stödja regeringen på nytt med ett förnyat budgetsamarbete eller ingå i regeringen, eller
3. att stödja regeringen men utan budgetsamarbete.

Centerpartiet landade i att ett extra val inte var önskvärt, särskilt givet risken att partiet efter flera statsministeromröstningar sågs som ytterst ansvarigt. Vi valde också bort alternativet att ingå en ny typ av budgetsamarbete med regeringen eftersom det fanns en oro att det skulle knyta partiet till Vänsterpartiet.

Efter att Socialdemokraterna och Miljöpartiet visade sig villiga att bilda en regering utan att ha säkrat stöd för kommande budget valde Centerpartiet det sistnämnda alternativet; att stödja regeringen men utan budgetsamarbete. Centerpartiet släppte följaktligen fram Stefan Löfven som statsminister den 7 juli.

Eftersom merparten av Centerpartiets viktigaste punkter i januariavtalet redan var påbörjade eller hade kommit på plats villkorade vi vårt stöd för den nya regeringen med att tre reformer som återstod skulle genomföras. Det handlade om en reform av arbetsmarknaden som ingåtts av arbetsmarknadens parter, en reform för stärkt äganderätt av skogen och en reform av strandskyddet.

I praktiken innebar det att Centerpartiets krav på regeringen och möjligheter att påverka budgeten minskade, och med ivrig hjälp av den konservativa oppositionen fick vissa väljare en bild av att våra totala vinster i januariavtalet mestadels bestod av de tre reformerna som återstod. Vi missade också möjligheten att försätta Vänsterpartiet i den besvärliga situation som vi själva hamnade i under hösten, nämligen att välja mellan att trycka grönt för en av regeringen framlagd budget eller att släppa fram en budget som våra forna allianskollegor förhandlat fram tillsammans med Sverigedemokraterna.

Arbetsmarknadsreformen och skogsreformen genomfördes under året som följde men strandskyddsreformen röstades ner i riksdagen i april 2022 av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Vänsterpartiet.

Strax innan regeringskrisen sommaren 2021 nådde Centerpartiets opinionssiffror en höjdpunkt på omkring 9,5 procent och därefter började en gradvis nedgång. Den negativa trenden under hösten 2021 märktes även på andra sätt. Det skrevs och talades allt mindre om Centerpartiet i traditionella medier och tonen var alltmer negativ. Under samma period minskade antalet följare i partiets och partiledarens sociala medier. Mätningar visade också att väljarkåren som helhet var ganska ointresserad av de tre reformer som Centerpartiet villkorat sitt stöd med.

Den 22 november 2021 uppmätte Centerpartiet ett väljarstöd på 7,9 procent, och tappet fortsatte efter att Magdalena Andersson tillträdde som statsminister ett par dagar senare och samma dag förlorade en budgetvotering i riksdagen. Centerpartiets negativa trend vände inte förrän sommaren 2022 efter att flera mätningar visat på ett väljarstöd under 6 procent.

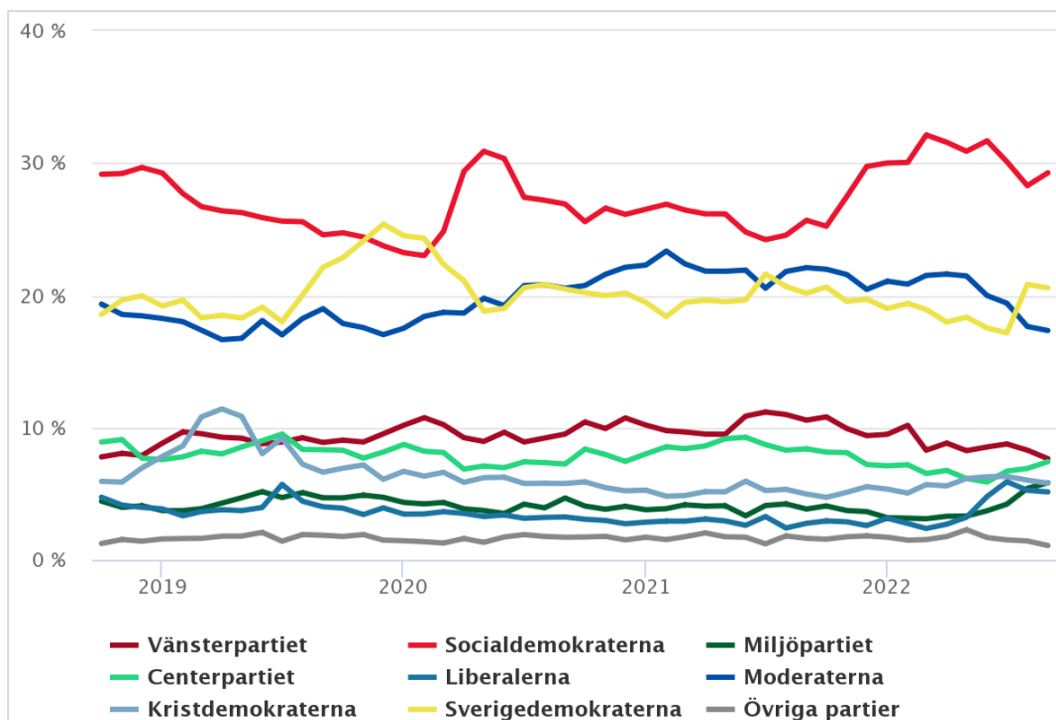

Diagram från val.digital som sammanväger opinionsmätningar från TV4, SVT, Novus, Sifo, Skop, Demoskop och Ipsos.

Vägvalen hösten 2021

Den svenska politiken dominerades av två processer under senhösten 2021; valet av en ny statsminister efter att Stefan Löfven aviserat sin avgång i augusti och riksdagens beslut om statsbudgeten för 2022.

Efter många turer avgjordes båda frågor den 24 november. En majoritet av riksdagen accepterade Magdalena Andersson som statsminister och några timmar senare beslutade riksdagen att bifalla högeroppositionens budget. Miljöpartiet lämnade regeringen efter att regeringens budget fallit, vilket tvingade fram en ny statsministeromröstning den 29 november, även denna gång till Anderssons fördel.

Centerpartiet röstade för att släppa fram Magdalena Andersson som statsminister vid båda tillfällena (genom att trycka gult). Efter att Centerpartiets eget budgetförslag fallit avstod vi, i enlighet med den mångåriga praxis som vi blivit alltmer ensamma om att följa, från att rösta (trycka gult) i budgetomröstningen. Det ledde till att högeroppositionens budget vann.

Mycket talar för att partiets vägval i samband med regeringskrisen sommaren 2021 satte i gång en serie av händelser som påverkade partiet negativt fram till valet 2022. I intervjuerna med ledande nationella företrädare, både förtroendevalda och tjänstemän, lyftes detta som centralt. De beklagade att en felaktig lägesbild gjorde att Centerpartiet inte i tid släppte hyresregleringsfrågan. Det fanns vid tillfället en stor intern frustration riktad mot Vänsterpartiet och en motvilja att gå Vänsterpartiet till mötes av oro att riskera politisk utpressning i framtiden.

Det framstår vidare som att riksdagsgrupp och partistyreelse var oförberedda på att januariavtalet skulle kunna falla och att det saknades såväl en plan för vad som då skulle hända, som en gemensam syn på de möjliga vägval och alternativ som stod till buds.

Vägvalen som därefter gjordes handlade om att hitta en hanteringsordning där och då för att hålla ihop riksdagsgruppen och partiet, trots insikten om att besluten sannolikt skulle leda till opinionsförluster eftersom partiet skulle bli mer osynligt och mindre relevant, och att partiets position i regeringsfrågan skulle bli otydligare.

De skilda synsätt som fanns inom partiet ska inte överdrivas. Det handlade inte alls om att Centerpartiet skulle börja samarbeta med Sverigedemokraterna. Det handlade i stället om en stark borgerlig identitet hos många centeraktiva, om förhoppningar om en ny form av allianssamarbete på nationell nivå, samt om en motvilja inför premissen att vi var tvungna att välja sida.

Att samarbeta nära med Socialdemokraterna och Miljöpartiet på nationell nivå var en betydande förändring efter många år av allianssamarbete. Det skavde för många centeraktiva och medlemmar, även när det var den enda kvarvarande vägen till politiskt inflytande för Centerpartiet som samtidigt stängde dörren till inflytande för högerpopulisterna. Den bristande entusiasmen för samarbete vänsterut återfanns hos delar av centerrörelsen när partiets ställning i regeringsfrågan klargjordes i valrörelsen 2022. Jämfört med det omsorgsfulla förankringsarbetet inför att januariavtalet skulle godkännas framstår ställningstagandena under sommaren 2021 och senare under hösten gjorda utifrån vad som kortsiktigt kändes bra och möjligt att få stöd för.

" Vi såg förflyttningen i väljarkåren men förståelsen i ledande organ saknades eftersom den borgerliga identiteten är så stark".

Även intervjuerna med lokala och regionala företrädare ger bilden av att Centerpartiet tappade fotfästet efter att januarisamarbetet föll. Det uppstod en oklar oppositionsroll som fick partiet att framstå som otydligt och osynligt. Vi gjorde det som upplevdes rätt där och då men brast i förmågan att se och agera på de mer långsiktiga effekterna och konsekvenserna. Att vi valde att inte längre ingå i en organiserad samarbetsform med regeringen kan vara det enskilt största strategiska misstaget som Centerpartiet gjorde under föregående mandatperiod.

Slutligen innebar partiledarbytet i Socialdemokraterna sämre förutsättningar för Centerpartiet. I Magdalena Andersson fick Centerpartiet och Annie Lööf en tuff utmanare i kampen om väljarna.

Rysslands invasion av Ukraina

Ryssland invaderade Ukraina på bred front den 24 februari efter att ha ockuperat delar av landet sedan 2014. Konsekvenserna är lika omfattande som de är fruktansvärda: Hundratusentals människor har dött eller sårats, miljontals har flytt sina hem och Ukrainas ekonomi är i spillror.

Kriget har påverkat Sverige och svensk politik. Rysslands agerande ökade hotet mot Sveriges och resten av Europas säkerhet, orsakade ökade energipriser runtom i världen och ledde till att tiotusentals ukrainska flyktingar tog sig till Sverige. Riksdagen röstade för att höja försvarsanslagen, skicka vapen och materiel till Ukraina och sänka skatten på drivmedel. Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna omprövade sitt tidigare motstånd till svenskt Natomedlemskap.

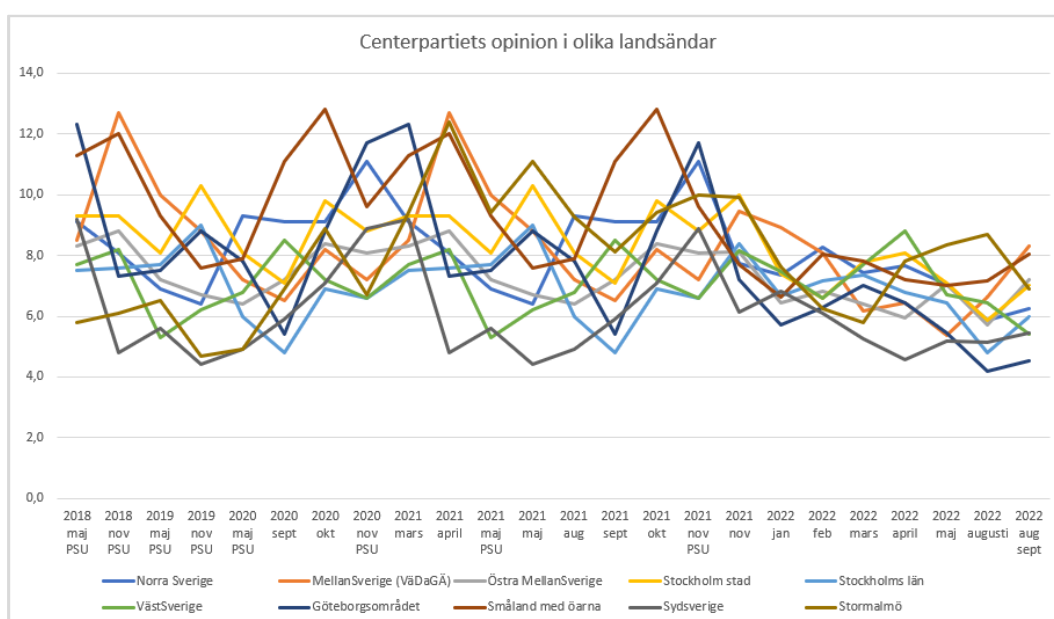
Kriget och dess effekter påverkade följaktligen även valkampanjen. Försvarsfrågan och framför allt energifrågan steg i betydelse för väljarna. Partierna lade förslag om vapenexport till Ukraina, ökade försvarsutgifter, olika former av stöd, såsom energiprisstödet och mycket mer – och valrörelsen tog en annan vändning än partierna planerat för.

Så förändrades opinionen och potentialen

En mer likartad men svagare opinion

Jämfört med riksdagsvalet 2018 var Centerpartiets resultat jämnare över hela landet 2022. Det beror till viss del på att vi tappade mer där vi tidigare var som starkast men trenden beror på mer än så. Under mandatperiodens första tre år varierade opinionsstödet markant mellan olika delar av landet, med ett starkare stöd i bland annat Småland med öarna och ett svagare stöd i Sydsverige och Västsverige utanför Göteborg (se graf nedan). Samtidigt pendlade det samlade nationella stödet mellan 7,5 och 9,5 procent (se tidigare graf).

Från och med hösten 2021 minskade skillnaderna i väljarstöd för Centerpartiet mellan olika delar av landet samtidigt som det började sjunka.

Grafen består dels av Partisympatiundersökningen, dels av SIFO:s regionalt nedbrutna mätningar för perioden maj 2018 till september 2022.

En trolig förklaring till detta är att rikspolitiken blev än mer dominerande för bilden av Centerpartiet i hela landet, och att den minskade synligheten och den ökade otydligheten kring vad vi stod för efter januarisamarbetets fall ledde till successiva tapp i opinionen. Den

nedåtgående trenden fortsatte fram till valrörelsens intensivskede när siffrorna vände upp igen.

Att rikstrenden slår igenom allt tydligare under ett valår är förvisso förväntat men det är ändå viktigt att analysera vidare det eftersom vi alltid vill behålla vårt väljarstöd i de delar av landet där vi är starkare. Det handlar om att i en sammanhållen valrörelse ändå skapa utrymme och förutsättningar för organisationen att profilera och driva lokala frågor.

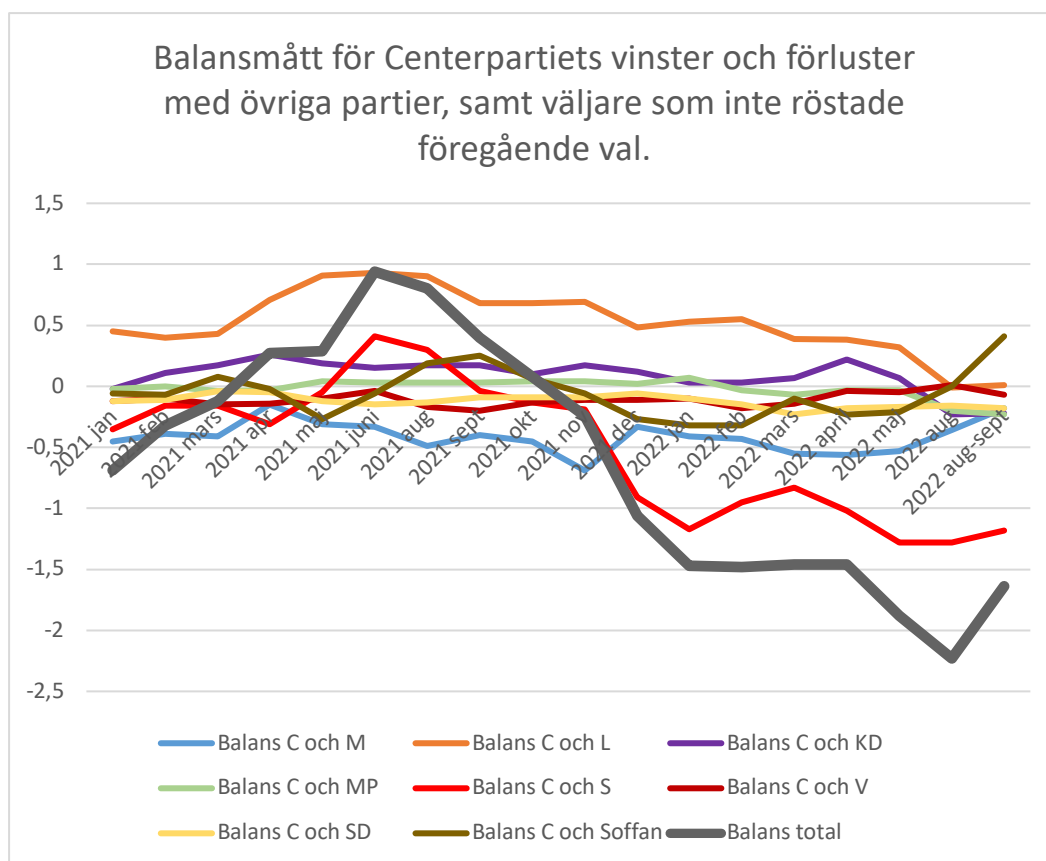
Väljarpotentialen krympte och blev mer vänster

Även om det är svårt att spåra hur väljare förflyttade sig mellan olika partier under mandatperioden går det att se några tecken. Enligt mätningar från Sifo gick Centerpartiet under våren och sommaren 2021 plus i väljarutbytet med Liberalerna och Kristdemokraterna. Under sommaren 2021 började Centerpartiet dessutom vinna stöd på totalen från Socialdemokraterna men det försvann i oktober 2021 och övergick därefter till ett kraftigt negativt utbyte fram till valdagen. Samtidigt fortsatte vi att vinna stöd från Liberalerna (och i mer begränsad utsträckning Kristdemokraterna) fram till april respektive maj 2022. Därefter kom en nedgång till plus/minus noll med Liberalerna och svagt minus till Kristdemokraterna.

De breda trender som nämns ovan illustrerar att Centerpartiet under mandatperioden gick igenom en fas där partiets potential ökade på både vänster- och högersidan, för att sedan från och med sommaren 2021 falla på vänstersidan och slutligen också på högersidan. Vi lyckades inte under dessa perioder presentera lösningar eller en berättelse som var tillräckligt intressanta för väljarna i fråga.

Under våren 2022 visade dessutom Centerpartiets egna mätningar återkommande att andelen som sade sig överväga Centerpartiet var markant större bland personer till vänster om mitten än till höger om mitten.

Grafen utgörs av balansmått på andelen av den totala väljarkåren 2018 som under olika punkter under mandatperioden 2018 - 2022 gick till ett annat parti. Linjen kallad "Balans C och Soffan" avser väljare som inte röstade föregående val.

Samtidigt som antalet personer som kunde tänka sig att rösta på Centerpartiet minskade och rörde sig åt vänster förändrades åsikterna i sakfrågorna hos centersympatisörerna. De värderade miljöfrågor, välfärdsfrågor och jämställdhet allt högre.

Dessförinnan hade gruppen värderat bland annat lag- och ordningsfrågor nästan lika högt som den sammantagna väljarkåren gjorde. Många som övervägde Centerpartiet men till slut lade sin röst på ett annat parti gjorde det sannolikt för att de inte ansåg att Centerpartiet hade bäst svar på den fråga de tyckte var viktigast, såsom lag och ordning.

Valförberedelser - 2019–2022

Sammanfattande analys: Bra förberedelser men allt användes inte

Det finns mycket gott att säga om Centerpartiets valförberedelser under mandatperioden som bör lyftas upp och arbetas vidare utifrån – men det finns också allvarliga brister som måste åtgärdas för ett bättre resultat i kommande val.

I den positiva kolumnen finns medlemmarnas engagemang. Inför valet 2018 och under mandatperioden gick många nya medlemmar med i centerrörelsen, och i många kretsar

och distrikt har vi lyckats engagera dem i valförberedelser och kampanjande, lyft dem som kandidater och erbjudit dem förtroendeposter.

Riksorganisationen har erbjudit bra stöd till partiet lokalt i det arbetet, bland annat genom olika typer av utbildningar, men det har inte fungerat lika väl över hela landet.

Medlemmarna är vår styrka och hela partiet, på alla nivåer, måste fortsätta jobba hårt för att fånga upp deras engagemang och kompetens.

En annan framgång är att centerrörelsen blivit mycket bättre på att använda digitala verktyg. Det var inte enkelt att ställa om när coronapandemin slog till men nu fungerar det på många håll och på många sätt bra. Särskilt för ett decentralistiskt parti är det en styrka att kunna föra samman medlemmar, förtroendevalda och anställda från hela landet.

Trots att pandemin tvingade Centerpartiet att använda digitala verktyg och arbetssätt på sätt som kommer stärka organisationen framöver var det ändå en mörk period för rörelsen. Som ett folkrörelseparti är det en del av vår själ att kunna umgås med medlemmar emellan, skapa den dynamik som det fysiska samtalet ofta ger, bygga nätverk och kontakter, kunna prata med väljare och använda lokal kännedom för att påverka beslut på nationell nivå. Allt det hindrades av pandemin, kanske tydligast i form av att det så kallade "Samtalsåret 2020" ställdes in, vilket beskrivs längre fram.

De mål för valet som sattes upp i Framtidsagenda 2030 uppnåddes inte. En annan faktor i den negativa kolumnen är att information som hade kunnat göra mycket nytta i valet antingen inte omsattes tillräckligt i praktiken eller inte spreds tillräckligt djupt och brett i rörelsen.

Det gäller de regionala strategier som riksorganisationen tog fram och som sannolikt hade varit en tillgång i valrörelsen, men som inte användes i någon nämnvärd omfattning. Det gäller också lärdomar från projekten "Så mycket bättre" 1 och 2 samt en del av de mätningar som riksorganisationen beställde. Centerpartiet är väldigt bra på att ta fram strategier, mätningar och kunskapsunderlag, vilket är en styrka att bygga vidare på, men måste bli bättre på att omsätta dem i handling som ger resultat.

En avgörande valförberedelse som måste förbättras är byggandet av sakfrågeägarskap. För att bygga förtroende i sakfrågorna behövs bättre reformförslag, men minst lika viktigt är en sammanhållen strategi för att bygga en berättelse, en konsekvent kommunikation, starka insatser från partiets företrädare och att partiet levererar resultat för invånarna när vi får chansen. Det arbetet måste påbörjas omgående.

Valförberedande projekt

Under mandatperioden sjösatte Centerpartiet flera projekt i syfte att förbereda och rusta rörelsen inför valet. De kan rangordnas i grad av konkretion, från det framåtblickande visionsdokumentet Framtidsagenda 2030 till de mest handfasta förberedelserna i form av planeringsdokumentet Valvinst 2022.

Centerpartiets framtidsagenda för 2030

Arbetet med att ta fram en ny framtidsagenda leddes av partisekreteraren med bland annat distriktsstyrelserna som remissinstanser. Efter behandling av verkställande utskottet och partistyrelsen fattade förtroenderådet beslut om slutprodukten, Framtidsagenda 2030, i slutet av maj 2021.

Framtidsagendan tog avstamp i de utmaningar som Sverige och världen i stort kan tänkas möta fram till 2030 – från makroutmaningar som ett förändrat klimat och attacker mot den liberala demokratin runtom i världen till behov av en bättre ekonomi, vård och jämställdhet i hela Sverige.

Utifrån den kontexten presenterade framtidsagendan utmaningar för Centerpartiet som politiskt parti och folkrörelse, tillsammans med en målbild för 2030, för de allmänna valen 2022 och för valet till Europaparlamentet 2024. Som redovisats tidigare nådde vi inte något av våra mål för valet 2022.

Så mycket bättre 2.0

Under rubriken Så mycket bättre 2.0 fortsatte riksorganisationen sitt arbete med att samla in och sprida lärdomar från systerpartier runtom i Europa, ett arbete som påbörjats mandatperioden innan.

Den här gången tittade arbetsgrupper på hur andra partier organiserat sig för att locka och engagera medlemmar och på hur de arbetade för att öka sitt politiska inflytande. Arbetsgruppen på temat organisation levererade i december 2020 sina lärdomar i en rapport med rekommendationer inför framtiden. Rapporten på temat politik presenterades för parti styrelsen i februari 2021.

Projektet är ett av flera exempel på hur pandemin hindrade partiets arbete. Organisationsprojektet lyckades till viss del ställa om, genom att lyfta vikten av digital verksamhet i sin rapport och genomföra en pilotutbildning i digitalt kampanjande och dialogskapande medan det politiska projektet försenades och försvårades av pandemin på sätt som även påverkade slutprodukten negativt.

Regionala strategier

På uppdrag av partistyrelsen arbetade en grupp tjänstemän från mars 2020 till januari 2022 med att ta fram så kallade regionala strategier. Syftet med projektet var att stärka Centerpartiet i hela landet inför valet 2022 och skapa en sammanhållen valrörelse trots skillnader mellan olika delar av landet.

Arbetsgruppen erbjöd varje distrikt att göra en särskild analys av sina speciella förutsättningar inför riksdagsvalet 2022 och ta fram strategier för att försvara befintliga mandat och vinna nya.

Efter ett omfattande analys- och utredningsarbete och utbildningar som erbjöds till distriktsstyrelser förberedde riksorganisationen för att projektets underlag och slutsatser skulle kunna användas i den regionala valplaneringen. I efterhand är det tydligt att regionala strategiers förslag kring regionalt differentierade kampanjer inte användes särskilt ofta i praktiken.

Huvudförklaringen till detta är att partiet nationellt förberedde en sammanhållen valkampanj som inte tog fasta på rekommendationerna att olika delar av landet svarade bäst på en differentierad politisk kampanj och kommunikation. Att regionala strategier inte fick större genomslag i valrörelsen har flera andra delförklaringar. En förklaring är en bristande förmåga och intresse av att använda lärdomarna i riksorganisationens arbete. En annan är att distrikt inte upplevde att det låg inom deras mandat att bedriva specifika valrörelser på olika platser. Lärdomarna spreds inte heller brett och djupt inom centerrörelsen.

Analysgruppen kan konstatera att värdefulla insikter om regionalt differentierade kampanjer inte togs tillvara i valrörelsen. Givet hur valresultatet skiljer sig mellan olika

delar av landet framstår detta som ett strategiskt misstag. I framtiden bör regionalt differentierade strategier vara en del av Centerpartiets valplanering.

Samtalsåret 2020

Med utgångspunkt i lärdomar från tidigare valrörelser och från andra länder, som visat på vikten av en samtalsdriven kampanj, beslutade partistyrelsen i slutet av 2019 att göra 2020 till Centerpartiets samtalsår. Detta initiativ, mer än de flesta andra, påverkades negativt av pandemin och genomfördes till slut inte.

Planen var att föra samtal på flera nivåer. Riksorganisationen skulle bjuda in medlemmar, kretsar och distrikt att föra samtal om partiets framtid inför valet 2022, bland annat om vilka sakfrågor de ansåg var viktiga, vilka samhällsutmaningar de såg i sina hemtrakter och vilka politiska lösningar de ville se.

Med stöd av riksorganisationen skulle kretsar och distrikt dessutom ställa samma frågor till väljare i sina respektive delar av landet om samhällsproblem och reformbehov. Tanken var att samtalen skulle utgöra grunden för Centerpartiets valrörelse 2022, men på grund av pandemin lades samtalsåret ner inom några månader.

Nomineringsprocessen

Att nominera kandidater till kommun, region och riksdag är bland det viktigaste ett parti gör inför ett val. I Centerpartiet leds den processen av nomineringskommittéer i respektive krets och distrikt, och beslut om hur listorna ska se ut fattas därefter av medlemmarna. Som stöd i arbetet erbjöd riksorganisationen utbildningar till alla nomineringskommittéer i distrikt och kretsar. I stort sett alla distrikt deltog men desto färre kretsar.

I intervjuer med toppkandidater och distriktsordförande framkommer att arbetsätten mellan kommittéerna runt om i landet varierade inför valet 2022. Vissa kommittéer arbetade mer strukturerat och ambitiöst samtidigt som andra arbetade mer solitärt och på samma sätt som de alltid har gjort.

Enligt intervjuerna fungerade nomineringsarbetet generellt bra. De allra flesta hade medlemsomröstningar inför sammansättningen av listor och det digitala omröstningsverktyget har använts av flera. Några distrikt ordnade digitala kandidatutfrågningar, vilket uppfattades som ett bra sätt att få medlemmar att engagera sig i processen.

Centerpartiets kandidater bör både kunna hjälpa partiet att vinna väljarnas stöd och kunna förvalta förtroendet som folkvalda genom att genomföra konkreta samhällsförbättringar. För att åstadkomma det är det viktigt att Centerpartiets samlade kandidater och förtroendevalda representerar hela Sverige och alla människor som bor här.

Enligt partiets stadgar och arbetsordning ska alla fyra delar av centerrörelsen – Centerpartiet, Centerkvinnorna, Centerpartiets Ungdomsförbund och Centerstudenter – ges god representativitet på alla nivåer. Jämlikhet, jämställdhet och mångfald ska dessutom vara ledord för nomineringsprocesser och fördelning av förtroendeuppdrag, och aspekter som "engagemang, bakgrund, erfarenheter, kön och ålder är viktiga att beakta när valsedlar utformas och val förrättas". De intervjuade framhåller samstämmigt att dessa skrivningar i stadgar och arbetsordning utgjort en viktig vägledning vid sammansättning av listorna inför valet.

Framtidsagenda 2030 satte upp mål inför de allmänna valen 2022 om att öka representationen av kvinnor, unga, funktionsvarierade, seniorer och personer med utländsk bakgrund.

I eftervalsenkäten svarar en majoritet "osäker/vet ej" på frågan om listorna reflekterade dessa mål, vilket gör det svårt att bedöma i vilken utsträckning de uppnåddes. Hälften svarar att antalet förtroendevalda med utomnordisk bakgrund inte ökade i valet och 15 procent att de ökade, i de flesta fall på kommunal nivå. Även på denna fråga är en stor andel (35 procent) osäkra. Eftersom en majoritet antingen svarar att de inte vet om målen uppnåtts eller svarar att de inte har gjort det drar Analysgruppen slutsatsen att målet inte uppnåtts.

Utbildningar för kandidater och medlemmar

Centerpartiets riksorganisation genomförde ett stort antal utbildningar under mandatperioden för att förbereda medlemmar, kandidater, förtroendevalda och kampanjledare inför valkampanjen. Trots pandemin medverkade nästan tusen personer från hela landet i riksorganisationens utbildningar, och även på regional och lokal nivå genomfördes valförberedande utbildningar om bland annat dörrknackning, sociala medier och målgrupper.

Riksorganisationen genomförde dessutom utbildningar med syfte att stärka centerrörelsens förtroendevalda i politiskt hantverk och ledarskap. Andra utbildningar och workshops kretsade kring sätt att välkomna nya medlemmar och fånga upp deras engagemang. Även om exakt information saknas var drygt 1 100 personer anmälda till utbildningar i politiskt hantverk och ledarskap till och med 2021.

Enkät svar och intervjuer ger en positiv bild av riksorganisationens utbildningsinsatser men pekar också på områden med förbättringspotential:

- Drygt hälften av enkät svaren säger att utbildningarna för toppkandidater i hög utsträckning gav bättre förutsättningar att driva valrörelse.
- Enligt hälften av enkät svaren hade utbildningarna i medlemsvärvning och digitalt kampanjande bara i låg utsträckning förbättrat förutsättningarna att driva valrörelse.
- Av enkät svaren anger 44 procent att de hade andra utbildningsbehov än de som erbjöds av riksorganisationen. Det lyfts bland annat behov av fördjupad kunskap om målgrupper, politisk kommunikation, ledarskap, retorik, medlemsvård och strategisk valplanering.
- Både intervjuer och dialogmöten med personer på lokal och regional nivå uttrycker nöjdhet kring att riksorganisationen planerade och genomförde utbildningarna i god tid och många utbildningar genomfördes digitalt. Det ökade tillgängligheten och möjligheten för fler att delta. Samtidigt upplevde deltagarna att digitala utbildningar inte blev lika bra som fysiska.
- Det framkommer också att utbud och innehåll bör anpassas bättre till den kontext som Centerpartiets valkampanj bedrevs i. Det efterfrågas också behov av mer konkreta utbildningar med fokus på praktisk tillämpning och träning.
- Flera personer uppger att vissa utbildningar krävde förförståelse utan att det framgick innan. Av den anledningen upplevdes det av vissa som svårt att vara ny i rörelsen. Å andra sidan beskriver toppkandidater som varit med i tidigare val att utbildningar som riktats till dem inte gett mycket nytt.

Mätningar och annat datadrivet arbete

Centerpartiet mäter väldigt mycket och arbetar datadrivet med målgrupper, analyser och annat. Att vi försöker förankra vårt arbete i data och fatta beslut baserat på bästa möjliga information är bra och något som hela rörelsen bör vidareutveckla. Det finns emellertid

exempel på att information inte spridits tillräckligt djupt och brett i organisationen och inte lett till handling där det hade behövts. Det bör åtgärdas framöver, särskilt som mätningar och andra typer av kunskapsinhämtning kostar mycket pengar.

Under mandatperioden tog riksorganisationen bland annat fram målgrupper som skulle användas för att på ett mer exakt sätt nå väljare med en högre benägenhet att rösta på Centerpartiet, så kallade sökare, utmanare och värdefasta. Med hjälp av en extern aktör bildades profiler utifrån uppgifter om gruppernas media- och konsumtionsvanor som matchades med demografiska och ekonomiska variabler.

Över 60 procent av eftervalsenkätens respondenter uppger att de fått tillräckligt med information och utbildning om den målgruppskarta som togs fram för att kunna använda den fullt ut. I såväl intervjuer som dialogmöten framkommer att målgruppskartan främst var användbar i städer och den i synnerhet användes i den digitala kampanjen på sociala medier. Några lyfter att de hade framgång i områden som inte fanns på målgruppskartan; en viktig framgångsfaktor i de fallen var kandidater med egna nätverk i områden med få personer som tillhörde målgrupperna.

För strategiska beslut och inriktningsval på riksnivå mättes också löpande väljare som övervägde Centerpartiet men som lutade åt olika ideologiska håll och övervägde olika partier. De användes för att spana på partiets "potential" och se hur den förändrades över tid. Vi lyckades dessvärre inte koppla samman potentialen med målgrupperna för att nå väljare ännu mer effektivt.

Centerpartiet arbetade också med röstmål inför valet. I eftervalsenkäten uppger hälften att de fått tillräckligt med information och utbildning om röstmålen för att kunna använda dem fullt ut. Något färre anger att röstmålen var vägledande för kampanjarbetet och 60 procent satte egna röstmål. I intervjuerna beskrivs arbetet med röstmål runtom i landet som begränsat och att det inte följdes upp, och några beskriver att de inte förstod syftet med röstmål.

Under mandatperioden gjordes löpande mätningar och under det sista halvåret före valet arbetade riksdagskansliets enhet för omvärldsbevakning med att beställa skraddarsydd mätningar och samla offentliga mätningar, med syftet att de skulle bidra till mer välinformerade beslut.

Som framgår i texten ovan hade Centerpartiet tillgång till en stor mängd mätdata. Det finns emellertid skäl att ifrågasätta hur data användes och bidrog till att bygga kunskap och insikt i Centerrörelsen. Det framgick tidigt att Centerpartiet hade tappat förtroende i viktiga frågor och under den gångna mandatperioden började det framkomma att partiet backade markant i vissa delar av landet. Trots denna vetskap gjordes inte tillräckligt för att exempelvis försöka bygga förtroende i rättspolitikerna eller skolfrågorna, eller för att stärka upp i delar av landet där stödet minskat.

Två förklaringar till varför partiets kunskap inte alltid kom till användning framkommer i enkäter och intervjuer. För det första informerades inte alltid rätt person om rätt mätning. För det andra kan det ha skett ett urval av resultat som såg bra ut även om risken var stor att de var en del av ett slumpmässigt mätfel med konsekvensen att en övergripande negativ trend missades.

Analysgruppen konstaterar att ovan beskrivna brister tydligt visar att Centerpartiet måste bli bättre på att använda mätningar för att genomföra konkreta projekt, stärka kunskapen i rörelsen och fatta strategiska beslut.

Politikutveckling

Utvecklingen av Centerpartiets politik ska alltid pågå – på alla nivåer med en roll för alla medlemmar som vill bidra. Kretsar och distrikt, folkvalda i kommuner och regioner, tjänstemän och förtroendevalda har alla ett ansvar att ta fram politik som förbättrar såväl hela Sverige som just deras delar av landet. Så har också skett runtom i centerrörelsen under mandatperioden, i flera fall framgångsrikt men det finns också saker som bör förbättras.

På nationell nivå har alla riksdagsledamöter, och särskilt de nationella talespersonerna, haft i uppdrag att, med stöd av tjänstemän, förbättra reformagendan inom sina ansvarsområden. Riksdagskansliet tog fram en mängd olika utspel inom riksdagsgruppens ansvarsområden och ett tiotal längre rapporter med ny politik om allt från stressrelaterad psykisk ohälsa till en reform av statsbidragen för skolan.

Även andra delar av riksorganisationen bidrog genom att vidareutveckla och samordna partiets regionala och lokala reformagendor, i samarbete med centerpartigruppen i Sveriges kommuner och regioner (SKR) och andra förtroendevalda. Centerpartiets internationella kommitté vidareutvecklade den internationella politiken, bland annat genom en rapport som flyttade fram vår reformagenda för utvecklingspolitik.

Utöver det löpande politikutvecklingsarbetet skrevs politiska program till de två partistämmor som ägde rum under mandatperioden. Stämman i Karlstad i september 2019 antog fem program med följande rubriker:

- Ansvar och resultat för klimat och miljö
- Ekonomi och arbetsmarknad
- En skola att lita på
- En trygg och tillgänglig vård med patienten i centrum
- Frihetsreformer för Sveriges landsbygder

Den decentraliserade hybridstämman i september 2021 antog tre program:

- Vård och omsorg av hög kvalitet i hela landet
- En grön ekonomi för fler företag och jobb
- En starkare liberal demokrati

Från och med februari 2022, när riksorganisationen övergick till valorganisation, utfördes merparten av det nationella politikutvecklingsarbetet av riksdagskansliet. På lokal och regional nivå tog kretsar och distrikt fram valmanifest och olika utspel.

Trots att många i centerrörelsen ansträngde sig för att förbättra partiets reformagenda och ta fram ny politik är facit över mandatperioden tydligt: Få väljare ansåg att Centerpartiet hade den bästa politiken och partiet saknade sakägarskap i väljarnas viktigaste politiska frågor.

Centerpartiet hade högt förtroende i frågan om landsbygdens villkor, som vi definierade frågan, och ett något högre förtroende än väljarstödet i miljö- och klimatfrågor och småföretagande, men i övrigt hade väljarna lågt förtroende för vår reformagenda.

Vi lyckades i alltför begränsad omfattning etablera en problembild som väljarna kände igen sig i och vi hade därmed svårt att bygga opinion för våra förslag till lösningar. Därtill finns det organisatoriska utmaningar i form av omständliga och tröga beslutsvägar som i kombination med en ängslighet inför spetsiga förslag och testballonger har hämmat nytänkande och kreativitet.

Centerpartiet har enskilda förslag som är mycket bra och en reformagenda som är bra för Sverige men vi har inte lyckats bygga en engagerande, lättbegriplig och sammanhållen berättelse om Sveriges problem och hur vi vill lösa dem. För att göra det krävs ett mer strategiskt arbete i hela partiet som gör det möjligt för centerrörelsen att tala med en stark och samlad röst.

Valplanen 2022

Partistyrelsen antog i december 2021 Centerpartiets övergripande styrdokument för det nationella valet 2022. Denna valplan beskrev såväl partiets mål som de strategier, verktyg, tidsplaner och arbetssätt som skulle hjälpa organisationen att nå dem.

Centerrörelsens organisation och mobilisering under valrörelsen beskrevs på flera olika sätt i valplanen. Som ett decentraliserat folkrörelseparti låg huvudansvaret för det regionala och kommunala kampanjarbetet på distrikt, kretsar, toppkandidater och regionalt och lokalt anställda i respektive del av landet. Riksorganisationen hade i sin tur ett ansvar att stödja dem, både med förberedelser under mandatperioden och i valkampanjen. Valplanen underströk dessutom vikten av syskonorganisationernas roll i valrörelsen och av ett gott samarbete mellan dem och partiet.

Riksorganisationens valorganisation skulle däremot vara mer hierarkisk, med en tydlig ansvarsfördelning samt med accepterade beslutsvägar och mandat som var välkända av alla. Partistyrelsen skulle fatta de övergripande strategiska besluten, verkställande utskottet skulle utgöra den politiskt operativa instans som styrde valrörelsens inriktning och valledningen på tjänstemannanivå skulle ha mandat och möjligheter att fatta beslut och snabbt förankra dem vid behov. En huvuduppgift för riksdagsledamöterna, och särskilt de nationella talespersonerna, var att föra fram Centerpartiets samlade valbudskap på alla nivåer.

Valplanen beskrev också åtta sakfrågor som Centerpartiet prioriterade inför valet, inklusive partiets problemformuleringar och målsättningar för varje politikområde. De var:

- Företagande
- Landsbygdens och hela landets villkor
- Miljö och klimat
- Jämställdhet
- Vård
- Rättspolitik och trygghet
- Utbildning
- Liberal demokrati

Planen innehöll dessutom skrivningar om kommunikation. Målet var att följa den kommunikationsplattform som togs fram under mandatperioden, som omfattade allt från grafisk profil och tonalitet till målgrupper och kommunikationskanaler.

Valrörelsen 2022

Sammanfattande analys: Dåliga förutsättningar, olyckliga beslut och en imponerande vändning

Valrörelsen utspelade sig i en kontext som inte gynnade Centerpartiet. Vi klev in i valåret 2022 med få vänner, lågt förtroende i sakpolitiken och otillräcklig synlighet. Väljarna prioriterade andra sakfrågor än våra profilfrågor och när vi ville förmedla optimism och presentera genomförbara lösningar överskuggades det av den negativa tonen och andra partiers tomma populistiska löften. Regeringsfrågan flyttade till stor del fokus från sakpolitiken, inte minst för Centerpartiet.

” Vi ville ha ett nytt ledarskap för Sverige men stod inte för förändring”.

Centerpartiet gjorde också val som i efterhand visar sig ha begränsat möjligheterna till valframgång. Vi valde att fokusera på sakfrågor som inte var bland väljarnas viktigaste, med undantag för miljö och klimat. Den nationella kampanjen, med fokus på bredd och räckvidd och konceptet ”För Sveriges bästa”, lyckades inte skapa känslor och motivera väljare att rösta på Centerpartiet. Vi spenderade än en gång mest pengar per vunnen röst på vår valkampanj, vilket bör stämma till eftertanke.

Ett problem som är avgörande att ta itu med inför framtiden är att väljarna saknade tillräckligt förtroende för Centerpartiets politik. Vår övergripande berättelse om vart vi ville ta Sverige var inte tillräckligt engagerande och övertygande. Inte heller på varje enskilt sakpolitiskt område lyckades vi konkretisera partiets omfattande reformagenda till lättbegripliga problemformuleringar och lösningar som tog itu med de viktigaste samhällsproblemen.

Arbetet med att vinna förtroende i sakpolitiken måste bedrivas målmedvetet och strategiskt under hela mandatperioden. Hela centerrörelsen bör tidigt i valrörelsen bli bekanta och bekväma med nationella budskap som den kan använda sig av för att tala med en samlad och tydlig röst.

I valrörelsen 2022 presenterade i stället Centerpartiet spretiga och inte tillräckligt konkreta budskap som inte fångade upp väljarnas oro, tillsammans med politiska förslag som förvisso var genomförbara och seriösa men som uppfattades som komplicerade och mindre slagkraftiga.

Ett lika avgörande problem för Centerpartiet rör organisationen. I intervjuer och enkäter framkommer att det fanns brister i riksorganisationens arbetssätt som gjorde det svårare att nå valframgångar. Det gäller inom såväl valorganisationen som den ordinarie organisationen. Det handlar bland annat om att organisationen var för trög och orörig, med otillräckligt samarbete mellan enheter inom riksorganisationen och mellan riksorganisationen och distrikt och kretsar. Det framkommer även att det var långa och oklara beslutsvägar och omständligt godkännande.

Samtidigt visar utvärderingen på goda relationer mellan kollegor och en lösningsorienterad och hjälpsam intern kultur, vilket skapar goda förutsättningar inför framtiden.

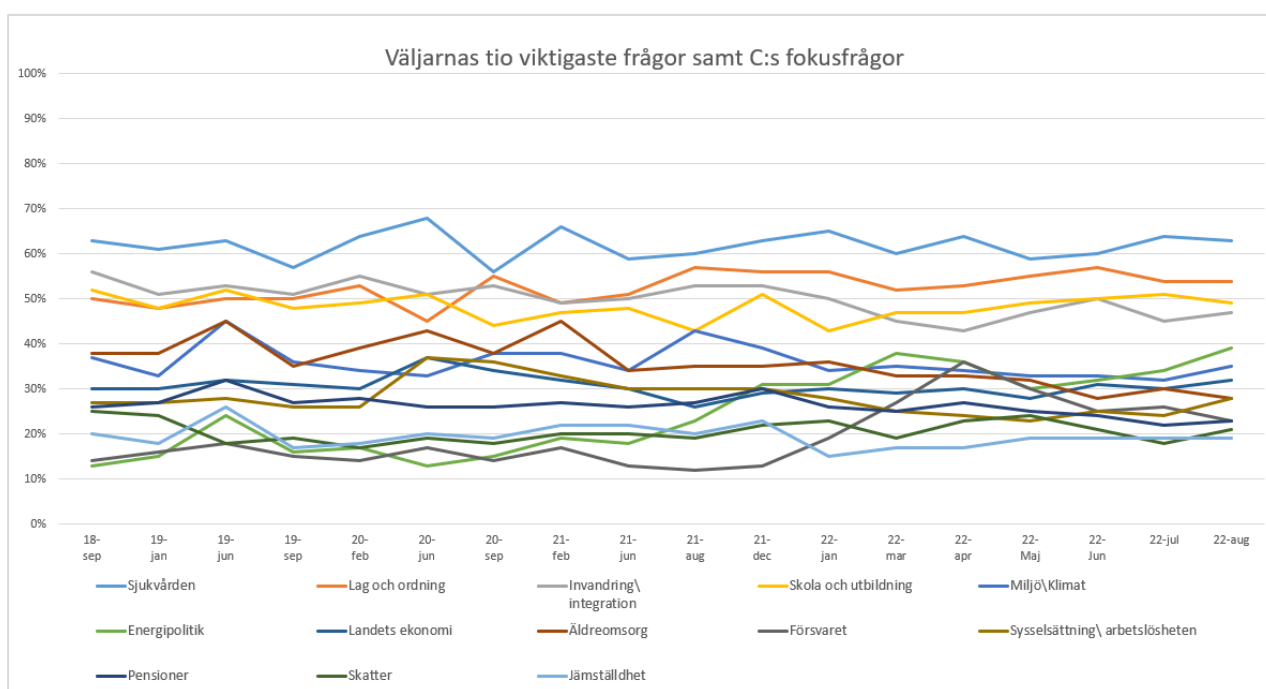
Trots en ogynnsam kontext och misstag längs vägen lyckades Centerpartiet under sommaren 2022 vända den negativa opinionsutveckling som inleddes ett år tidigare. Vändningen kom tack vare hårt arbete från medlemmar, kandidater, anställda och inte minst Annie Lööf.

Trots att valresultatet landade under valspurtens opinionsmätningar, bland annat på grund av stödröster till andra partier, visar återhämtningen på partiets styrka. Centerpartiet var ensamt och fick ingenting gratis men tack vare de värderingsdrivna budskapen, medlemmarnas engagemang och hårda arbete lyckades partiet nå ett valresultat som förvisso var långt under våra förväntningar men som kunde varit ännu sämre.

Valrörelsens politiska kontext

Den sakpolitiska kontexten överensstämde varken med de frågor där Centerpartiet var starkast eller bekräftade de vägval partiet gjorde. Med undantag för miljö och klimat var ingen av Centerpartiets prioriterade frågor bland de sex viktigaste i valrörelsen; endast 20 procent ansåg att jämställdhet var viktigt och under 5 procent ansåg att landsbygdens villkor var det (i figuren nedan beskrivs landsbygdens villkor som regionalpolitik).

Precis som under merparten av mandatperioden ansåg väljarna att sjukvården var den viktigaste frågan, följt av lag och ordning, utbildning samt invandring och integration. Därefter kom miljö och klimat och, från hösten och vintern 2021, energipolitiken. Efter att Ryssland inlett sin fullskaliga invasion av Ukraina i slutet av februari ökade försvarsfrågan i vikt fram till maj men sjönk därefter gradvis.

Data hämtad från mätningar publicerade på Novus hemsida.

Den sakpolitiska kontexten handlar inte bara om vilka frågor som väljarna uppger är viktiga i mätningar. Den handlar också om det offentliga samtalet, det vill säga vilka samhällsproblem de politiska partierna debatterar sinsemellan och vilka som diskuteras i press, TV och sociala medier. I den kontexten syntes och hördes sjukvårdsfrågan ganska lite på

nationell nivå även om den i vissa delar av landet tog stor plats. På nationell nivå fick gängkriminaliteten och det höga priset på el och drivmedel stort utrymme. Enerpriserna och rättspolitikerna, inte sällan kopplad till invandring, var också frågor som andra partier lyfte mycket i sociala medier. Socialdemokraterna och partierna till vänster försökte, och lyckades till viss del, också lyfta välfärdsfrågor med en tonvikt på vinster och brister hos fristående aktörer.

Ur det perspektivet är landsbygdsfrågan intressant eftersom den fick mer utrymme i valrörelsen än på många år men utan att det gynnade Centerpartiet särskilt mycket. Att landsbygden diskuterades flitigt under valrörelsen berodde på flera faktorer. Skenande priser och brist på vissa insatsvaror, som konstgödning och drivmedel, satte press på svenska jordbrukare. Höjda matpriser i kombination med hotet från Ryssland gjorde att Sveriges livsmedelsförsörjning fick större utrymme i den offentliga debatten.

Landsbygden diskuterades också mer än vanligt eftersom fler partier valde att lyfta frågan. Centerpartiet försökte som alltid att lyfta frågan om landsbygdens villkor på den offentliga agendan men fick denna gång sällskap av Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som båda försökte marknadsföra sig som landsbygdspartier. Även om det i båda fallen mer var fråga om en marknadsföringsinsats än genuint engagemang för landsbygden – vilket inte minst den nya regeringens prioriteringar visat i efterhand – släppte båda partier landsbygdsrapporter där många av förslagen var hämtade ur Centerpartiets program.

Trots att landsbygdsfrågor fick mer utrymme i debatten ansåg inte fler väljare att de var viktigare än andra frågor. Det resulterade inte heller i ett ökat stöd för Centerpartiet. Den händelseutvecklingen sätter fingret på ett problem för Centerpartiet: Trots partiaktivas engagemang och trots att landsbygdsfrågor fick ovanligt mycket utrymme i debatten bryr sig jämförelsevis få väljare om landsbygdsfrågor – åtminstone så som Centerpartiet definierar landsbygdens utmaningar och partiets lösningar på dem.

Som tidigare redovisade mätningar visar värderar människor som bor på landsbygden i stort sett samma frågor som resten av väljarkåren, som sjukvård och skola, och i de frågorna saknade Centerpartiet tillräckligt högt förtroende. Vi kan också konstatera att Centerpartiets ambitiösa klimat- och miljöpolitik på transportområdet, där reduktionsplikten är en viktig beståndsdel, ledde till avvägningsproblem i förhållande till insatser för att underlätta landsbygdsbornas vardag. Två centrala profilområden för partiet krockade.

Vad gäller miljö- och klimatfrågorna var förutsättningarna annorlunda men resultatet liknande. Centerpartiet gjorde många försök att lyfta dem inför och under valrörelsen men vi lyckades varken göra valet till ett miljö- och klimatval eller engagera väljarna i våra lösningar. Att vi tappat förtroende i de frågorna är allvarligt.

Om vi lyfter blicken från landsbygden, miljön och klimatet var inte heller den övergripande tonen gynnsam för Centerpartiet. Tonen i valrörelsen var på det stora hela mycket negativ. Det har delvis att göra med verkligheten: Sverige stod inför verkliga och allvarliga problem i form av bland annat gängkriminalitet, överarbetade medarbetare i välfärden, inflation och en annalkande lågkonjunktur, för att inte nämna pandemin och hotet från Ryssland. Tonen sattes inte minst av andra partier som utifrån politiska syften under hela mandatperioden beskrivit ett Sverige i förfall. Samma partier försökte förstärka den bilden med hjälp av en ny typ av negativ retorik i debatter och på sociala medier, och den bilden förstärktes också av medierapporteringen.

I en offentlig debatt där både Sverige och politiska motståndare svartmålades var det svårt för Centerpartiet att nå ut med vår optimistiska ton och vårt mer positiva budskap. Ambitionen var att belysa och bekräfta de problem som finns men att samtidigt visa handlingskraft och en tro på att de går att lösa. Vi ville inte heller köpa andra partiers dystopiska beskrivning av Sverige. Även om partiet försökte att inte underdriva samhällsproblemen finns det indikationer på att partiets positiva ton på exempelvis sociala medier uppfattades som tondöv. Att hitta rätt balans är en utmaning inför framtiden, inte minst eftersom centerpartisternas optimism är genuin och partiets väljare ser ljusare på framtiden än andra.

Den politiska kontexten utgjordes, till sist, av händelser utanför sakpolitiken. De ekonomiska utsikterna för Sverige och för enskilda hushåll försämrades under mandatperioden samtidigt som många fortfarande inte hade återhämtat sig från pandemins ekonomiska konsekvenser. Under våren 2022 skedde också de så kallade påskupploppen i flera svenska städer, kriget lyfte upp nya frågor på agendan och personer inom Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna visade sig i ett Kalla Fakta-reportage villiga, för att inte säga ivriga, att kringgå lagen om insyn i partiets finansiering. Det är några exempel på händelser som påverkade kontexten för valrörelsen men huruvida de vid en sammanvägning gynnade eller missgynnade Centerpartiet är svårt att säga.

Regeringsfrågan var däremot viktig för många väljare och den missgynnade Centerpartiet. Partiets självvalda och självständiga hållning gjorde partiet till en solitär vilket varken gav stöd från högerlutande väljare som prioriterade ett regeringskifte eller vänsterlutande väljare som ville se ett tydligare partnerskap inom Magdalena Anderssons tilltänkta regeringsunderlag. Regeringsfrågan överskuggade också till stor del Centerpartiets försök att diskutera sakpolitik fram till partiets besked i regeringsfrågan i en DN-intervju den 15 augusti.

Den ovan beskrivna bilden av den politiska kontexten stämmer väl överens med den bild som framkommer i intervjuer och dialogmöten. Aktiva inom centerrörelsen beskriver en valrörelse där partiet uppfattades som diffust och utan vare sig ägarskap i någon sakfråga eller konkreta politiska förslag som gick att omsätta till människors vardag. Valarbetarna upplevde att de inte hade svar på plånboksfrågorna som dominerade valrörelsen och hamnade utanför den sakpolitiska debatten. De svar som presenterades uppfattades som för krångliga och tidskrävande att förklara.

“ Vi betonade värderingar på bekostnad av vardag, trygghet och plånbok”.

En annan utmaning, som är genomgående i det underlag som samlats in från rörelsen, är att det var en valrörelse i motvind där Centerpartiet stod ensamma utan vänner. Dessutom återkom väljarna till frågan om vilka Centerpartiet ville samarbeta med, vilket var en fråga som flera kampanjarbetare upplevde svår att hantera.

Den politiska kontexten var, sammanfattningsvis, inte gynnsam för Centerpartiet under valrörelsen. Högerpartiernas narrativ dominerade, men Centerpartiet varken kan eller bör skylla ifrån sig. Det är varje politiskt partis uppgift att vinna väljarnas

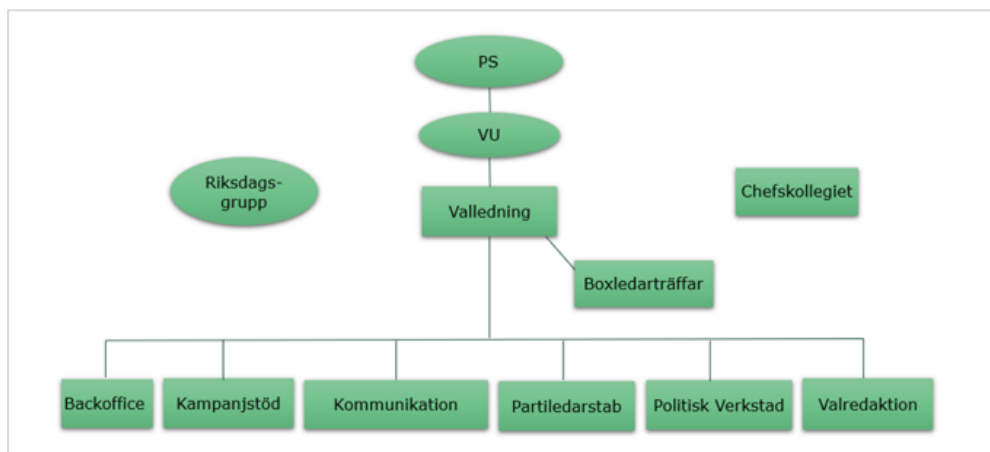
förtroende, att övertyga andra om att dess problemformuleringar är sanna och dess lösningar de bästa samt att anpassa sin valrörelse till saker som står bortom den egna kontrollen. På alla punkter finns lärdomar att dra för Centerpartiet.

Samarbete och mobilisering i organisationen

Centerpartiets valorganisation startade i februari 2022 och hade samma grundupplägg som inför valet 2018. Ambitionen var en effektiv valorganisation utifrån partistyrelsens och verkställande utskottets riktlinjer.

Valet av valorganisation baserades på erfarenheter från valrörelserna 2014 och 2018, som visade på vikten av en väl fungerande ansvarsfördelning mellan partistyrelsen, verkställande utskottet och valledningen på tjänstemannanivå, och på att valorganisationens beslutsvägar och mandat är välkända och accepterade av alla.

Valorganisationens struktur kan närmast liknas vid en funktionsstruktur. En funktionsstruktur innebär att olika avdelningar skapas utifrån specifika områden och att respektive avdelning ansvarar för sitt område. Strukturen ses som effektiv på det sätt att medarbetarna arbetar med det som de kan bäst. Samtidigt kan strukturen upplevas stel och byråkratisk, och det kan vara svårt att se och ta tillvara medarbetarnas fulla potential.

Centerpartiets valorganisation.

Alla medarbetare ingick i en så kallad "val-box". Arbetet i respektive box leddes av boxledare som hade i uppdrag att stämma av gentemot valledningen samt ansvara för att säkerställa informationsflödet mellan boxarna. Valledningen skulle främst kommunicera genom boxledarna. Valorganisationen identifierade ett antal framgångsfaktorer inför valorganisationens start:

- Tydlig struktur, ansvarsfördelning och roller.
- Fokus på det som flyttar väljare till Centerpartiet.
- Ett snabbt, fokuserat och flexibelt agerande under valåret.

Utvärdering av valorganisationen

Samtliga boxar inom valorganisationen, inklusive valledningen, utvärderade sitt arbete genom en enhetlig process under perioden september–oktober 2022. Därtill intervjuades ett urval centrala företrädare.

Jämförelser av samtliga boxars utvärderingar synliggör ett antal mönster.

Valorganisationen upplevdes av medarbetare som en stuprörsorganisation som var trög med låg grad av flexibilitet. Återkommande beskrevs organisationen som toppstyrd med långa och oklara beslutsvägar, omständligt godkännande uppifrån på detaljnivå som ledde till ineffektivitet och orsakade ängslighet, samt en känsla av bristande tillit som skapat frustration bland medarbetare. Den nödvändiga ansvarsfördelningen och beslutsmandatet som behövs för respektive organisationsdel i en funktionsstruktur saknades. Denna bild stöds också av de intervjuer som genomförts.

Genomgående mönster är att boxarnas uppdrag och mandat i teorin var tydliga men det praktiska genomförandet skiljde sig på flera sätt från teorin. Såväl uppdrag och prioriteringar som ansvar och mandat upplevdes som otydliga. Ur ett medarbetarperspektiv gjorde såväl strukturella som kulturella faktorer det svårt att samverka och kommunicera mellan boxar och medarbetare. I organisationen rådde det brist på feedback, information och tydlighet i processerna vilket förhindrade valorganisationen att bli en lärande organisation. Valorganisationen var en teoretisk produkt som i praktiken skapade otydlighet, förvirring och oklarhet i roll- och ansvarsfördelning, mandat och prioriteringar.

I utvärderingen ställer sig också flera medarbetare frågan om syftet med att skapa en ny tillfällig organisation inför valrörelsen. En omorganisation innebär nya konstellationer, minskad trygghet, nya arbetssätt och rutiner etcetera. När detta sammanfaller med en intensiv valrörelse och hög arbetsbelastning riskerar organisationen att bli rädd och ineffektiv. En annan aspekt som lyfts fram kring valorganisationen är att den inte hade någon tydlig koppling och samverkan med syskonorganisationerna.

Kvardröjande effekter av pandemin såsom en hög grad av distansarbete lyfts i intervjuerna som en förklaring till svårigheterna att samarbeta effektivt över boxgränserna, och till ett ineffektivt beslutsfattande när tempot skruvades upp.

Bilden är att många enskilda medarbetare och även chefer själva styrt när och i vilken utsträckning de arbetade på distans. Möjligheten till distansarbete saknade i stor utsträckning styrning från chefsnivån och prövades därmed inte heller mot verksamhetens behov.

Givet de negativa skrivelser kring arbetsmiljön som förekom under våren 2022 kan det ha funnits en ovilja från valledning och chefer att klargöra förväntningarna på arbetsplatsförlagt arbete. Att flera chefer valde att, i olika utsträckning, arbeta på distans kan också ha påverkat intresset för att hantera frågan. Vidare är bilden att kunskapen är låg i organisationen om de konsekvenser distansarbete medför liksom kring vad som krävs för att hantera dem.

Ett genomgående mönster i utvärderingarna var samtidigt de goda relationerna mellan arbetskollegor inom och mellan valorganisationens boxar. Engagerade och lösningsfokuserade kollegor som hjälpt varandra lyftes fram som oerhört viktigt och mycket vanligt förekommande.

I eftervalsanalysen ingår att utvärdera valorganisationen. Vår bedömning är dock att de problem som framkommit inte kan isoleras till valorganisationen utan är en del av en organisationskultur som formats under en längre tid. Problemen blev dock tydligare och blottades ytterligare när arbetsbelastning och press på chefer och medarbetare ökade i valrörelsen.

Intervjuerna med lokala och regionala företrädare visar dessutom att det var otydligt vem som gjort och ansvarat för vad i gränssnittet mellan distrikten och riksorganisationen. Det

finns också en upplevelse att riksorganisationen fungerade väldigt olika i olika delar av landet. Det fanns fler anställda på lokal och regional nivå än tidigare, och särskilt kommunikatörerna var en viktig kompetens att ha i valrörelsen.

”Riksorganisationen var inte lyhörd för vad som hände ute i landet”.

I den lokala och regionala valrörelsen beskrivs samarbetet med syskonorganisationerna som generellt bra där de använde varandras kompetenser och egenskaper. Syskonen upplever att dialogen i valrörelsen på nationell nivå började bra men att det sedan utvecklades till parallella valrörelser utan samarbete. Samarbetet med seniornätverket fungerade väl på en del ställen medan den gemensamma planeringen uteblev på andra håll.

Lokal och regional mobilisering

En av Centerpartiets styrkor är de medlemmar och aktiva som utgör vår folkrörelse runtom i landet. I valet 2022 lades en oräknelig mängd ideella timmar ner på fysiskt och digitalt kampanjarbete ute i landets kretsar.

Från dialogmöten och intervjuer framkommer att den lokala och regionala organisationen på många håll hade en bra och långsiktig valplanering som de sedan förverkligade i valrörelsen. Valrörelsen bedrevs med många engagerade valarbetare som var fokuserade på valvinst och som kampanjade med glädje. Det fanns en påtaglig känsla av att det var på allvar, vilket gjorde att många ville vara med och bidra. Flera beskriver att de lokalt tog hand om och var måna om varandra, såg till att alla fick dra ett lagom lass och avlöste varandra i arbetet. Flera personer beskrev känslan av att Centerpartiet hade värdigheten kvar och att vi stod upp för något viktigt.

Många lokalt engagerade kampanjarbetare och kandidater vittnar om en valrörelse med högt engagemang och många aktiva. Flera beskriver till och med att de denna valrörelse haft fler engagerade medlemmar än de hade 2018. De flesta kretsordföranden bedömer, vid de dialogmöten som genomförts, att de haft upp till 20 aktiva valarbetare i den egna kretsen.

Samtidigt upplevdes valrörelsen som tuff och konfliktfylld. Partiaktiva mötte å ena sidan människor som uttryckte en stor aversion och ilska gentemot Centerpartiet och å andra sidan människor som hyllade vårt mod att våga stå upp för medmänsklighet och öppenhet.

I tidigare valrörelser har centerpartister känt samhörighet och kampanjat tillsammans med andra partier men fick nu kämpa på egen hand. Vi fick dessutom ta emot hårda påhopp från främst högersidan men även till viss del från vänster.

”Kritiken mot Annie och partiet tog hårt på oss. Vi blev defensiva och distrikt och kretsar behövde dra partiet”.

Det är tydligt att centeraktiva hade olika bilder av valrörelsen. För vissa dominerade den hårda tonen och de antipatier de möttes av medan andra haft en positiv känsla, känt stort engagemang och peppande stöd. Båda dessa bilder är sanna. Centerpartiet engagerade och skapade känslor.

I flera distrikt fanns ett nära samarbete mellan den kommunala och regionala politiken vilket gjorde det lättare att prata om helheten och lyfta regionfrågorna som annars lätt glöms bort. Samverkan över kretsgränserna var mer förekommande och fungerade bättre än vid tidigare val.

Den digitala utvecklingen och mognaden, som pandemin radikalt påskyndade, skapade helt nya förutsättningar för samordning och informationsspridning. Många interna, digitala möten mellan valarbetare genomfördes och fungerade bra. Det lade i sig grunden för en gemensam och sammanhållen valrörelse.

Valkampanjen bedrevs tillsammans med engagerade kandidater runtom i hela landet. Kandidaterna fanns med i den fysiska kampanjen men tog också stora steg in i den digitala världen där de bland annat producerade egna filmer och skrev inlägg på sociala medier med valbudskap.

Eftervalsenkäten visar att pendlarkampanjer och dörrknackning var en del av valrörelsen i mer än hälften av kretsarna. Bilden är att dörrknackning förekom i större utsträckning och utgjorde en större del av kampanjen än 2018. Vid jämförelse av enkätsvaren 2018 respektive 2022 framgår det dock att dörrknackning inte förekommit mer denna valrörelse. En förklaring till den diskrepansen kan vara att lika många kretsar knackade dörr som 2018 men att samma kretsar gjorde det i ännu större omfattning 2022.

En del påbörjade sin dörrknackningskampanj redan under våren, vilket upplevdes väldigt positivt. Dörrknackning beskrevs återkommande som en bra metod och av en del till och med som en succé. Flera prövade dessutom att finnas på nya mötesplatser för att samtala med väljare, – lunchrestauranger, butiker och förskolor. Det finns en genomgående bild av att en samtalsdriven kampanj fungerar bättre gentemot målgrupperna sökare och utmanare än värdefasta.

“Valrörelsen kändes bra men vi var kanske i vår egen filterbubbla”.

Enkäten visar också att den digitala kampanjdelen var minst lika stor som den fysiska. Den bilden bekräftas också av många kretsordföranden, som vid de digitala dialogmötena, beskrev att kampanjen i lika stor utsträckning var fysisk och digital. Utöver egenproducerade inlägg på sociala medier lade den lokala och regionala organisationen lika mycket pengar på annonsering som den nationella nivån gjorde. Organisationen har på alla nivåer utvecklats mycket vad gäller sociala medier, och flera beskriver att det fanns bra underlag och stödmaterial för att kunna kampanja digitalt. Flera lyfter facebookgruppen “Samtalskampanj” som en intern mötesplats som gav mycket energi och inspiration.

En återkommande beskrivning av valrörelsen var “Vi har haft roligt!” och det ger utomordentligt goda förutsättningar för framgångsrikt arbete den kommande mandatperioden och inför nästa valrörelse.

Den nationella kampanjen: sakfrågor

Centerpartiets nationella valkampanj bedrevs med tre huvudfrågor: miljö och klimat, landsbygd och jämställdhet.

Tre månader efter att partistyrelsen beslutade om valplanen begränsades alltså antalet fokusområden från åtta till sex, med lägre prioritet för utbildning och rättspolitik. Därefter beslutades att den nationella kampanjen i allmänhet och partiledarens arbete i synnerhet skulle fokuseras ytterligare och då på de tre ovan nämnda frågorna – och valorganisationens arbete anpassades därefter.

Valorganisationen anpassade sig också till händelser i Sverige och omvärlden. Efter Rysslands invasion av Ukraina tog partiet fram ny politik, reklamkampanjer och underlag till kandidater med fokus på bland annat totalförsvaret, livsmedelsproduktionen och stöd till Ukraina. Detsamma gjordes avseende hotet mot Europas energiförsörjning och Sveriges ekonomi. Mot slutet av valrörelsen fick hushållens ekonomi ökat utrymme, genom bland annat ett eget avsnitt i valmanifestet och i spurtkampanjer.

Avsmalningen av antalet fokusfrågor påverkade valrörelsen och Analysgruppen kan efter de intervjuer som genomförts konstatera att stor enighet rådde om att miljö och klimat respektive landsbygd var givna fokusområden medan det rådde delade meningar kring huruvida Centerpartiet skulle ha tre eller fyra fokusområden. Det fanns bred uppslutning om att ett sakområde borde kunna bära en värderingskonflikt högerut, i synnerhet visavi Sverigedemokraterna.

Att det blev just jämställdhet förefaller ha varit mer beroende av erfarenheter från 2018 års val och personligt engagemang än grundat i mer robusta överväganden. I de intervjuer som genomfördes med lokala och regionala företrädare framkommer det att flera saknade "företagen som jobbskapare" som en av partiets prioriterade frågor i valrörelsen. Samtidigt kan konstateras att näringspolitik och företagande inte prioriterades som viktigt av väljarna i detta val.

Den sakpolitiska säcken knöts ihop i valmanifestet, som antogs av förtroenderådet vid Centerpartiets valupptakt den 5 augusti. I enlighet med partiledningens önskemål innehöll det en omfattande beskrivning av Centerpartiets befintliga politik, med avsnitt om miljö och klimat, landsbygd, jämställdhet, vård, jobb och företagande, ekonomi inklusive hushållens ekonomi, liberal demokrati och något mer kortfattat om utbildning och rättspolitik.

Den nationella kampanjen: budskap och kampanjer

Centerpartiets valkoncept lanserades den 3 mars 2022 och utgick från budskapet "För Sveriges bästa" – ett budskap som centerkampanjerna kunde anpassa till en region, kommun eller ort, till exempel "För Skånes bästa", eller en specifik sakfråga, till exempel "För landsbygdens bästa". Med valkonceptet som utgångspunkt genomfördes nationella kampanjer varje månad med start i mars.

Marskampanjen fokuserade på "frihet, demokrati, rättsstat, självbestämmande samt att stötta Ukraina", med digital kommunikation som bland annat beskrev Sveriges livsmedelsproduktion som en del av totalförsvaret.

Förvalskampanjen i slutet av april och början av maj genomfördes genom digitala och tryckta annonser i dagspressen och genom annonser utomhus. Kampanjen avbildade

Annie Lööf och fokuserade på fem huvudbudskap: för frihetens bästa, för jämställdhetens bästa, för klimatets bästa, för landsbygdens bästa och den mer övergripande för Sveriges bästa.

Temat för junikampanjen var miljö och klimat. Riksorganisationen producerade innehåll för flygblad och sociala medier om bland annat förbättrad havsmiljö, fler laddstolpar, mer grön elproduktion och renare dricksvatten – tillsammans med annonsering med de mer generella budskapen om miljöns bästa och klimatets bästa.

Valaffischerna presenterades den 30 juni och affischeringsstarten var den 12 augusti. Affischerna – som även användes i sociala medier och i digital och tryckt annonsering – hade sex budskap utöver parollen För Sveriges bästa:

- Klimatet kräver vår handlingskraft
- Hela landet behövs
- Män som slår ska aldrig komma undan
- Fler sjuksköterskor – kortare vårdköer
- Företagande och jobb bygger Sverige
- Medmänsklighet – inte rasism

Den 9 augusti genomfördes en nationell kampanj som beskrev Centerpartiets politik för att öka hushållens ekonomiska trygghet, med sänkta skatter på arbete och sparande och lättnader i amorteringskravet.

Utöver nationella kampanjer och annonsering utomhus, i tryck och digitalt under hela valrörelsen satsade Centerpartiet dessutom på TV-annonsering i TV4 i tre veckor med start den 22 augusti.

Spurtaffischerna, som sattes upp sista veckan innan valet, hade två budskap: "Rösta för klimatets bästa" och "Liberal politik utan främlingsfientlighet". Dessa blev även en del av den digitala kampanjen.

Överlag valde vi att ha en ton i kommunikationen som försökte förmedla ansvarstagande och samling framför konflikt och spets.

Väljarna tog inte emot Centerpartiets kommunikationskampanj särskilt väl. På frågan vad de tyckte om kampanjen svarade 27 procent av den totala väljarkåren i Novus eftervalsanalys att de tyckte den var ganska eller mycket dålig och bara 18 procent att den var ganska eller mycket bra. Det ska dock tilläggas att frågan gällde Centerpartiets valkampanj som helhet, inte bara konceptet För Sveriges bästa, och att det sannolikt fanns en koppling till att fler väljare ogillade partiet som helhet jämfört med 2018.

Minst lika allvarligt var att de flesta väljare antingen inte såg kampanjen eller hade några åsikter om den. Det visar på ett misslyckande med att nå ut med Centerpartiets budskap och att engagera och skapa känslor hos väljarna.

Eftervalsenkäten visar att kampanjbudskapet "För Sveriges bästa" sågs som användbart i de lokala och regionala kampanjerna av en klar majoritet (64 procent) av de tillfrågade. Det är också en bild som i stort delas av de regionala och lokala företrädare som intervjuats.

Att budskapet upplevdes som användbart och kunde omsättas till lokala och regionala budskap är dock inte detsamma som att budskapet engagerade och skapade energi i kampanjen. Några beskrev "För Sveriges bästa" som ett starkt budskap men att rörelsen inte orkade bära det.

Kampanjbudskapet kan sägas ha lagt en grund för att Centerpartiet skulle kunna genomföra en sammanhållen valrörelse men däremot var de tillfrågade väsentligt mer negativa till det nationella valmaterial som togs fram av riksorganisationen.

I intervjuerna med ledande företrädare beskrivs ett samstämmigt missnöje över kampanjbudskapet "För Sveriges bästa". Det kritiserades för att vara storvullet, självgott, slätstruket, inte signalera förändring och inte kunna skapa det engagemang som exempelvis budskapet "Framåt" genererade i valrörelsen 2018. Bilden som ges är att verkställande utskottet och valledningen visade litet engagemang för kampanjbudskapet när beslutet skulle fattas men att det var det bästa som fanns att ta ställning till. Mot den bakgrunden framstår det som förvånande att valledningen och verkställande utskottet inte beslöt att avbryta processen. Det svar som ges på den frågan är att processen redan var så långt gången att det inte fanns tid för ett omtag.

I intervjuer och dialogmöten med lokala och regionala företrädare finns därutöver en samstämmig bild om att informationen kring nationella utspel kom för sent, vilket gjorde att de inte hann göras om till lokala och regionala budskap för att sprida och förstärka kampanjen över landet.

Den nationella kampanjen: annonsering, press och sociala medier

Centerpartiet spenderade än en gång mer pengar per vunnen röst än något annat riksdagsparti. Det bör stimulera en diskussion om hur Centerpartiet kan använda sina tillgångar mer effektivt.

Det är svårt att uppskatta de andra partiernas valbudgetar men Centerpartiet låg omkring eller strax under de siffror som Socialdemokraterna och Moderaterna uppgivit i media, men Centerpartiet vann som bekant långt färre röster.

Annonsering och andra köpta medier

Centerpartiets strategi för köpta medier prioriterade räckvidd och synlighet, eller med andra ord bredd framför spets. Målet var att nå så många väljare som möjligt vid så många tillfällen som möjligt och att påminna dem om att Centerpartiet fanns som ett liberalt mittenalternativ.

Analysgruppen konstaterar att Centerpartiet även detta val haft dyrast röster och att en betydande del av partiets kommunikationsinsatser läggs på bred annonsering i valrörelsen. Det är svårt att avgöra värdet av dessa insatser då partiets problem inte var att varumärket Centerpartiet är okänt och inte heller partiledaren. Mot den bakgrunden finns fortsatt skäl att följa upp rekommendationen från eftervalsanalysen 2018 om att fördjupa kunskapen om vad som är röstdrivande politisk kommunikation och vilken roll köpt media spelar.

Press

Centerpartiets position i traditionella medier var svag under det första halvåret 2022 men organisationen och i synnerhet Annie Lööf spurtade starkt de sista månaderna.

Vi lyckades inte riktigt nå igenom bruset, skapa engagemang kring våra viktigaste valfrågor eller skapa konflikter som vi kunde vinna. Konflikter med Sverigedemokraterna fick ofta större utrymme i media och spridning på sociala medier än när vi var oense med andra i sakpolitiken, vilket bidrog till bilden att vi fokuserade mycket, och enligt vissa för mycket, på Sverigedemokraterna.

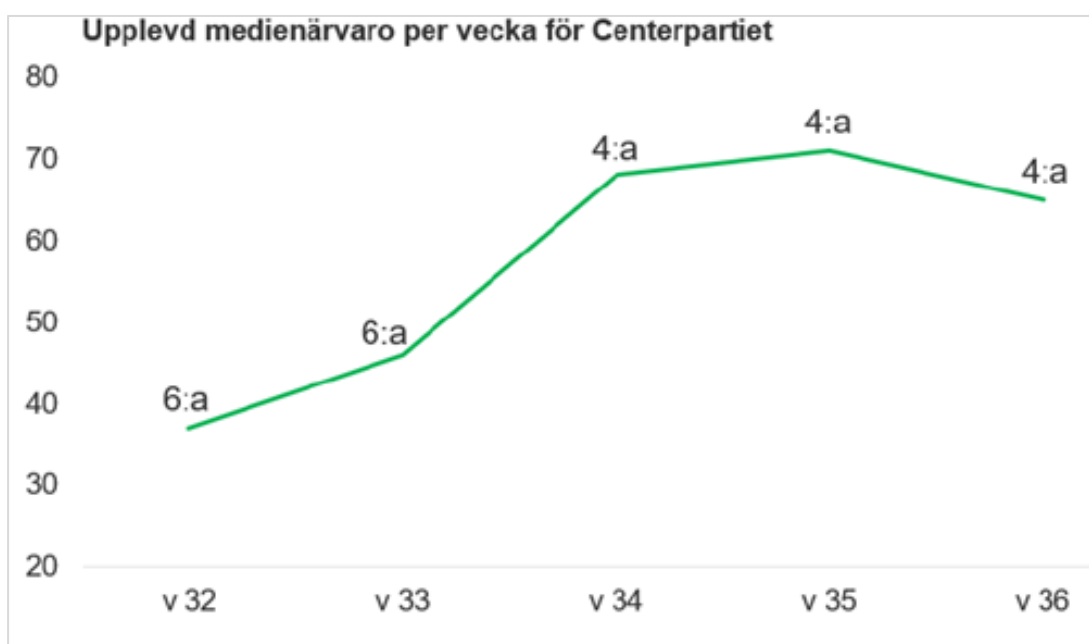

Centerpartiet och våra företrädare, inklusive Annie Lööf, syntes inledningsvis mindre än våra konkurrenter, och en hel del av rapporteringen om oss var negativ, bland annat kopplat till Aftonbladets artiklar om arbetsmiljöproblem, kritik från andra partier om regeringsfrågan och analyser av Centerpartiets dåliga opinionssiffror. Trots ihärdiga försök att presentera reformförslag lyckades vi inte nå ut och engagera väljarna.

Centerpartiet syntes och hördes mindre under årets första fyra månader än snittet av riksdagspartierna, och mindre än partiets ställning som fjärde största parti kanske motiverar.

Faktum är att väljarna såg ännu mindre av Centerpartiet än så. När undersökningsföretaget Kantar frågade allmänheten om de hört eller sett riksdagspartierna i media den senaste tiden hamnade Centerpartiet närmare botten det första halvåret 2022.

De väljare som såg, läste eller hörde något om Centerpartiet i media uppfattade dessutom rapporteringen som ganska negativ. Den så kallade medietonen - det vill säga hur allmänheten uppfattade rapporteringen om Centerpartiet - var över lag negativ från januari till och med juli 2022. Vändningen kom under sommaren. När valrörelsen drog i gång på allvar från och med augusti syntes Centerpartiet desto mer, inte minst tack vare partiledarens insatser.

Källa: Kantar.

Under samma tid uppfattade allmänheten också att rapporteringen om Centerpartiet blev mer positiv jämfört med de andra partierna, även om den fortfarande var sammanlagt negativ de sista fyra veckorna. Under slutspurten fick Centerpartiet något fler möjligheter att prata om sakfrågor, särskilt miljö, energi och ekonomi, men det så kallade politiska spelet dominerade fortfarande bevakningen.

Sociala medier

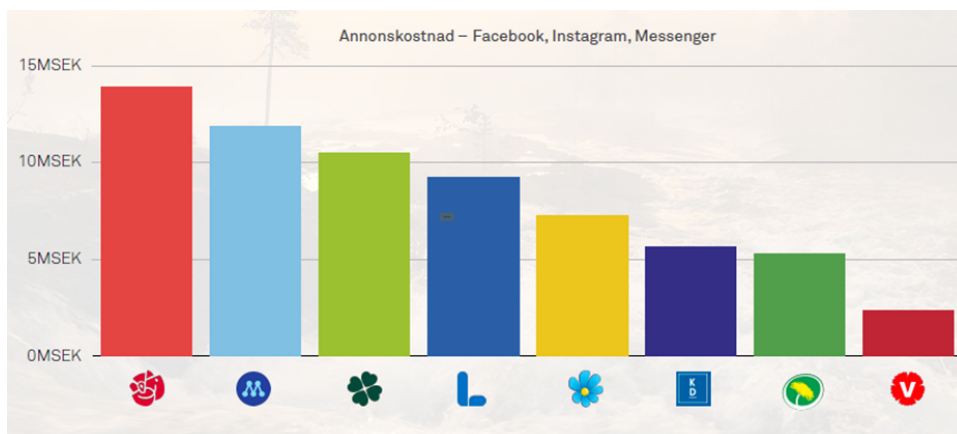
Efter en höst med jämförelsevis svagt intresse för Centerpartiet och de reformer som återstod från januariavtalet efter sommaren 2021, gick vi in i valåret med ett minskande antal

följare på sociala medier. Den trenden fortsatte under första halvåret 2022, och vi underpresterade både vad gäller räckvidd och engagemang

Vi kommunicerade på sociala medier om våra profilfrågor – miljö och klimat, jämställdhet och landsbygd – men lyckades inte fånga människors uppmärksamhet och skapa engagemang. Särskilt landsbygdsfrågorna fick ett ljummet bemötande utanför redan övertygade centerkretsar. Vid sidan av poster om fokusfrågorna gjordes försök att nå ut i andra dagsaktuella frågor, som kriget i Ukraina och plånboksfrågor, men även i de fallen med begränsad framgång.

Utöver så kallade organiska poster riktade till följare och deras nätverk annonserade Centerpartiet på främst Facebook och Instagram. Riksorganisationen köpte annonser i sociala medier för 5,9 miljoner kronor från januari fram till valdagen, vilket är näst mest efter Socialdemokraterna. Därutöver köpte Centerpartiet lokalt och regionalt annonser för över 4 miljoner kronor – fjärde mest efter Moderaterna, Liberalerna och Socialdemokraterna. Centerpartiet var efter Socialdemokraterna och Moderaterna det parti som lade mest resurser på annonsering i sociala medier.

Källa: Whispr Group.

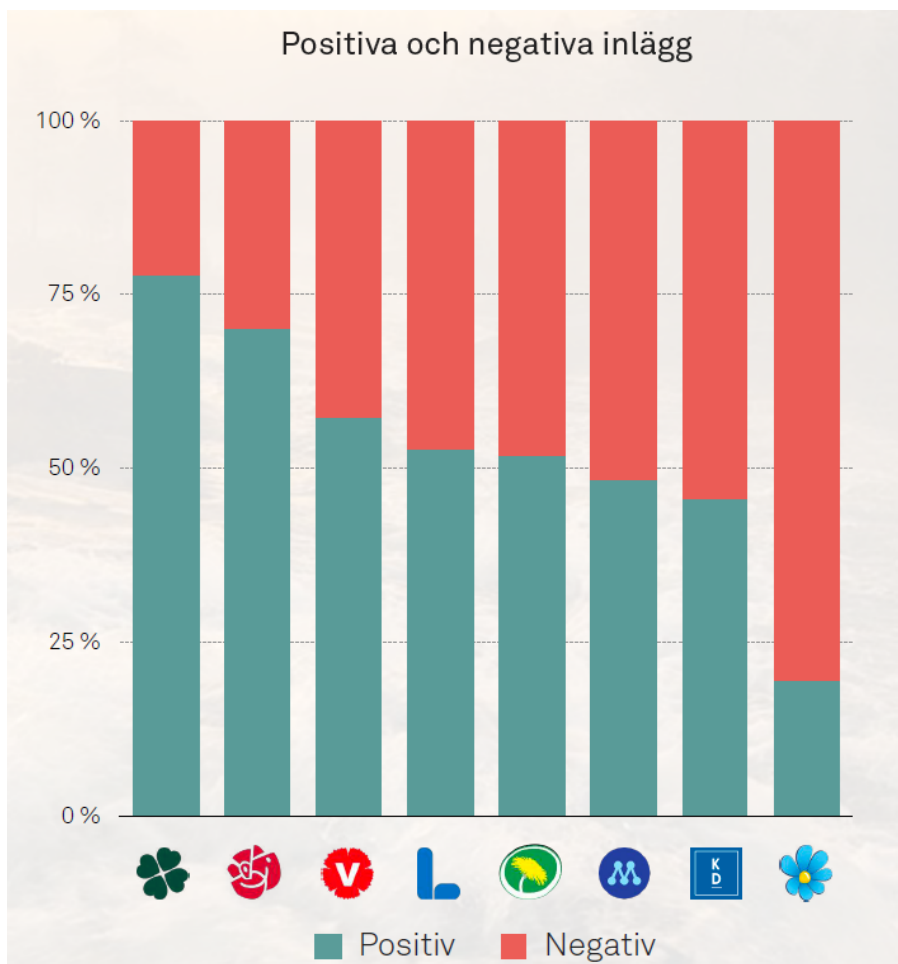
Centerpartiet gjorde förhållandevis få poster på sociala medier om Sverigedemokraterna men de fick större spridning än poster med mer sakpolitiskt innehåll. Det är möjligt att det förstärkte bilden hos vissa att Centerpartiet pratade mer om Sverigedemokraterna än om sin reformagenda. Ett återkommande problem i såväl annonsering som organiska poster var att personer som sade sig stödja Sverigedemokraterna hånade, kritiserade och i flera fall hotade Centerpartiet och dess företrädare.

“Vi var konstruktiva på Instagram, men i brutalt underläge på Facebook”.

Centerpartiets positiva ton

Centerpartiet försökte att förmedla en optimistisk ton, och lyckades till stor del med det. Våra inlägg i sociala medier var de mest positiva av alla riksdagspartier (se nedan), och enligt en textanalys genomförd av forskningsenheten Språkbanken Text vid Göteborgs Universitet var partiets valmanifest det mest positiva av alla riksdagspartierna, med störst andel positivt laddade ord och lägst andel negativt laddade ord.

Källa: Whispr Group.

Av intervjuerna framkommer dock att det från partiorganisationen kom signaler om att Centerpartiets kommunikation allt för mycket handlade om vad vi var emot, det vill säga Sverigedemokraterna, snarare än vad vi var för. Det genererade ingen diskussion i valledningen. Det framgår däremot att det fanns skilda meningar om huruvida kritiken av Sverigedemokraterna handlade för mycket om deras främlingsfientlighet och rasism och för lite om konsekvenserna av deras sakpolitik.

Annie Lööfs stora betydelse

Med lärdomar från andra länder och i enlighet med rekommendationen från eftervalsanalysen efter framgångsvalet 2018 fortsatte Centerpartiet med en partiledardriven

valrörelse. Det innebar att Annie Lööf var partiets viktigaste och synligaste budbärare i debatter och i kommunikation med media och väljare. Det gjorde också att hon på olika sätt bar mycket av kommunikationen i tryckt media, digitala annonser, foldrar och liknande.

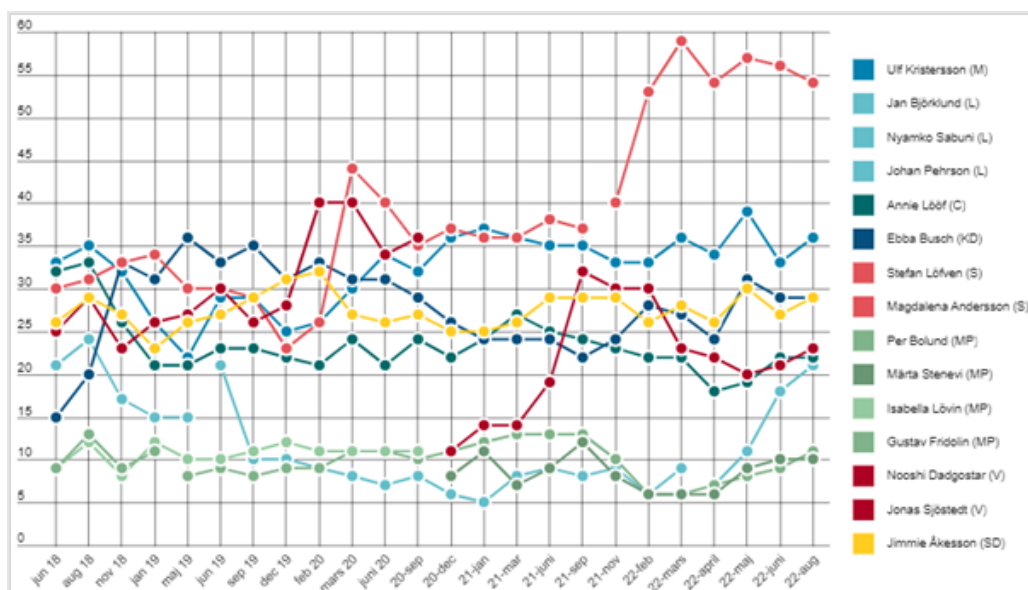
Precis som i tidigare valrörelser var partiledaren en tillgång. Mätningar visade att hon var populär hos potentiella väljare och att hon var Centerpartiets överlägset mest kända företrädare. När Annie syntes i offentligheten syntes och lyftes partiet.

Partiledaren kommunicerade med väljarna på flera olika sätt. Hon deltog i debatter och gjorde intervjuer, inte minst under vad som internt kallades för "super week" i mitten av augusti när flera viktiga debatter och intervjuer ägde rum samma vecka. Hon reste också runt i landet och besökte den sista månaden innan valet bland annat Umeå, Skövde, Falköping, Vårgårda, Borås, Jönköping, Stockholm, Kalmar, Växjö, Värnamo, Vetlanda, Linköping, Norrköping, Halmstad, Varberg, Göteborg, Karlstad, Uppsala, Östersund, Falun, Gävle, Örebro, Västerås, Värmdö, Nacka, Helsingborg, Malmö, Solna, Lidingö och Eskilstuna.

Annie Lööf var alltså en stark tillgång för partiet i valrörelsen men det är ändå värt att lyfta att hennes förtroendesiffror förändrades under mandatperioden och att detta skedde i symbios med att partiet blev mindre populärt hos delar av väljarkåren.

Novus partiledarundersökning visar att förtroendet för Annie Lööf sjönk kraftigt under regeringsbildningen efter valet i september 2018 – i likhet med siffrorna för Ulf Kristersson, Jimmie Åkesson och andra – för att sedan hålla sig stabila i partiledarkårens mitt under mandatperioden.

Stödet ökade under första halvan av 2021, och minskade efter att januariavtalet föll, för att slutligen stiga under valrörelsens slutskede.

Källa: Novus, väljarnas förtroende för partiledarna.

Inställningen till Annie Lööf blev alltså, precis som inställningen till partiet, mer kliven under mandatperioden, med mer negativa omdömen från högerväljare och till viss del mer positiva vänsterväljare. Bland centerpartister och personer som övervägde att rösta på Centerpartiet var stödet fortsatt starkt.

Av intervjuerna framgår att det denna valrörelse varit svårare att få till stånd lokala besök och arrangemang med många åhörare. En central kampanjgeneral med ansvar för partiledarens resor och arrangemang har efterlysts. Bristerna kan delvis förklaras av att det var första gången på många år som Centerpartiet gick till val ensamt, liksom att den långa frånvaron av fysiska evenemang under pandemin satt ned förmågan. Många med lång erfarenhet av valrörelse hade trappat ned samtidigt som ett stort antal nya centeraktiva tillkommit.

Mordet i Almedalen på psykiatrisamordnaren Ing-Marie Wieselgren den 6 juli chockade Sverige, och när det visade sig att Annie Lööf också varit måltavla för mördaren satte det ljus på det faktum att kvinnor på ledande poster utsätts för hot och hat i en ofattbar omfattning. Medialt blev detta en stor fråga, både i anknytning till mordet och senare när åklagaren berättade att Annie Lööf också varit en måltavla. Att attentatet och attentatsplanerna påverkade Annie Lööf under valrörelsens slutskede har hon vittnat om i media. Att hon trots detta kunde genomföra en så stark valrörelse är djupt imponerande.

Utspel: Många och nyttiga men utan att de fäste i debatten

På nationell nivå presenterade Centerpartiet många sakpolitiska utspel under valrörelsen, ofta med partiledaren som budbärare och ibland med andra nationella talespersoner, emellanåt på egen hand och tidvis tillsammans med lokala och regionala företrädare. Därutöver presenterade de lokala och regionala kampanjerna mångdubbelt fler valmanifest, utspel i lokalpress och andra typer av reformförslag riktade till sina respektive delar av landet.

De nationella utspelen bestod av allt från mindre reformer som löste enskilda samhällsproblem till mer omfattande reformagendor. De berörde främst partiets utpekade fokusområden – miljö och klimat, landsbygd och jämställdhet – men även andra frågor som blev viktiga under valrörelsens gång, som exempelvis inflationen, livsmedelsförsörjningen, stödet till Ukraina och pensionsfrågan.

Två av de största utspelen handlade om energipolitik. Det första som presenterades i samband med valupptakten i Stockholm i april, bestod av en plan för fördubblad svensk energiproduktion till 2030. Det andra presenterades på Centerpartiets dag under Almedalsveckan i juli och beskrev en plan för kraftigt ökad energiproduktion redan till 2026.

Ett annat större evenemang var Centerpartiets valkonvent i början av augusti. I anknytning till det presenterade vi en rapport med sju vallöften för en friare, tryggare och mer tillgänglig landsbygd. Rapporten bestod av både befintliga centerförslag som skulle genomföras under den kommande mandatperioden och nya förslag om bland annat ökad polisnärvaro på landsbygden. Det fanns även planer på att presentera förslag om en större inkomstskattesänkning men detta gjordes inte.

Andra större utspel handlade bland annat om:

- Förslag för sänkta drivmedelspriser med bibehållen reduktionsplikt (21 mars).

- Ett stödpaket till Sveriges bönder (25 april).
- En plan för mer jämlikhet och ordning och reda i skolpolitiken (17 juni).
- En reformagenda för grönare städer (27 juni).
- En rapport om att minska utsläpp i andra länder (6 juli).
- En sammanställning av våra 200 viktigaste förslag för att rädda klimatet (26 augusti).
- Förslag för en mer jämställd vardag, inklusive en bonus för jämställd föräldraledighet (29 augusti).
- Tre reformer för att minska hushållens energikostnader (5 september).
- En stor sänkning av arbetsgivaravgiften (6 september).
- Reformerna för att ge fler barn tillgång till avgiftsfri förskola (7 september).

De större förslagen kompletterades med en lång rad mindre utspel med fokus på konkreta problem i människors vardag. De handlade bland annat om att sänka amorteringskravet, slopa fribeloppet för studenter, förbättra mobiltäckningen på tåg samt ett dussintal nya reformer för att rädda Sveriges hav. Även om utspelen rapporterades i media ledde de inte till fortsatt debatt.

“Vi hade bra förslag men inga som flyttade väljare”.

Regeringsfrågan

Regeringsfrågan var en stor faktor i valrörelsen och påverkade inget annat parti så mycket som Centerpartiet. Den var en ständigt återkommande fråga för partiets kandidater, och inte minst för partiledaren, i intervjuer, presskonferenser och debatter. Hennes och andras svar var inledningsvis detsamma som de gett under resten av mandatperioden och som beskrevs i Framtidsagenda 2030: Centerpartiet gick till val som ett självständigt parti som sökte samarbete i mitten av svensk politik, över de traditionella blockgränserna. Vi uteslöt samarbete med Sverigedemokraterna och ville inte ge Vänsterpartiet inflytande.

För att stärka möjligheterna för en sådan regering presenterade Centerpartiet under Almedalsveckan ett ”mittenmanifest” – ett förslag till en reformagenda som tog sikte på Sveriges största utmaningar och som, hoppades vi, hade stöd av partierna strax till höger och strax till vänster om Centerpartiet. Manifestet fick emellertid liten uppmärksamhet i media och än mindre respons från övriga partier.

Spelplanen förändrades till viss del den 15 augusti i och med att Dagens Nyheter intervjuade partiledaren om regeringsfrågan: ”Med mindre än fyra veckor kvar till valet sätter C-ledaren Annie Lööf ner foten i regeringsfrågan. Hon säger i en DN-intervju att C-föredrar Magdalena Andersson som statsministerkandidat framför M-ledaren Ulf Kristersson. – Magdalena Andersson och Socialdemokraterna har en mycket mer öppen hållning till samarbete. Hon kan tänka sig att samarbeta med alla utom SD. Det är precis den öppenhet och ledarskap som man behöver ha som statsminister, säger Annie Lööf.”

Även om Annie Lööf använt liknande formuleringar tidigare blev intervjun i praktiken ett tydliggörande: Eftersom de forna allianspartierna saknade egen majoritet, eftersom övriga borgerliga partier ville bilda en regering med stöd av Sverigedemokraterna och eftersom Ulf Kristersson tydligt stängt dörren för samarbete med Centerpartiet var Annie Lööf villig att

sitta i en regering ledd av Socialdemokraterna under förutsättning att politiken lutade mot mitten.

De röda linjerna var få men tydliga: Centerpartiet skulle inte släppa fram en regering som gav Sverigedemokraterna inflytande över Sverige, inte släppa fram en regering där Vänsterpartiet ingick och inte medverka till en budget som höjde skatterna på jobb, boende och sparande.

DN-intervjun blev också en bekräftelse av den verklighetsbild som journalister, mätinstitut, politiska motståndare och sannolikt även många väljare redan hade, nämligen att Centerpartiet huvudsakligen tillhörde Magdalena Anderssons regeringsalternativ.

”Vi borde ha valt lag tidigare och samtidigt drivit tydlig mittenpolitik men eftersom vi höll öppet för länge i regeringsfrågan och presenterade vänsterlutande förslag drev vi väljare till Socialdemokraterna”.

Av intervjuerna som Analysgruppen genomfört framgår att såväl budskapet som tajmingen för beskedet varit föremål för överväganden. Flera uttrycker att beskedet borde ha getts redan i Almedalen.

Det framgår också av intervjuerna att behovet av förhandsinformation och interninformation missbedömdes, trots att det fanns tillfällen och processer där en sådan förankring hade varit möjlig. Att ge besked i regeringsfrågan bedömdes enligt intervjuerna som viktigt i sak men sågs också som nödvändigt för att partiet skulle kunna få möjlighet att prata sakfrågor.

Beskedet i regeringsfrågan sågs, slutligen, som viktigt för att stoppa den pågående blödningsen till Socialdemokraterna, vilket det i efterhand finns ett visst stöd i statistiken för att det också gjorde. I intervjuer beskrev emellertid några företrädare i delar av landet att det upplevdes svårare att kampanja och möta väljare efter att partiledaren uttalat sitt stöd för Magdalena Andersson som statsminister.

Givet vårt svaga sakfrågeägarskap, bristen på krav på liberala reformer som vi menade behövde genomföras av en socialdemokratiskt ledd regering, samt att det övergripande kampanjbudskapet inte gav någon sakpolitisk vägledning, framstod det som mindre tydligt att Centerpartiets stöd i regeringsfrågan var villkorat av den sakpolitik som en sådan regering skulle driva. En lärdom av detta är hur viktigt det är att regeringsfrågan kopplas till reformagendan.

Analysgruppen kan slutligen konstatera att högeroppositionen med viss framgång lyckades så tivel hos väljarna om hur Magdalena Anderssons regeringsunderlag såg ut och vilken politik en socialdemokratiskt ledd regering skulle kunna driva efter valet. Centerpartiet lyckades inte heller försvara sina vägval.

Varför tappade vi mot slutet?

Efter att ha legat omkring eller till och med under 6 procent i flera mätningar från och med maj 2022 ökade stödet för Centerpartiet från och med augusti, för att sedan åter minska något dagarna innan valet till siffror som närmade sig valresultatet på 6,7 procent.

Uppgången med start i augusti berodde sannolikt på tre faktorer: för det första att medlemmar och kandidater kampanjade hårt och framgångsrikt runtom i landet, för det andra att Annie Lööf tydligare signalerade att Magdalena Andersson var partiets statsministerkandidat och för det tredje att partiet i allmänhet och partiledaren i synnerhet fick ökade synlighet under den mediefullspäckade veckan i mitten av augusti.

Från och med partiledarens mest intervju- och debattintensiva vecka, som internt kom att kallas "super week", låg Centerpartiets opinionsstöd någonstans mellan 7 och 8 procentenheter i de flesta mätningar. Dagarna före valet gick två mätningar (Novus och Sifo) neråt och hamnade ganska nära Centerpartiets valresultat, samtidigt som en (Ipsos) i stället rörde sig uppåt.

En möjlig förklaring till nedgången de sista dagarna är att fler väljare än de 6,7 procent som röstade på Centerpartiet, sympatiserade med partiet ideologiskt och ville rösta på Centerpartiet, men att de valde att taktikrösta på Miljöpartiet och Liberalerna. En annan förklaring kan vara att de till slut valde att rösta på Socialdemokraterna, antingen på grund av en sakfråga eller för att partiet företrädde av en statsministerkandidat.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

Ett valresultat långt under våra ambitioner

Sammanfattningsvis var valresultatet en besvikelse. Vi nådde inte något av de mål vi satte upp för valet. Vi vann inte inflytande över regeringspolitiken och är efter valet med och styr i färre kommuner och regioner.

Att 6,7 procent av väljarna i riksdagsvalet röstade på Centerpartiet var förvisso ett medelbra resultat sett över de senaste trettio åren men vi hade mycket högre ambitioner än så. Valresultatet överensstämde också dåligt med den känsla många av Centerpartiets valarbetare hade i valrörelsens slutskede och det positiva bemötande de upplevde från många väljare.

Det hade dock kunnat gå ännu sämre. Centerpartiet inledde valrörelsen med låga opinions-siffror som, så sent som i början av augusti, knappt översteg fem procent. Vi gjorde därefter en utomordentligt stark valspurt fram till sista valveckan då uppgången bröts.

Starka mediala insatser av Annie Lööf i utfrågningar och debatter, tillsammans med ett engagerat lokalt kampanjande i hela landet, gjorde spurten möjlig. Vår partiledares synlighet ökade markant från mitten av augusti och framåt. Vi lyckades presentera ett värderingsdrivet alternativ för de väljare som ville se en politik och en regering förankrad i den politiska mitten utan inflytande för Sverigedemokraterna. Värderingskampen och en kämpainsats i byar och bostadsområden under valrörelsens sista månad gav resultat.

Besvikelsen vi ändå känner förklaras i första hand av stora procentuella förluster i det som fram till detta val varit våra starkaste centerfästen, såsom Småland med öarna, Halland, Västra Götaland, Värmland, Dalarna och Jämtland/Härjedalen. Vi backade kraftigt i starka kommuner och regioner och når över 20 procent i kommunvalet enbart i drygt 20 kommuner (jämfört med 52 kommuner 2018 och 46 kommuner 2014).

Den minsta procentuella tillbakagången i riksdagsvalet kan noteras i storstäderna; Malmö, Göteborg, Stockholm stad och Stockholms län. Sett till antal väljare förlorade vi dock nästan dubbelt så många i de 50 kommuner där vi gick bäst jämfört med de 50 kommuner med störst procentuellt tapp.

Centerpartiet läckte åt både höger och vänster. Vi förlorade flest väljare till Socialdemokraterna men förlorade sammantaget ungefär lika många väljare till partierna till höger som till vänster. Tappet till Sverigedemokraterna är fortsatt marginellt.

Varför gick det inte som vi ville?

En mandatperiod med toppar och dalar

Den gångna mandatperioden inleddes med besvärliga diskussioner om regeringsmakten. Efter månader av förhandling slöts januariavtalet vilket politiskt och opinionsmässigt blev en framgång för Centerpartiet. Under senvåren 2021 låg opinions-siffrorna klart över valresultatet 2018. Januariavtalets sönderfall och tiden därefter blev kostsam.

Mycket talar för att det dåliga opinionsmässiga utgångsläget inför valrörelsen kan förklaras av partiets vägval i samband med regeringskrisen sommaren 2021 och månaderna som följde: Vi lyckades inte förhindra att januariavtalet föll, vi valde bort möjligheten att

fortsätta samarbetet i andra konstellationer och lät därför Liberalerna dödförklara avtalet, och våra ställningstaganden i statsministeromröstningarna och budgetomröstningen i november 2021 skapade osäkerhet internt och otydlighet externt om Centerpartiets syn på regeringsfrågan. Högern och vänstern i svensk politik gick ihop och lyckades förstöra det för Centerpartiet gynnsamma politiska spelfältet vi skapat genom januariavtalet.

Partiledarbytet i Socialdemokraterna var en annan bidragande faktor. Centerpartiet och Annie Lööf fick tuffare konkurrens.

Under vintern och våren som följde blev vi mindre synliga och tappade i opinionen, framför allt till Socialdemokraterna. I intervjuer med ledande företrädare framkommer att de förstod att vägvalen skulle vara kostsamma men att de gjordes för att hålla ihop riksdagsgruppen och partiet. Centerpartiet gick således försvagat in i valrörelsen.

En valrörelse vid sidan av verkligheten

Valrörelsen genomfördes i en dystopisk kontext. Den dominerades av en stark känsla av att utvecklingen i landet och i vår omvärld gick åt fel håll. Gängskjutningar och kriminalitet, höga el- och bränslepriser och en energidebatt där kärnkraft ställdes mot vindkraft premierade enkla och populistiska lösningar.

Det passade Centerpartiet utomordentligt illa. Vi försökte att prata om andra samhällsproblem än de som var viktigast för väljarna och vi lyckades inte presentera våra lösningar på ett lättbegripligt och engagerande sätt. Vissa svar blev för tekniska och svåra att kommunicera – en genomgående kritik i partiet – och våra lösningar blev inte heller del av en större berättelse om vart vi ville ta Sverige. När vi ville signalera framtidsoptimism uppfattades det som tondövt. När väljare sökte förändring uppfattades vi försvara den inslagna vägen.

I intervjuerna framkommer en aktiv motvilja mot att anpassa budskap och förslag till valrörelsens dagordning. När väljarna sökte svar på sin oro och sina vardagsproblem svarade Centerpartiet i stället på frågor som få väljare och medier ställde. Vi hade dessutom svårt att hitta ett bra sätt att hantera den konflikt som finns mellan behovet av att ha en rimlig bilekonomi och minskade utsläpp.

Centerpartiet befann sig alltså delvis i en annan valrörelse än den som utspelades 2022. Ett annat sätt att beskriva det är att Centerpartiet pratade värderingar när väljarna oroade sig för hur de skulle klara sina basala behov. Vi försökte sätta en annan agenda för valrörelsen men misslyckades.

Eftervalsundersökningar visar att Centerpartiet var ett svårt parti att välja och att vi saknade starka frågor. Vi uppfattades inte som ett parti som lyssnade och förstod vanligt folk. För ett folkrörelseparti gör det ont.

Få ansåg i detta val att Centerpartiet hade bäst sakpolitik – ett problem som vi förvisso har brottats med över tid. Det enda sakpolitiska område som vi har ägt under lång tid handlar om landsbygdens villkor, och det gjorde vi även med stor marginal i valet 2022. Tyvärr hamnar detta område långt ned på väljarnas lista över sakfrågor som är viktiga för valet av parti, även bland landsbygdsbor. Förlusten av sakägarskap syns tydligt inom klimat- och miljöområdet där vi i samband med valet 2018 delade förstaplatsen med Miljöpartiet men nu har en högst medelmåttig position.

Det saknades också ett tillräckligt bra svar på en central fråga inom politiken: Varför är det avgörande för väljarna att rösta på Centerpartiet? Efter hand blev det tydligt att värderings-

frågan skulle bära Centerpartiet också detta val. Eftervalsundersökningar visar att det tydliga ställningstagandet för liberala värden och mot att samarbeta med Sverigedemokraterna var de enskilt viktigaste skälen till att rösta på Centerpartiet. Det bör också nämnas att vår värderingsstrid visavi Sverigedemokraterna i viss mån överskuggade vår kritik av deras sakpolitik. Vi lyckades inte tydliggöra de sakpolitiska farorna med en högerregering helt beroende av Sverigedemokraterna.

Ett annat styrkeområde för Centerpartiet var mittenpositionen i svensk politik. Personer som röstade eller övervägde att rösta på oss identifierade sig som mittenväljare.

Centerpartiets explicita besked i regeringsfrågan överraskade knappast politiska tyckare och politiska motståndare. Beskedet gjorde oss sannolikt tydligare för väljarna och skapade större utrymme för oss att prata sakpolitik i media. Centerrörelsen fick dock begränsad eller ingen förhandsinformation om beskedet vilket skapade osäkerhet och irritation internt. Vi presenterade inte heller tillräckligt tydliga vallöften som signalerade att en socialdemokratiskt ledd regering skulle behöva driva en liberal ekonomisk politik för att få Centerpartiets stöd. Det minskade vår möjlighet att locka företagare och högerlutande väljare.

En valrörelse som solitär

Alltsedan vårt och de andra borgerliga partiernas skilda vägval efter valet 2018 har Centerpartiet blivit alltmer ogillat av högerpartiernas sympatisörer. I samband med valet 2018 tyckte många partiers väljare om oss och vi hade det högsta balansmålet mellan positivt och negativt inställda väljare. Enbart Sverigedemokraternas väljare var klart negativa till oss.

I valet 2022 delade däremot Centerpartiet väljarkåren. Socialdemokraternas sympatisörer blev positiva medan Moderaternas och Kristdemokraternas sympatisörer blev alltmer negativa.

2022 års valrörelse var präglad av hårda ord och ilska men också av hat, hot och trakasserier. Det riktades mot många som kampanjade oavsett parti, men Centerpartiet och vår partiledare var särskilt utsatt. Ilska, hat och hot mötte företrädare på alla nivåer. Det tärde på våra partiaktiva och begränsade centerpartisternas aktivitet i sociala medier. Oron i samband med fysiska kampanjaktiviteter sänkte kampviljan och självförtroendet hos enskilda medlemmar och centerkretsar.

Samtidigt vittnar många aktiva om glada tillrop och stöd i större omfattning än tidigare. Det finns således parallella upplevelser, men sammantaget överväger bilden att valrörelsen bedrevs i utsatt ensamhet med få vänner.

Inte bara andra partiers sympatisörer och företrädare kritiserade Centerpartiet mer än tidigare, vi var också mer ensamma och utsatta i den offentliga debatt som fördes av media, tankesmedjor, intresseorganisationer, nätverk och liknande. När Centerpartiet drev igenom en viktig liberal reform fick vi begränsat stöd av borgerliga opinionsbildare eftersom det skedde inom ramen för januarisamarbetet med en regering ledd av Socialdemokraterna, även om samma personer eller organisationer tidigare uttryckt stöd för reformen i sak. Eftersom mer vänsterlutande opinionsbildare inte stödde samma reform på sakpolitiska grunder, stod vi i många fall ensamma i debatten.

En valrörelse som hackade

Trots att riksorganisationen tidigt i mandatperioden kunde se att Centerpartiets väljarbas förändrats fördes aldrig någon ordentlig diskussion med berörda distrikt om hur den

utvecklingen skulle hanteras i valrörelsen. Det gjorde sannolikt att vi fick ett sämre utfall i valet än vad som annars varit fallet.

Pandemin satte stopp för delar av den samtalsdrivna kampanjen som Centerpartiet planerade, inte minst i och med att samtalsåret 2020 ställdes in och vi missade många tillfällen att prata med väljare och med varandra. Pandemin var ett stort problem för ett folkrörelseparti som Centerpartiet eftersom det fysiska mötet är så viktigt. Arbetet med differenterade regionala strategier slarvades bort.

I intervjuer framkommer att organisationen delvis har förlorat förmågan att arrangera framgångsrika kampanjevent och för få arrangemang lockade stora väljarskaror. Det kan delvis förklaras av att det var första gången på många år som Centerpartiet gick till val ensamt. Andra förklaringar kan ha att göra med pandemin och att många partiaktiva gjorde sin första valrörelse. Detta måste oavsett åtgärdas inför kommande valrörelser.

Det övergripande kampanjbudskapet "För Sveriges bästa" var tänkt att signalera ansvarstagande och fungera som stöd för en sammanhållen valrörelse. I och med att det enkelt kunde anpassas till respektive ort och ställe underlättade budskapet delvis en sammanhållen valrörelse men det framkallade inte någon känsla och det skapade inte tillräckligt engagemang. När väljarna efterfrågade förändring ville vi signalera samling. Väljarkåren som helhet uppfattade inte heller Centerpartiet som ett ansvarstagande och samlande parti. Sammantaget landade vår tonalitet helt fel.

Ett ytterligare problem som försvårade möjligheterna till en sammanhållen valrörelse var bristfällig och sen information om nationella utspel vilket ledde till att de inte kunde göras om till lokala och regionala utspel samt till olyckliga krockar med lokala aktiviteter och utspel.

"Vi hade planerat för att det skulle gå bra och saknade förberedelse för att det skulle gå dåligt".

Betydande organisatoriska svagheter på nationell nivå gjorde att riksorganisationen inte på ett tillräckligt framgångsrikt sätt kunde stödja distrikt, kretsar och kandidater i valet. I intervjuer framkommer stark kritik mot hur valorganisationen fungerade. Det fanns brister i samspelet mellan lokal och nationell nivå, och den centrala valorganisationen hade operativa brister som förlängde beslutsprocesser, hämmade kreativitet samt begränsade förutsättningarna att anpassa kampanjen till valrörelsens utveckling.

Sammanfattningsvis bedrev Centerpartiet en valrörelse i motvind, utan vänner och med ett stukat självförtroende. Vi saknade eller hade krångliga svar på de frågor som dominerade valrörelsen. Vi gjorde försök att sätta dagordningen för valrörelsen men misslyckades. Vi hade betydande operativa problem i vår centrala valorganisation och ett övergripande kampanjbudskap som inte skapade engagemang.

Det var tack vare ett engagerat lokalt kampanjande, starka mediala insatser av Annie Lööf och ett värderingsdrivet budskap om att inte ge Sverigedemokraterna nycklarna till Rosenbad som vi lyckades – trots den ofördelaktiga kontexten för valrörelsen – genomföra en stark valspurt. Tyvärr höll det inte hela vägen in i mål, men med hårt arbete och rätt beslut är framtiden ljus.

Framåtblick och rekommendationer

Det som förenar Centerpartiets väljare, oavsett bostadsort och sysselsättning, är att de befinner sig i mitten på höger-vänsterskalan, deras engagemang för klimat- och miljöfrågor, deras frihetliga värderingar och deras optimism och framåtanda. Detsamma gäller för de väljare som seriöst övervägde att rösta på Centerpartiet men som inte gjorde det 2022. Sedan några val tillbaka har Centerpartiet också alltmer etablerat sig i akademikergruppen och byggt upp en vana hos dem att rösta på oss. Den väljargruppen utmärker sig genom att vara så progressiv att det finns få andra partier som kan matcha den lika bra som Centerpartiet.

Vilka slutsatser bör Centerpartiet dra av valresultatet, den nya politiska spelplanen, den gångna mandatperiodens påfrestande vägvalsdiskussioner och ett mörknande omvärldsläge?

Vi lever i en besvärlig tid ekonomiskt, säkerhetspolitiskt och socialt. Krig, klimatförändringar och fördjupade värderingskonflikter riskerar att prägla åren fram mot 2030. Det kan vara en utmanande tid för ett grönt, liberalt, pragmatiskt och framtidsoptimistiskt parti - men att utmaningen är stor, sporrar den som gillar att kavla upp ärmarna.

Att få någonting gjort, att kunna påverka och genomföra konkret politik, är viktigt för centerpartister och en bärande del av partiets dna. Därför har vi svårt att sitta i opposition. En tid i opposition är emellertid värdefull och bör nyttjas. Vi ska konstruktivt men kraftfullt opponera mot skadliga förslag från en regering som vilar på ett högerkonservativt regeringsunderlag samtidigt som vi bygger Centerpartiet starkare inför kommande val.

Erfarenheterna från våra europeiska systerpartier visar att liberala mittenpartier färdas på ett osäkert hav, med rörliga väljare och skiftande erfarenheter av att styra tillsammans med större partier. För ett parti som är redo att samarbeta med partier både till vänster och höger om mitten finns dock goda förutsättningar att påverka politiken i grön och liberal riktning, utan inflytande från auktoritära och populistiska partier.

Centerpartiet står stabilt i mitten av politiken. Våra gröna, liberala och frihetliga värderingar pekar ut riktningen emot ett friare Sverige där människor kan bestämma mer över sina egna liv och alla kan göra klassresor. För att lyckas med det krävs ökad ekonomisk och social frihet, en mer kraftfull klimat- och miljöpolitik och en trygg välfärd som ger alla möjlighet att förverkliga sina drömmar.

Vi i Centerpartiet har under mandatperioden, med styrka och tydlighet, stått upp för våra värderingar om människovärde och en liberal demokrati. Samtidigt behöver vi fungera som brobyggare för minskad polarisering. I Framtidsagenda 2030 konstateras att Centerpartiet behöver bli ett ännu mer inkluderande parti som lyssnar på alla som upplever att de inte hörs. Att öka tilliten mellan människor och värna **ett starkare gemensamt vi** kommer att vara en viktig uppgift för Centerpartiet de kommande åren.

Det finns goda förutsättningar att göra Centerpartiet mer relevant och angeläget för många fler väljare, oavsett ålder, kön och bostadsort. För att lyckas med det behöver vi samtala

med medborgarna, fokusera på samhällsproblemen, bygga vår reformagenda mer strategiskt och med en samlad röst kommunicera vår berättelse om Sverige.

Vi behöver för det första konsolidera vår väljarbas och säkra att våra nya väljare känner sig nöjda med sitt val av Centerpartiet. Bland de nya väljarna finns, inte minst, en stor grupp besvikna socialliberaler som tidigare röstat på Liberalerna. De ska med varm och öppen famn välkomnas som medlemmar.

Centerpartiet behöver för det andra stärka dialogen med de väljare som lämnade oss i detta val. Många av dem bor utanför de stora städerna. Deras verklighet och förhoppningar inför framtiden behöver mycket tydligare och mer systematiskt ligga till grund för partiets framtidsberättelse och politikutveckling.

Vår potential finns i första hand i gruppen som övervägde Centerpartiet i detta val men sedan gick åt höger eller vänster. Vi ska vara den naturliga nya hemvisten för borgerliga väljare som efter hand blir alltmer missnöjda med den konservativa regeringens politik och Sverigedemokraternas inflytande över den, liksom för de väljare som röstade vänster men definierar sig som mittenväljare.

Analysgruppen ser det som viktigt att en ny partiledning får bästa möjliga förutsättningar att samla styrkorna, förbättra organisationen och dra upp riktlinjerna för partiets fortsatta utveckling. Partistämman i september 2023 är ett första sådant tillfälle. Mot denna bakgrund avstår Analysgruppen från att komma med en mängd detaljerade rekommendationer.

Det här gjorde vi bra – fortsatt så

Utifrån vår analys av valet 2022 vill vi ge den nya partiledningen, distrikt och kretsar ett antal övergripande rekommendationer. Även om valrörelsen avslöjade brister i organisationen och även om valresultatet tvingar oss att krympa kostymen kan vi konstatera att centerrörelsen är stark och har förmåga att mobilisera i hela landet. Även om mandat har försvunnit är de vita fläckarna försvinnande få i jämförelse med alla andra mindre partier och vi blir allt starkare där många bor. Vi har en större mångfald av bakgrunder och erfarenheter i center-rörelsen än tidigare. Vår goda ekonomi skapar trygghet. Valrörelsen visade på dessa styrkor. Låt oss fortsätta så.

- Valförberedelserna fungerade väl. Organisationen agerade proaktivt och stod redo i god tid.
- Centerpartiet har på det hela taget väl fungerande kretsar och distrikt. Det är viktigt att de får möjlighet att fortsätta vara de strukturer som bär upp vår decentralistiska rörelse.
- Centerrörelsen bärs av starka, gröna och liberala värderingar som är mycket tydliga för väljarna. De tydliga värderingarna bygger stolthet internt och utgör en stark lockelse att engagera sig i Centerrörelsen och rösta på oss.
- Vår positiva ton och optimistiska syn sprider hopp och framtidstro, och bidrar till att öka stoltheten över Sverige och dess invånare.
- Vi hade i Annie Lööf en partiledare som personifierade centerrörelsen och som hade ett starkt mandat att leda partiet och vara dess ansikte utåt. Hon lyfte partiet. Vi måste hjälpas åt för att ge nästa partiledare samma förutsättningar.

Det här ska vi göra bättre

Stad och land hand i hand – viktigare än någonsin

Genom detta val skedde en tillplattning av Centerpartiets resultat över landet, och vi är mer jämnstora än någonsin tidigare. Det innebär också att vår väljarbas är förändrad.

Det är en förändring som pågått under hela tjugohundratalet. Vi är idag volymmässigt starka i storstäderna och där har nivån stabiliserats samtidigt som stora tapp skett i klassiska Centerpartiömråden. Där har vi inte bara tappat utan också fallit till att bli fjärde eller femte största parti, vilket starkt påverkar möjligheten att erövra fasta riksdagsmandat. Det understryker också vikten av att fortsätta attrahera väljare i större städer, av två skäl: För det första är det ofta röstandelen i riksdagsvalkretsens största stad eller städer som avgör om Centerpartiet vinner eller förlorar ett mandat i valkretsar med färre invånare. För det andra är det antalet totala röster i hela Sverige som avgör hur många utjämningsmandat Centerpartiet får.

Det finns anledning att djupare analysera vad denna förskjutning mot storstäderna betyder för oss som parti vad gäller identitet och politiskt innehåll. Förlusten av väljare i mindre tätorter och på landsbygden svider för ett parti grundat som landsbygdens parti, vars drivkraft är att hela landet behövs och som därmed har som ambition att vara ett parti för hela landet.

Centerpartiet kommer oförtröttligt att driva en offensiv landsbygdspolitik för att hela landet ska leva, växa och må bra. På valdagen är alla röster lika mycket värda men för Centerpartiet är vita fläckar utan centerföreträdare särskilt allvarliga. Hela landet behöver centerpolitik och från hela landet behöver centerpartister vara med och påverka rikspolitiken. Annars tappas viktiga perspektiv bort.

Varje riksdagsvalkrets utan centerföreträdare är en sorg. Att hela sydöstra Sverige nu saknar riksdagsledamöter är allvarligt för partiet men också för en politik som drivs av att hela Sverige behövs. Att ensidigt fokusera på landsbygden och de väljare som vi tycker borde ha röstat på oss, och därför inte vårda de väljare vi har, vore emellertid en farlig strategi som bara gläder våra politiska motståndare.

Centerpartiet behöver en ny strategi för att bygga väljarbasen i hela landet. Det är också viktigt att vi lär oss tala med mer än en väljargrupp åt gången. Vissa politiska förslag och budskap kommer vara relevanta för en grupp och ointressanta för andra. Vi ska återta positionen som förstahandsalternativet för mittenorienterade väljare på landsbygden och i mindre orter, samtidigt som vi arbetar för fortsatt tillväxt av väljare i storstadsområden och större städer.

Statistiskt har Centerpartiet gjort större tapp i både kommunvalet och riksdagsvalet i kommuner där vi innehade posten som kommunstyrelsens ordförande än i kommuner där vi bara ingick i den styrande koalitionen. Dessa kretsar och personer kan behöva stöd.

Centerpartiet behöver därför:

- Genomföra ett strukturerat arbete med anpassade regionala strategier.
- Analysera våra riksdagsmandat för att klarlägga var de är starka respektive svaga och genomföra ett medvetet arbete i syfte att i första hand stärka svaga mandat och vidare där vi har ny potential.
- Föra en mer aktiv diskussion kring strategi och överväga riktade satsningar för att tillsammans med distrikten förstärka väljarbasen i områdena där vi tappat stöd, med särskilt fokus på att växa strategiskt för att vinna fasta mandat och återta förlorade mandat.

- Analysera hur partiet särskilt kan stödja de kretsar och personer som innehar posten som kommunstyrelsens ordförande.

Utveckla våra målgrupper och vårda våra väljare

Valet 2022 innebar att Centerpartiets väljarkoalition breddades till att förenklat omfatta hoppfulla landsbygdsbor, progressiva högutbildade och borgerliga miljöväljare. Vi är fortfarande ett mycket starkt parti på landsbygden och har högt förtroende i den politik som väljare ser som "landsbygdspolitik" eller "landsbygdens villkor". För att förstå människorna i vår väljarkoalition och förbättra vår politik för dem är det viktigt att ta fasta på att väljarkoalitionen är bred. Ett exempel på detta är att en av de vanligaste yrkeskategorierna i vår värdefasta målgrupp är omvårdnadsyrken.

En viktig anledning till att Centerpartiet är och har varit ett starkt landsbygdsparti är att våra värderingar tilltalat landsbygdsväljare i närapå samtliga yrken och samhällsskikt. I samband med att projektet regionala strategier analyserade landsbygdskommuner framkom att det särskilt är i välmående landsbygdskommuner – där inkomsterna är högre, välfärden fungerar bättre, brotten är färre, butiksdöden är bruten och till och med där antalet krogar är fler – som Centerpartiet går som bäst. Det finns därför skäl att i första hand se Centerpartiets landsbygdsväljargrupp som en mer optimistisk del av väljarna, snarare än som en gruppering driven av missnöje med den svenska landsbygdspolitiken.

Åldersmässigt är centerväljarna något yngre än väljarkåren som helhet men i detta val lyckades vi inte vinna i närheten av lika många förstagångsväljare som i valet 2018. Eftersom många unga väljare har en sakpolitisk agenda som ligger närmare Centerpartiets än flera av de andra partierna finns det skäl att tillsammans med CUF och Centerstudenter titta närmare på hur vi bättre kan nå förstagångsväljarna.

Centerpartiet är nu ett av de partier som har störst andel akademiker bland sina väljare. Våra väljare har i snitt en högre utbildning än Moderaternas, Socialdemokraternas och Liberalernas. En inte obetydlig del av denna väljargrupp lever på landet, och lantbruk är i allt högre utsträckning ett utbildningsyrke med många högutbildade i både landsbygdsföretag och landsbygdskommuners förvaltningar.

Det är i de medelstora och stora städerna, samt deras omkringliggande pendlingsområden, som den här gruppen är som störst och det är här den ger Centerpartiet möjlighet att säkerställa att stad och land faktiskt går hand i hand. I tidigare val var Centerpartiets urbana väljare ofta på lån och bestod av moderatväljare som ville prioritera miljön lite högre eller osäkra partihoppare som växlade mellan Centerpartiet och Liberalerna. I valen 2018 och 2022 hade i stället en tydligt urskiljbar urban väljargrupp bestämt sig för Centerpartiet och stannat kvar. Det är en grupp som drivs av liberala värderingar, medmänsklighet och som har en bild av att samhället inte är på så fel väg som andra partier beskriver.

Att kunna ena dessa grupper bakom ett gemensamt politiskt projekt är avgörande för Centerpartiets framgång i kommande val. Det kan handla om att konkretisera sakpolitiken ytterligare utifrån en lokal kontext och bli bättre på att beskriva att det praktiska genomförandet av politiska reformer kan se olika ut beroende på om det ska genomföras i en storstad eller på landsbygden. Det kan också ske genom att tydliggöra likheter i värderingar som båda grupperna håller högt, såsom personlig frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar, och att utveckla konkret policy som svarar upp mot dessa värderingar oavsett var du bor.

En viktig insikt i detta arbete är att centerväljarna och en betydande del av vår väljarpotential förefaller luta mer åt vänster än vad förtroendevalda och partiaktiva gör. För att framgångsrikt kunna växa behöver denna förståelse finnas på alla nivåer i partiet.

Valet 2022 gick minst dåligt i målgruppen "utmanare" och det procentuella tappet är störst i valdistrikt där många i målgruppen "värdefasta" bor. Det framkommer kritik mot hur målgrupperna förhåller sig till det som beskrivs som vår potential, liksom mot att målgruppsindelningen fungerar sämre i mindre kommuner och på landsbygden. Dessutom visar våra analyser att målgrupperna inte är uppbyggda så att de relaterar till politiska preferenser vilket gör dem svåra att använda.

Givet insikterna om Centerpartiets väljare och bristerna i vårt arbete med partiets målgrupper behövs ett omtag.

Centerpartiet behöver därför:

- Inleda ett strategiskt utvecklingsarbete kring hur vi beskriver och bygger upp våra målgrupper, med utgångspunkt i hur Centerpartiets väljare och potentiella väljare ser ut. Våra målgrupper behöver kunna byggas samman och kopplas ihop med politiskt innehåll och politiska preferenser.
- Stödja kretsarna i syfte att vårda alla nya medlemmar som Centerpartiet fått under valrörelsen.

Bygg ett starkare sakfrågeägarskap med berättelsen i centrum

Centerpartiets sakfrågeägarskap har försvagats rejält jämfört med valet 2018. Förtroendet för Centerpartiets politik är inte minst lågt i de frågor som dominerade valrörelsen 2022. Centerväljare var generellt underrepresenterade bland väljare som uppgav att sakfrågor var ett av de viktigaste skälen för deras partival. I stället var några av de viktigaste röstskälen kopplade till röda linjer mot andra partier. Utöver den diffusa frågan om "Landsbygdens villkor" och miljö- och klimatfrågan var andelen väljare som ansåg att vi hade bäst politik på respektive område lägre än andelen som valde partiet.

De väljare som valde bort Centerpartiet hade ofta ett större intresse för sakfrågor. Dessutom hade något parti, på den sida de rörde sig till, ett högre förtroende i den aktuella sakfrågan. Andelen som övervägde Centerpartiet men gick vänsterut var exempelvis särskilt hög bland dem som prioriterade miljöfrågor.

För att vinna väljarnas förtroende i sakpolitiken måste Centerpartiet självkritiskt och förändringsvilligt se på hur vi bygger vår reformagenda, och det går att peka på flera brister från mandatperioden.

Vi har inte tillräckligt prioriterat det långsiktiga arbete som krävs för att bygga förtroende i sakfrågor. Det behövs inte bara personalresurser utan också ett tydligare mandat att prioritera reformarbetet framför andra arbetsuppgifter och ett mer strategiskt engagemang från bland annat partistyrelsen.

Det har inte fokuserats tillräckligt på de frågor som är viktigast för väljarna och viljan har saknats att på allvar ompröva politik som inte adresserar verkliga samhällsutmaningar. Därtill har partiet inte lyckats presentera politiken på ett begripligt och övertygande sätt.

Alla dessa brister bidrar tillsammans till det övergripande problemet att Centerpartiet saknar en tillräckligt trovärdig, konsekvent och attraktiv berättelse för hur vi vill förbättra Sverige. Vi kan ha de bästa enskilda förslagen för Sverige av alla partier, och har oftast det

redan idag, men först om vi lyckas kommunicera dem med en övertygande berättelse kommer väljarna att lyssna.

Det svaga sakägarskapet är allvarligt och bör föranleda förstärkta strategiska insatser för att bygga starkare och fler sakägarplattformar under kommande år. Det handlar dels om att fler centerväljare och väljare som överväger oss ska tycka att Centerpartiet har den bästa sakpolitiken, dels att partiet ska kunna hävda sig i konkurrensen med andra partier om att ha den bästa sakpolitiken på några av de områden som är viktigast för väljarna.

För att vinna väljarnas förtroende behöver vi utveckla ny politik, men minst lika viktigt är att uthålligt bygga opinion för att etablera vår problemformulering och kommunicera våra lösningar.

Givet klimatfrågans betydelse för livsförutsättningarna på planeten, men också dess betydelse för våra medlemmar, väljare och presumtiva väljare framstår det som angeläget att återta ett starkt sakägarskap över klimatpolitiken och utveckla miljöpolitiken så att den är relevant men också legitim i befolkningens ögon.

Det finns emellertid fler sakpolitiska orosmoment. Valrörelsen visade att Centerpartiet saknar en i väljarnas ögon trovärdig politik för lag och ordning. En annan oroväckande utveckling är det minskade stödet för Centerpartiet bland företagare. Det skulle till del kunna förklaras av vårt bristande sakägarskap i den ekonomiska politiken. Det finns också anledning att överväga hur partiet kan utveckla politiken i frågor som är särskilt viktiga för seniora väljare. Det kan slutligen finnas skäl för partiet att fortsätta ompröva och utveckla skolpolitiken.

Det är viktigt att en ny partiledning har möjlighet att lägga upp arbetet och göra nödvändiga vägval kring prioriterade utvecklingsområden. Därför väljer Analysgruppen att inte ta ställning till prioriterade sakfrågor eller arbetsformer. Att arbetet behöver växlas upp redan fram till partistämman 2023 och långsiktigt mot valet 2026 och därefter är dock uppenbart.

Centerpartiet behöver därför:

- Förstärka insatserna för att bygga sakfrågeägarskap kommande år. Fler centerväljare ska tycka att Centerpartiet har den bästa sakpolitiken och partiet ska kunna konkurrera med andra partier om att ha den bästa sakpolitiken på några av de områden som är viktigast för väljarna.
- Utveckla en reformagenda med utgångspunkt i en sammanhållen berättelse för Sverige.

En attraktivare politik för Sveriges landsbygdsbor

Centerpartiets breda förankring i hela Sverige skapar förutsättningar för att se och ta tag i, både de stora samhällsutmaningarna och de problem som människor möter i sin vardag, oavsett var i landet de bor. Centerpartiet var det parti som i valrörelsen 2022 hade den mest offensiva och framtidsinriktade politiken för Sveriges landsbygder och så kommer det alltid att vara.

Det är ändå uppenbart att vi inför detta val inte tillräckligt lyssnat in, pratat om och erbjudit lösningar på de reella problem som människor på landsbygden upplever och står inför. Vi har haft fokus på bönder och skogsbrukare men inte kunnat svara mot de behov som de flesta landsbygdsbor säger att de faktiskt har och de samhällsförändringar som de vill se.

Landsbygdsperspektivet har blivit alltför fokuserat på traditionella jordbruksfrågor trots att väljarna på landsbygden prioriterar i stort samma frågor som andra väljare. Väl

fungerande skola och sjukvård är något som engagerar många väljare oavsett bostadsort, inte minst yngre respektive seniora väljare. Liberala frihetsreformer är lika viktiga överallt men behöver se olika ut i olika delar av landet. Allt detta måste vara en bärande del av en övertygande, engagerande och sann berättelse om vart Centerpartiet vill ta Sverige.

Centerpartiet behöver därför:

- Bredda och förändra landsbygdsperspektivet och ge tydlig plats för välfärdsfrågorna skola och sjukvård.
- Arbeta fram fler liberala frihets- och trygghetsreformer för landsbygden som utgår från de problem och möjligheter som de boende där, oavsett sysselsättning, identifierar.

En effektivare kommunikation

Centerpartiet har en professionaliserad kommunikation med väljare, intressenter och media. Det är snyggt och tydligt och de som arbetar med partiets kommunikation är mycket skickliga. Samtidigt är det uppenbart att såväl strategi som organisation behöver omprövas.

I detta val precis som de senaste dessförinnan spenderade vi överlägset mest kommunikationsresurser per vunnen röst och vårt genomslag matchar vår storlek i opinionen snarare än vår ekonomiska styrka. Vår logga är känd, däri ligger inte problemet. Vi behöver däremot skaffa oss en fördjupad kunskap om hur en långsiktig och effektiv politisk kommunikation byggs upp och drivs.

När vi nu byter partiledare efter elva år krävs dels effektiva insatser på kort sikt för att bygga kännedom om vår nya partiledare, dels förändringar som stärker och effektiviserar vår kommunikationsförmåga. Vi behöver få bättre utväxling på våra kommunikationsinvesteringar, både nationellt och lokalt, och fortsätta arbetet med att lyfta fler budbärare än partiledaren. Berättelsen om hur Centerpartiet vill förbättra Sverige behöver bli tydligare och hänga ihop nationellt och lokalt och med syskonorganisationerna. Därtill behöver kommunikationsinsatser och politikutveckling integreras bättre.

Centerpartiet behöver därför:

- Genomföra en översyn av Centerpartiets kommunikationsinsatser i syfte att förbättra utväxlingen och öka vårt genomslag.

Stärk den liberala sfären

Under mandatperioden och i valrörelsen blev det tydligt att Centerpartiet ensamt fick ta striden för viktiga liberala värden och för en liberal reformagenda förankrad i mitten. Under den gångna mandatperioden krokade dessutom Moderaterna flera gånger arm med Vänsterpartiet för att fälla reformer som de själva gått till val på – allt för att försvaga regeringen.

Centerpartiet måste förhålla sig till en verklighet där lösningar på samhällsproblem för vissa partier är underordnade det politiska spelet. Vi bedrev en valrörelse med få vänner där partier, organisationer och nätverk, som vi tidigare haft en stark värdegemenskap med, hade en annan agenda med andra tillvägagångssätt än vi. På sikt kan den utvecklingen riskera att allvarligt försvaga liberalismen inom svensk politik och på kortare sikt skada våra möjligheter att vinna val och genomföra vår reformagenda. En lärdom bör vara att vi måste göra mer för att liberalismen ska få genomslag i samhällsdebatten. Ingen annan kommer göra det åt oss.

Sverige behöver en bred kraftsamling för att försvara och vidareutveckla liberala värden och för att ta fram och driva igenom politiska reformer och liberala lösningar på Sveriges problem. För det är tydligt i Tidöavtalet och den nya regeringens första tid vid makten att den kraftsamlingen inte kommer att komma från regeringskoalitionen och minst av allt dess största och på reformagendan mest inflytelserika medlem Sverigedemokraterna.

Som vi skriver i vår framtidsagenda för 2030 är en viktig uppgift för Centerpartiet att över partigränserna samla engagerade människor som tror på liberala idéer. Detta arbete bör bedrivas av en mångfald organisationer och av oberoende opinionsbildare, värderingsdrivna företagare, samhällsengagerade akademiker, fritänkande tankemedjor och många fler.

Den gröna liberala tankemedjan Fores är en vital kraftkälla för liberala idéer och reformer men fler behöver bli del av en bredare kör av liberala röster som bidrar till att bygga en större och mer liberal sfär i Sverige. Analysgruppen anser att Centerpartiet behöver axla rollen som en samlande kraft i detta arbete och partiet bör ta ett ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för att genomföra det. Vi kan inte förlita oss på att andra borgerliga nätverk och organisationer kommer att göra det.

Centerpartiet behöver därför:

- Ta initiativ för att bygga en större och mer inflytelserik liberal sfär i Sverige.
- Fördjupa vårt engagemang på den europeiska arenan och öka erfarenhetsutbytet med liberala partier i andra länder.

En organisatorisk nystart

Organisationen är försvagad på många håll i landet. Vi har genomfört ett generationsskifte men på många håll tappat mycket organisatorisk kunskap. Centerpartiet är en folkrörelse, byggd och formad av sina medlemmar – människor som valt att kanalisera delar av sitt samhällsengagemang och politiska intresse via Centerpartiet.

Det finns oroande signaler som handlar om en försvagad känsla av delaktighet och möjlighet att kunna påverka politikutvecklingen. Det finns anledning att särskilt uppmärksamma detta i den organisatoriska nystart som partiet behöver.

Förlusterna i valet innebär minskade ekonomiska resurser men också en stor mängd förlorade politiska plattformar runt om i landet. Det reser frågor om hur stödet till distrikt och kretsar behöver förändras. Det är viktigt att distrikten har ett väl fungerande personellt stöd, att regionala och nationella resurser samverkar på bästa möjliga sätt och att samarbetet stärks med partiets syskonorganisationer. Förlusterna i valet innebär också att vi har färre företrädare med ledande uppdrag som kommunstyrelsens ordförande, kommunalråd eller motsvarande. För att vi ska kunna vinna val runtom i landet 2026 är det viktigt att hitta sätt att stödja kretsar som under mandatperioden står utan ledande uppdrag i kommunen.

Utifrån den utvärdering som specifikt gjorts av riksorganisationens valorganisation tillsammans med de intervjuer som genomförts inom ramen för eftervalsanalysarbetet har betydande problem i såväl kultur som struktur identifierats.

Beslutsprocesser har inte fungerat tillräckligt väl, det finns rapporter om en kultur av detaljstyrning och organisationen har varit uppbyggd på ett sätt som motverkat samarbete och samverkan mellan olika delar av valorganisationen. Det har sammantaget hämmat medarbetarnas produktivitet och kreativitet.

Det finns skäl att anta att dessa problem inte uppkom i samband med att valorganisationen etablerades. Därför behöver ett genomgripande arbete inledas med stöd av extern kompetens med fokus på organisationskultur, arbetsmiljö, teambygge, samverkan mellan olika områden, integration av kommunikation och politik samt byggande av större tillit för att vi bättre ska kunna ta tillvara den kompetens och kreativitet som finns.

Erfarenheterna från flera av de valförberedande projekt som genomfördes inför valet 2022 bör kunna återanvändas inför 2024 och 2026. Det är också viktigt att implementeringen av nya redskap sker i så god tid att de inte tar fokus från valarbetet.

Under mandatperioden, valplaneringen och valrörelsen har det funnits ett glapp mellan syskonorganisationerna och partiet. Det vore därför önskvärt att öka kontaktytorna och skapa fler forum för utbyte och dialog mellan partiet och syskonorganisationerna. Centerpartiet bör eftersträva ett bredare och djupare strategiskt samarbete med syskonorganisationerna i framtida valrörelser.

Analysen kring sociala medier är utmanande. Centerpartiet är det mest optimistiska partiet men har haft svårt att skapa interaktioner och intresse. Medlemmarna har i alltför låg omfattning spridit partiets budskap i egna kanaler. Att vi har varit intensivt utsatta av en högerrollsarmé har sannolikt bidragit till att människor dragit sig för att dela eller gilla partiets poster.

Centerpartiet behöver därför:

- Inleda ett brett idéarbete tillsammans med distrikten kring hur vi kan stärka vårt parti i hela landet. Med nio mandatlösa riksdagsvalkretsar skärps kravet på fungerande distrikt som kan driva riksdagskampanjen inför 2026.
- Genomföra en organisatorisk nystart med fokus på att utveckla riksorganisationens stöd till distrikt och kretsar, främja medarbetarnas arbetsmiljö och professionella utveckling, skapa ett kreativt arbetsklimat och öka kontaktytorna mellan politikutveckling, kommunikation och organisationsutveckling.
- Stärka förmågan att få genomslag för Centerpartiet i sociala medier på alla organisationsnivåer.
- Stärka det strategiska samarbetet med syskonorganisationerna i såväl valrörelsen som ordinarie organisation genom att skapa och utveckla forum för samordning, dialog, utbyte och förankring mellan partiet och syskonorganisationerna.

Öka förståelsen för mittens möjligheter till makt

Januariavtalet och Tidöavtalet är två aktuella exempel på så kallad kontraktsparlamentarism som utgår från den politiska spelplanens förutsättningar. När Liberalerna lämnade januariavtalet hade Centerpartiet betydande problem att skapa en gemensam intern förståelse för hur den politiska spelplanen såg ut och vad den skapade för möjligheter och begränsningar för oss. Det fanns ett mått av önsketänkande som gjorde det svårare att samlas bakom en realistisk bild av partiets möjliga vägval.

Alliansen som politiskt projekt är dött, avlivat av Moderaterna och Kristdemokraterna genom deras samverkan med Sverigedemokraterna men också genom det politiska innehåll den samverkan bygger på. Vi behöver söka ett nytt projekt med ett innehåll som stämmer överens med vår politik.

Centerpartiet behöver en rejäl diskussion kring vår identitet och en samlad strategisk idé för hur vi kan skapa den gynnsamma politiska spelplan, på vilken vi har mer inflytande och större möjlighet att genomföra våra idéer, inklusive i vilka konstellationer det kan ske.

Det finns en bred uppslutning i Centerpartiet och bland våra väljare mot ytterkantspolitik och ett organiserat samarbete med populistiska partier. Det är vår övertygelse att väljarna i valet 2026 kommer att längta efter förändring och efter en regering som inte är beroende av Sverigedemokraterna. Centerpartiet ska vara väl förberedda politiskt och redo att kunna ingå i en ny regering som förhoppningsvis kan bildas efter valet 2026.

Centerpartiet behöver därför:

- Utarbeta och förankra en strategi för hur vi ska få ökat inflytande i svensk politik.

Avslutning

Som den här rapporten visar finns det hinder som vi i Centerpartiet måste övervinna för att växa i nästa val, öka vårt politiska inflytande och skapa större möjligheter att göra Sverige bättre.

En del av hindren finns utanför centerrörelsen, som att vi sedan några år tillbaka är ensam-
mare i politiken och att flera andra partier anammat ett populistiskt förhållningssätt som vi
haft svårt att konkurrera med eller inte vill konkurrera med. Som svar måste vi se verklig-
heten för vad den är och jobba ännu hårdare för att sprida våra budskap, skaffa oss mer
makt och inflytande, ta hand om våra väljare och medlemmar för att växa som parti.

Andra hinder finns inom centerrörelsen. Vi har inte vunnit väljarnas förtroende i sak-
frågorna. Vi har inte lyckats bygga en övertygande berättelse om samhällsproblemen och
hur vi vill lösa dem. Och det finns strukturella brister i organisationen som begränsat oss.

Det finns alltså en hel del för centerrörelsen att ta tag i – och vi måste alla hjälpas åt, från
den nya partiledningen till medlemmen som skänker sin tid och sitt engagemang på kvällar
och helger.

Alla dessa hinder går att övervinna. Det beror på att kärnan i centerrörelsen – våra männi-
skor, våra idéer och vår handlingskraft – är mycket stark och på att vi befinner oss i ett
utmärkt politiskt läge.

Som det enda liberala oppositionspartiet är vi ett naturligt hem för alla väljare som vill ha
en frihetlig politik på riktigt, efter att regeringen visat sig ointresserad av att hålla vallöften
eller genomföra borgerliga reformer.

Detsamma gäller alla väljare som är oroliga för klimatet och miljön och som inte känner sig
hemma i vare sig regeringens slaktade klimatmål, Miljöpartiets bakåtsträvande
symbolpolitik eller Socialdemokraternas brist på vilja och visioner.

Eftersom vi är en folkrörelse med en stark närvaro i hela landet – från den glesaste lands-
bygden till den tätaste innerstaden – kan vi lyssna på väljare som annars inte känner sig
hörda och skapa en reformagenda som bygger på deras behov.

Och vi är en fristad för alla som vill se en borgerlig liberal politik förankrad i mitten utan
samarbete med Sverigedemokraterna. En politik som står upp för medmännisklighet och
humanism.

Till de väljarna säger vi: Välkomna, vi kommer göra allt vi kan för att förtjäna er röst.

För oss är det uppenbart att Centerpartiet behövs i svensk politik, kanske nu mer än
någonsin. Det är ett ansvar som förpliktigar men känner vi centerpartister rätt kommer vi
att svara upp mot det. Låt oss bygga vidare på det som är bra, utveckla det som måste bli
bättre och lära av varandra. Då kan vi växa oss större än på mycket länge.

Det leder till Analysgruppens sista medskick:

Centerpartiets framtid är ljus. Med hårt arbete och rätt beslut de kommande åren kan vi
tillsammans göra väldigt mycket nytta för Sverige.

Centerpartiet